Довідник No. 14

УКРАЇНСЬКІ КОМПОЗИТОРИ

Біо-бібліографічний довідник

Марія Дитиняк

Канадський інститут українських студій
Альбертський університет

Едмонтон 1986

Canadian Institute of Ukrainian Studies
University of Alberta

Occasional Research Reports

The Institute publishes research reports, including theses, periodically. Copies may be ordered from the Canadian Institute of Ukrainian Studies, 352 Athabasca Hall, University of Alberta, Edmonton, Alberta, T6G 2E8.

Occasional Research Reports

UKRAINIAN COMPOSERS

A Bio-bibliographic Guide

Maria Dytyniak

Research Report No. 14 — 1986

Canadian Institute of Ukrainian Studies
University of Alberta
Edmonton, Alberta

Серія Довідників

УКРАЇНСЬКІ КОМПОЗИТОРИ.

Біо-бібліографічний довідник

Марія Дитиняк

Довідник No. 14 — 1986

Канадський інститут українських студій
Альбертський університет
Едмонтон Альберта

ACKNOWLEDGEMENT

Publication of this book was made possible, in part, by a grant from the Alberta Cultural Heritage Foundation through funds provided by Western Canada Lottery (Alberta Division).

ПОДЯКА

Частину фондів на це видання завдячуємо дотації, що її уділила Фундація альбертської культурної спадщини з фондів Західньо-канадської лотерії (Альбертський відділ).

З М І С Т

ВІД УПОРЯДНИКА

Publication of this book was made possible, in part, by a grant from the Alberta Cultural Heritage Fondation through funds provided by Western Canada Lottery (Alberta Division).

Українське музичне товариство Альберти через останніх вісім років щорічно організувало і переводило Семінар хорових дириґентів. На ці семінарі з'їжджалися учасники з різних міст Канади, США, Австралії, Арґентіни. Останніми роками помічається велике зацікавлення українською музикою молодими адептами дириґентського мистецтва, котрі, маючи за собою основну музичну освіту, під час цих семінарів стараються пізнати характер, стилі й жанри української музики. 1985 р. відбувся X Ювілейний семінар хорових дириґентів. Щоби гідно відзначити 10-літню працю дириґентських семінарів, Українське музичне товариство Альберти заплянувало ряд проєктів, з яких один був опрацьовання довідника українських композиторів. На це рішення вплинула практична потреба того роду підручника для ознайомлення семінаристів з багатством творчости українських композиторів та різнорідністю жанрів та стилів їхньої творчости. Довідник придуманий як джерело основних даних, які можуть послужити корисними вказівками для дальших, глибших студій.

У довіднику подано імена композиторів в абетковому порядку. В короткій, енциклопедичній формі подано дату й місце народження композитора, його музичну освіту, музичну і громадську діяльність, композиторську діяльність на основі його творчости у різних музичних жанрах, коротку бібліографію, з якої можна б черпати обширніші відомості про даного композитора. Довідник відображує розвиток композиторської творчости музичної культури України від XVII ст. по сучасну пору, розкриває образ розвитку різних музичних жанрів, на розвиток яких мали вплив обставини, побут та історичні події.

Скласти цього роду довідник поза межами України, де дуже мало потрібних джерел, не було легкою справою, тому ця праця не достатньо повна і при кінці довідника подано ряд імен композиторів, яких твори виконувалися, виконуються чи друкуються, але мені про них не було можливо дістати відповідних даних. Для довідника використано такі джерела:

Енциклопедія українознавства. Словникова частина (Мюнхен 1955-)

О. Залеський, *Мала українська музична енциклопедія* (Мюнхен, 1971).

Музыкальная энциклопедия (Москва, 1973-82)

Советские композиторы и музыковеды. 2 томи (М. 1981)

Союз композиторов Украины. Справочник (К. 1978)

Спілка композиторів України. Довідник (К. 1968)

Українська радянська енциклопедія. 2-е вид. (К. 1977-)

Українські композитори лауреати (К. 1982)

Encyclopedia of Ukraine т. 1 (Toronto 1984)

Хрестоматія української дожовтневої музики (К. 1970)

Л. Архимович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970)

М. Гордійчук, *Фольклор і фольклористи* (К. 1979)

М. Грінченко, *Історія української музики* (Нью-Йорк, 1961)

В. Довженко, *Нариси з історії української музики*. т. 1 (К. 1957)

М. Загайкевич, *Музичне життя Західної України XIX ст.* (К. 1960)

В. Л. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980)

П. Козицький, *Спів і музика в Київській академії за 300 років її існування* (К. 1971)

І. Левицький, *Нарис історії музики* (Л. 1921)

А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен 1963)

М. Степаненко, *Українська фортепіанна спадщина* (К. 1983)

Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979)

О. Шреєр-Ткаченко, *Історія української музики* т. І (К. 1980)

Серія "Творчі портрети українських композиторів" і монографії різних композиторів, які зазначено при кінці статті про даного композитора.

Статті в журналах: *Українське музикознавство* (К.), *Музика* (К.), *Проблеми української радянської музики* (К.), *Сучасність* (Мюнхен).

З композиторами, які живуть і творять поза межами України, я старалася нав'язати особистий контакт, і на цім місці щиро дякую тим, що прислали мені дані про себе.

Дати народження і смерти подані в новому стилі, назви творів друкуються в оригіналі. Окремо подано вияснення всіх скорочень.

Моя щира подяка маестру Володимирові Колеснику за ініціятивну думку цього проєкту, велику моральну і практичну піддержку в організуванні праці над довідником, за всі цінні поради й матеріяли.

За фінансову підтримку цього проєкту дякую таким особам і установам: Альбертсько-українському товариству для збереження культури, голова інж. Василь Кунда (1000 дол.), учасникам Семінарів хорових дириґентів Валентині Родак (200 дол.), Неонілі Стецьковій (500 дол.), Леонідові Царику (1000 дол. у пам'ять його матері, бл. пам. Уліти Бородійчук-Царик) і Альбертській фундації культурної спадщини.

Складаю щиру подяку Канадському інститутові українських студій, його директорові д-ру Манолієві Лупулу за видання цього довідника, а д-ру Андрієві Горняткевичу за редакційну роботу й допомогу при відшуканні матеріялів.

Марія Дитиняк

ПОЯСНЕННЯ СКОРОЧЕНЬ

вид-во	видавництво
вок.	вокальний
гром.	громадський
губ.	губернія
драм.	драматичний
дух.	духовий
жін.	жіночий
ім.	імени
інстр.	інструмент, інструментальний
ін-т	інститут
К.	Київ
кам.	камерний
кл.	кляса
Л.	Львів
лібр.	лібретто
М.	Москва
міш.	мішаний

муз.	музичний
н.	народжений
нар.	народний
О.	Одеса
обл.	область
обр.	обробка
оп.	опера
орк.	оркестра
пед.	педагогічний
симф.	симфонія, симфонічний
тв.	твір (opus)
укр.	український
ун-т	університет
ф-но	фортепіяно, фортепіяновий твір
ф-т	факультет
чол.	чоловічий

УКРАЇНСЬКІ КОМПОЗИТОРИ.

Біо-бібліографічний довідник

АВДІЄВСЬКИЙ, *Анатолій Тимофійович*

(16. VIII 1933, Знам'янка, Кіровоградська обл.) — композитор, диригент. Закінчив Одеську консерваторію (1958). Мистецький керівник Житомирського нар. хору, з 1963 — Черкаського нар. хору, з 1966 — Державного українського народнього хору ім. Г. Г. Верьовки.

Творчість. Хори: "Привітальна-хороводна", "Не громи в степах гудуть", сл. Д. Луценка, "Над широким Дніпром", сл. В. Лагоди, та ін. Обр. нар. пісень.

Література. М. Гордійчук, "Фольклор і фольклористика" (О. 1979), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965).

АЛЧЕВСЬКИЙ Григорій Олексійович

(1866, Харків — 1920, Москва) — композитор, педагог, музикознавець.

Творчість. Симф. картина "Альоша Попович" (1907). Пісні на сл. Т. Шевченка, Лесі Українки, Христі Алчевської, та ін. Теоретичні праці про вокальну техніку.

АНДРІЄВА Олена Федорівна

(15. VI 1914, Петербург) — композитор, педагог, музикознавець. Закінчила композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. Л. Ревуцького (1945). З 1944 — викладач музично-теоретичних предметів у Київському музичному училищі та Музичній школі ім. М. Лисенка.

Творчість. Для симф. орк.: "Урочиста увертюра" (1945); вок.-симф. "Колискова" ч. 2 кантати "Слава жінкам-трудівницям" (1950); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1940), "Етюд" для струнного квартету і флейти. "Романс" і "Танок" для скрипки й ф-но, п'єси для фаготу, труби, кларнету, баяна, бандури ("Концертова полька", "Там зелен явір"), для ф-но: сюїти, прелюдії, п'єси для дітей, фантазія на теми з оп. "Тарас Бульба", Хори, романси, пісні, обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці. *Основи музичної грамоти* (К. 1953, 2-е вид. 1960, 3-є вид. 1972), *Таблиця по нотній грамоті* (1959, 1960), *Музичний словник* (К. 1960, 1974).

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

АНДРІЄВСЬКА Ніна Костянтинівна
(2. I. 1928, Київ) — композитор, музикознавець. Закінчила філологічний ф-т Київського пед. ін-ту (1952), історико-теоретичний ф-т Київської консерваторії (1954) та аспірантуру (1970).

Творчість. Вокальні ансамблі та хори "Ой три шляхи широкії", сл. Т. Шевченка та ін., романс "Тополя", сл. Т Шевченка та ін., пісні, музика для дитячих садків ("Дружній хоровід" та ін.), обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці. *Дитячі опери М. Лисенка* (К. 1962), статті в збірниках і журналах.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

АРКАС Микола Миколайович
(7. I. 1853, Миколаїв — 26. III 1909) — композитор, історик, громадський діяч. Закінчив фізико-математичний ф-т Одеського ун-ту. Служив у Чорноморській фльоті.

Творчість. Опера "Катерина" (1890), лібр. автора за одноіменною поемою Т. Шевченка, перший твір цього жанру, написаний на шевченківський сюжет. Романси, дуети ("Не співай нам тепер, бандуристе", "Я боюся тобі розказать про любов" та ін.), обр. нар. пісень (близько 80). Автор популярної *Історії України* (1908).

Література. Л. Кауфман, *М. М. Аркас — нарис про життя і творчість.* (К. 1958).

АСЄЄВ Ігор Михайлович
(7. III 1921, Ростов-на-Дону) - композитор, педагог. Закінчив муз-пед. ін-т ім. Гнесіних у Москві, кл. Т. Хреннікова (1952). Викладач музики в Одеських муз. школах. З 1973 - доцент катедри теорії музики й композиції Одеської консерваторії.

Творчість. Балет "Ларра"; вок.-симф. кантати; поеми та сюїти для симф. орк., два концерти для ф-но з орк. (1948, 1957), "Концерт-буфф" для віольончелі з орк. (1974); твори для орк. нар. інструментів; для органу: "Симфонічні фуги" (1972), "Варіяції на тему пісні про Довбуша" (1972); твори для ф-но: "Казка" (1956) та ін., цикл п'єс для дітей "В зоопарку" (1962), для двох ф-но "Карнавал" (1957) та ін., для скрипки, віольончелі, кларнету, гобоя. Хори, вокальні цикли, пісні, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

БАЖАНСЬКИЙ Порфирій Іванович

(24. II 1836, Белелуя, Снятинщина — 29. XII 1920, Львів) — композитор, музичний етнограф і теоретик, священик. Учень Ізидора Воробкевича і М. Гуневича.

Творчість. Народні оперети: "Олекса Довбуш", "Весілля", "Біла циганка" та ін.; хорові твори: Літургія, частини Літургії, твори для чол. й міш. хору; збірник пісень "Галицько-буковинські народні мельодії" (1890-1906), "Русько-галицькі народні мельодії" (1905-12).

Музикознавчі праці на теми з муз. теорії, гармонії, етнографії.

Література. М. Загайкевич, *Музичне життя західної України другої половини XIX ст.* (К. 1960)

БАЛЕЙ Вірко

(21. X. 1938, Радехів, Львівська обл.) — композитор, піяніст, педагог. Закінчив Лос-Анджелеську консерваторію. Професор Невадського університету у Лас-Веґасі, муз. керівник Лас-Веґаської симф. орк. і Камерного музичного товариства.

Творчість. Кам.-інстр. твори: "Tropes" для віольончелі й ф-но, партіта для тромбону й ф-но, твори для ф-но та ін.

Музикознавчі праці. Музикознавчі праці про сучасних композиторів у журналах.

БАЛТАРОВИЧ Володимир

(8. VI 1904, Золочів, Львівська обл. — 11. X. 1968, Прага) — композитор, лікар. Учився музики в Празі.

Творчість. Оперети й музичні комедії: "Жабуриння", "Мефістіяда", "Подружжя в двох мешканнях" та ін.; романси й пісні.

БАРАБАШОВ Вячеслав Андрійович

(17. III. 1901, Старобільск, Ворошиловградська обл.) — композитор, педагог. Закінчив Харківську консерваторію, кл. композиції С. Богатирьова. З 1927 викладач композиції та гармонії в Харківській консерваторії.

Творчість. Для симф. орк. "Урочиста увертюра" (1952), "Мідний вершник" (1957), симфонія (1955-8), "Adagio" (1963); кам.-інстр. твори для струнної орк., струнні квартети для ф-но "Соната-поема", прелюдії, сюїта, "Легенда", "Етюд". Хори, романси, пісні, обр. нар. пісень.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963).

БАРВІНСЬКИЙ, Василь Олександрович

(20. II. 1888, Тернопіль — 9. VI. 1963, Львів) — композитор, музикознавець, піяніст, педагог. Закінчив Львівську консерваторію, кл. ф-но В. Курца, Празьку консерваторію, кл. композиції В. Новака (1908-14), доктор мистецтвознавства (1940). В 1915-39 директор Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка у Львові. В 1939-41 і 1944-8 директор і професор ф-но і композиції Львівської консерваторії.

Творчість. Для симф. орк.: "Українська рапсодія" (1914), концерт для ф-но (1937), "Ноктюрн", сл. І. Франка для голосу і симф. орк. (1933); кам.-інстр. твори: секстет, квартет, тріо, твори для ф-но "Мініятюри", "Українська сюїта", "Варіяції", дитячі п'єси "Наше сонечко", Соната для віольончелі. Хори, романси "Вечером в хаті" (1910), "Ой, люлі, сину", "Сонет", сл. І. Франка та ін., обр. нар. пісень. У піснях і обробках нар. пісень Барвінський зробив партію ф-но рівнорядною з партією голосу, часами важливішою з погляду композиції твору. Як педагог і піяніст мав великий вплив на ціле покоління західньоукраїнських композиторів і піяністів, які майже всі були його учнями.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980)

БАРНИЧ Ярослав

(30. IX 1896, Балинці, Івано-Франківська обл. — 1. VI 1967, Клівленд, США) — композитор, диригент, скрипаль, педагог. Закінчив Львівську консерваторію. Директор театру "Бесіда" (1917-23), "Просвіта" в Ужгороді (1923-5), симф. орк. в Станиславові (тепер Івано-Франківськ) (1939-41), Львівського оперного театру (1941-4). З 1950 жив у США.

Творчість. Оперети: "Дівча з Маслосоюзу", "Шаріка", "Пригода в Черчі", "Гуцулка Ксеня"; кам.-інстр. для скрипки, думки, коломийки та ін. Хори, романси, музика до театральних

вистав.

БАТЮК Порфирій Кирилович

(11. III 1884, Зіньків, Полтавська обл. — 19. IV 1973, Київ) — композитор, фолкльорист, педагог. Вчився музики в Петербурзькій придворній капелі та в Москві. Викладач співу та теорії музики в Зінькові, Охтирці, Харкові. В 1944–6 науковий співробітник Ін-ту мистецтвознавства, фолкльору та етнографії Академії наук УРСР.

Творчість. Кантати, хори, романси, пісні, обр. нар. пісень; п'єси для ф-но на теми українських нар. пісень. (1937).

БЕЗКОРОВАЙНИЙ Василь

(12. I 1880, Тернопіль — 6. III 1966, Буффало, США) — композитор, диригент, педагог, гром. діяч. Закінчив педагогічний ф-т Львівського ун-ту, Львівську консерваторію, кл. С. Невядомського і М. Солтиса. Організатор філій Львівського музичного інституту в Тернополі і Золочеві. З 1950 жив у США.

Творчість. Для симф. орк.: "Українська різдвяна увертюра" (1956), "Думка-шумка"; дитяча оперета "Червона шапочка", лібр. Л. Полтави; інст. твори для ф-но сонати, думки, "Спомини з гір" та ін., для скрипки: 12 думок, "Українська рапсодія", "Ноктюрн" та ін. Хорові твори: для міш. хору "Полуботок", "Народнім лицарям", "Ода до пісні" та ін., для чол. хору "Гукайте їх", "Чорне море", та ін., романси, пісні "І сад зацвів", "На склоні гір", "Минають дні", сл. Т. Шевченка, "Чари ночі", сл. О. Олеся, "І знов страшні чутки", сл. О. Олеся та ін., обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Література. стаття в журналі *Овид* (грудень, 1958), "Композитор Василь Безкоровайний" в газеті *Український голос* (вересень 1982), A History of the Ukrainian Settlement in Buffalo and Its Environs.

БЕЛЗА (Дорощук) Ігор

(26. I 1904, Кельце, Польща) — композитор, музикознавець, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. Б. Лятошинського (1925). Викладач композиції в Київській консерваторії, професор Московської консерваторії (1942–9), доктор мистецтвознавства. Директор українського відділу Київської кіностудії (1930–7), співробітник видавництва "Мистецтво", журнала "Радянська музика".

Творчість. Для симф. орк.: п'ять симфоній, дві поеми, "Героїчна увертюра", органний концерт; кам.-інстр. твори: струнний квартет, ф-новий квартет, для ф-но: п'ять сонат,

"Концертні етюди", твори для скрипки, віольончелі. Вокальні твори, музика до кінофільмів.

Музикознавчі праці. "Українська музика в роки війни" (1946), монографія *Б. М. Лятошинський, заслужений діяч мистецтва УРСР.* (К. 1947), статті в журналах.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

БЕНЦ (Бенціановський) Климентій Якович

(30. VII 1908, Київ) — композитор, диригент. В 1927-9 вчився в Київськім муз.-драм. ін-ті ім. М. Лисенка. В 1928-44 завідуючий муз. частиною і диригент у театрах Києва, Львова, Ташкенту. В 1941-6 керівник Львівської державної естради, з 1946 завідуючий муз. частиною і головний диригент Харківського театру муз. комедії.

Творчість. Оперета "Зірка екрану" (1928); муз. комедії: "Хороша дівчина" (1938), "В новорічну ніч" (1940), "Марійчине щастя" (1951), "Зоряні ночі" (1958) та ін.; пісні, музика до драм. вистав.

БЕРЕЗОВСЬКИЙ Максим Созонтович

(16. X 1745, Глухів — 22. III 1777, Петербург) — композитор, диригент, співак. Вчився в Києво-Могилянській академії, в Придворній капелі в Петербурзі. З 1765 до 1774 вчився в Больонській академії, в падре Мартіні, де здобув звання професора і академіка Больонської академії (1771). З 1775 жив у Петербурзі.

Творчість. Опери: "Демофонт" (1773 Ліворно, Італія), "Іфігенія" (незакінчена); хорові твори; Літургія св. Івана Золотоустого, духовні концерти "Не отвержи мене въ время старости", "Vater unser" (Отче наш німецькою мовою), "Остригну сердце", "Милость и судъ воспою", "Слава въ вышнихъ Богу", причастники: "Творяй Ангелы своя", "Чашу спасенія", "Въ память вѣчную", "Во всю землю", "Хвалите Господа", "Блажени яже избралъ", "Не имамы иныя помощи". Концерт "Не отвержи мене въ время старости" являє собою цикл, що складається з чотирьох контрастних частин, складених за принципами, близькими до симф. циклу. Нова форма концерту, драматизм, творча оригінальність та висока композиторська техніка роблять цей концерт одним з кращих зразків клясичної музики того часу. Максим Березовський, один з найбільш талановитих композиторів

того часу, через невідрадні відносини попав в нервову недугу і покінчив життя самогубством.

Література. Б. Кудрик, *Огляд української церковної музики* (Л. 1937), Ф. Стешко, "Березовський і Моцарт (З історії української музики XVIII ст.)", *Науковий збірник УВУ* No. 3 (Прага, 1942), П. Маценко, *Дмитро Степанович Бортнянський і Максим Созонтович Березовський* (Вінніпеґ, 1951), О. Шреєр-Ткаченко, *Історія української музики* (К. 1980), М. Грінченко, *Історія української музики* (Мюнхен, 1961, В. Витвицький, *Максим Березовський: Життя і творчість* (Джерсі-Сіті, 1974), *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1970).

БЕРКОВИЧ Ісаак Якович

(28. XII 1902, Київ — 5. I 1972) — композитор, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. ф-но В Пухальського, кл. композиції Б. Лятошинського (1925). Викладач ф-но в муз. школі, муз. училищі в Києві, в 1932-41 — асистент, з 1949 — доцент, з 1969 — професор Київської консерваторії.

Творчість. Три концерти для ф-но з орк. (1961, 1963, 1967), тріо для скрипки, віольончелі і ф-но (1928), для ф-но *Школа гри на ф-но* (1960), цикли педагогічних п'єс та ансамблів (1938-66), дві сонати (1963), "Варіації на народні теми" (1963), 24 прелюдії (1965), ансамблі (два зошити - 1962, 1966), 35 етюдів (1950), п'єси для скрипки і ф-но (1958), для віольончелі і ф-но дві п'єси (1956), п'ять п'єс (1965), п'єси для домри і ф-но. Романси, пісні, пісні для дітей "10 дитячих пісень" на сл. Г. Демченко (1956-7), "Маленькі майстри", "Будівники" та ін.

Література. В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980)

БІБІК Валентин Савич

(19. VII 1940, Харків) — композитор, педагог. Закінчив Харківську консерваторію, кл. Д. Л. Клебанова, Викладач композиції й інструментовки Харківського ін-ту мистецтв.

Творчість. Опера "Біг" (1972); вок.-симф. ораторія, кантата "Дума про Довбуша" (1972) та ін.; для симф. орк. шість симфоній, "Камерна симфонія пам'яті Шостаковича" (1976), два концерти для ф-но (1968, 1975); кам.-інстр. твори: тріо для гобоя, флейти, вальторні (1971), 24 прелюдій і фуґ для ф-но (1969), 34 прелюдій і фуґ (1973), сім сонат та ін., соната для скрипки (1975), твори для віольончелі.

Хори "Хорові картини", сл. О. Вишні і С. Васильченка (1975) та ін., вокальні цикли.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

БІЛАШ Олександер Іванович

(6. III 1931, Градизьке, Полтавська обл.) — композитор, педагог, гром. діяч. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. М. Вілінського (1957). Викладач теорії музики в Київськім педагогічнім ін-ті.

Творчість. Опера "Гайдамаки" лібр. В. Шевчука за поемою Т. Шевченка (1965), моноопера "Балада війни", сл. І. Драча (1971), оперета "Чиста криниця" (1976); для симф. орк.: поеми, сюїти. Хори: "Сину, качки летять", сл. М. Ткача, "Спи, маля", сл. М. Ноеля, "Білі лебеді", сл. М. Ткача та ін.; романси, пісні: "Ясени", сл. М. Ткача, "Два кольори", сл. Д. Павличка, "Цвітуть осінні небеса", сл. А. Малишка та ін., музика до театральних вистав та кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), *Українські композитори лауреати* (К. 1982).

БІЛИКОВСЬКИЙ Іван

(8. X 1846, Бабине, Львівська обл. — 1922, Станиславів (тепер Івано-Франківськ) — композитор, педагог, гром. діяч. Організатор і диригент хору "Боян" у Станиславові.

Творчість. Хорові твори: церковні та світські "Думи мої", "Сонце низенько", "Ой три шляхи", "Ой, гляну я подивлюся" — всі на сл. Т. Шевченка; видавав шкільні співанники.

БІЛОГРУД Ігор

(17. XII 1916, Ромни, Полтавська обл.) — композитор, піяніст, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. Л. Ревуцького, В. Грудина, кл. композиції Нестлера в Гайдельбергу, Німеччина. З 1950 живе в Чікаго, США.

Творчість. Опера "Ольга з Києва", лібр. Л. Полтави, дитяча опера "Червона Шапочка"; балет; для симф. орк. поема "Степ"; кантата "Мазепиним шляхом"; хорові твори, близько 60 сольоспівів, більшість на сл. Лесі Українки.

БОБИКЕВИЧ Остап
(4. XI 1889, Слобода, Івано-Франківська обл. — 19. VII 1970, Мюнхен) — композитор, піяніст.

Творчість. Інстр. твори для ф-но "Українська рапсодія", прелюдії, баляда та ін. хорові твори, сольоспіви ("Розвивайся, ти високий дубе", сл. І. Франка).

БОГАТИРЬОВ Семен Семенович
(15. II 1890, Харків — 31. XII 1960, Москва) — композитор, педагог, музикознавець, юрист. Закінчив юридичний ф-т Харківського ун-ту (1912), Петербурзьку консерваторію, кл. композиції І. Вітоля (1916). З 1935 професор Харківської консерваторії, Московської консерваторії (1943-60), декан теоретично-композиторського ф-ту там же (1951-60). Доктор мистецтвознавства (1947). Висококваліфікований педагог, в якого навчалися сучасні композитори Д. Клебанов, М. Коляда, Ю. Мейтус, М. Тіц, А. Штогаренко та ін.

Творчість. Твори для симф. орк.; струнні квартети, твори для ф-но, сольоспіви. Зредаґував і закінчив Симфонію No. 7 П. Чайковського, яку вперше виконала Філядельфійська філармонія (1956).

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963), В. Довженко, *Нариси з історії української радянської музики* (К. 1957).

БОГДАНІВ Федір Федорович
(9. I 1904, Харків) — композитор, дириґент. Вчився в Харківськім муз.-драм. ін-ті, кл. С. Богатирьова (1928-30).

Творчість. Для симф. орк.: "Урочиста увертюра" (1950), "Гомоніла Україна" (1959), "Гоголіяна"; для струнної орк. "Прелюдії" і "Allegro" (1971); для ф-но "Три прелюдії", "Три пісні", етюд та ін.; романси, пісні ("Все йде, все минає", сл. Т. Шевченка), обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

БОГУСЛАВСЬКИЙ Костянтин Євгенович
(2. VI 1895, Павлівка, Харківська обл. — 7. XII 1943) — композитор, співак, хоровий дириґент. Вчився в Харківськім муз. ін-ті. Один із засновників нового жанру — масової пісні.

Творчість. Опера "Турбаївське повстання", дитячі опери-ігри "Андрійко-козак", "Годинник", муз. комедії. Автор близько 300 хорових масових пісень ("Юнацький марш", "Слава волі"), обр. нар. пісень.

Література. Н. Грицюк, "З пісенного літопису 20-их років" у збірнику *Українське музикознавство* 9 (О. 1974), В. Довженко, *Нариси з історії української радянської музики* (К. 1957).

БОЙЧЕНКО Микола

(1896, Київ — 1946, Букарешт) — композитор, музикознавець. Закінчив Київську консерваторію (1919), доктор музикознавства. Викладач гармонії та директор Київської консерваторії (1919-22), викладач теорії музики та композиції в консерваторії св. Сесилії в Римі, Італія (1924-9). З 1932 жив у Чернівцях, з 1938 в Букарешті.

Творчість. Для симф. орк.: поема "Україна", увертюра "Лісова пісня" та ін.; твори для ф-но "Українська рапсодія" та ін.; хорові твори, пісні на сл. Ю. Федьковича, збірка "150 буковинських народніх пісень".

Музикознавчі праці. *Нові принципи музичної композиції* (Рим, 1928) та інші теоретичні праці.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963).

БОРИСІВ Валентин Тихонович

(20. VII 1901, Богодухове, Харківська обл.) — композитор, педагог, муз.-гром. діяч. Закінчив Харківський муз.-драм. ін-т, кл. композиції С. Богатирьова (1927). З 1944 викладач, доцент композиції Харківської консерваторії, ректор (1944-9), професор (1977) Харківської консерваторії.

Творчість. Для симф. орк.: дві симфонії (1957, 1963), поема "Кармелюк" (1927), марш-увертюра (1931), "Траурно-героїчна поема" (1953), "Пам'яті товариша" (1963) з присвятою М. Коляді, "Дивертисмент" (1972); вок.-симф. кантата "На варті Дніпрельстану" (1932), кантата "Народнє свято" (1952), ораторія "Весілля" (1972), концерт для голосу, ф-но, симф. орк. (1973); кам.-інстр. твори для струнної орк., для ф-но, скрипки; твори для орк. нар. інструментів. Хори, романси, обр. нар. пісень.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), П. Калашник

Риси стилю В. Борисова (К. 1979).

БОРТНЯНСЬКИЙ Дмитро Степанович

(1751, Глухів — 10. X 1825, Петербург) — композитор, дириґент, педагог. Хлопцем прийнятий до Придворної капелі в Петербурзі, де вчиться музики в італійського композитора Ґалюппі. 1769-79 вчиться музики у Венеції. З 1784 композитор і клавесиніст при насліднику престолу Павлі І, директор і дириґент Придворної капелі (1796-1825).

Творчість. Опери: "Creonte" (1776), "Alcide" (1778), обидві поставлені у Венеції, "Quinto Fabbio" (1779), поставлена в Модено, Італія. Усі три написані на італійські тексти. "Don Carlos", "La fête du seigneur", (1786), "Le faucon" (1786), "Le fils rival" (1787) — на французькі тексти. Опери написані в тогочаснім традиційнім стилю італійського "bel canto", одначе в них помітний інтонаційно-ритмічний зв'язок з українським народнім мелосом; кам.-інстр. твори: септет, квінтет з арфою, квартет, твори для клавесина: вісім сонат, твори для скрипки. Хорові твори: 35 духовних концертів для одного хору, 10 — для двох хорів, кантати та гімни присвячені подіям і особам ("Коль славенъ", "Озари, святая радость"), похвальні пісні: 4 на 4-голосний хор, 10 на 8-голосний хор, причасники, частини Літургії, з яких херувимські (7 на 4-голосний хор, 1 на 8-голосний хор) можна назвати концертами в мініятюрі, релігійні пісні чужими мовами "Ave Maria", "Salve Regina" та ін., романси, пісні. Для хорових творів Бортнянського характерна чіткість форм, поєднання ясної гармонії зі складними поліфонічними прийомами, вміння втілити потрібний настрій, доступність і простота, прагнення до краси голосоведення — все це створило новий напрям у хоровому виконавстві. Бортнянський, основник хорового концерту, як композитор і педагог мав великий вплив на своїх послідовників і на розвиток української церковної музики.

Література. В. Іванов, *Дмитро Бортнянський* (К. 1980), М. Грінченко, *Історія української музики* (Нью-Йорк, 1961), *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1970), П. Маценко, *Дмитро Степанович Бортнянський і Максим Созонтович Березовський* (Вінніпеґ, 1951), С. Людкевич, "Дмитро Бортнянський в соті роковини його смерті", *Стара Україна* (Л. 1925). С. Людкевич, "Д. Бортнянський і сучасна українська музика", *Музичний листок*, No. 1 (Л. 1925) Б. Кудрик, *Огляд історії української церковної музики* (Л. 1937), Л. Хіврич,

"Фугатні форми в хорових концертах Д. Бортнянського", *Українське музикознавство* No. 6 (К. 1971), Ю. Волинський, "Дмитро Бортнянский і Західна Україна", *Українське музикознавство* No. 6 (К. 1971).

БУЄВСЬКИЙ Борис Михайлович

(7. VI 1935, Кривий Ріг) — композитор, педагог. Закінчив Харківську консерваторію, кл. композиції Д. Клебанова (1959). Викладач теорії музики в Донецькій муз. школі (1959-61).

Творчість. Балет "Пісня синього моря" (1965); ораторія "Мандрівки серця" сл. Л. Костенко і Т. Коломиєць (1964); для симф. орк.: "Українська сюїта" (1959), увертюра (1961), три симфонії (1965, 1975, 1976), "Балетна сюїта" (1959); кам.-інстр. квартет для дерев'яних дух. інстр. Хори: "Величний триптих", сл. М. Вінграновського, цикл романсів на сонети В. Шекспіра для голосу, віольончелі і ф-но, романси, пісні, музика до мистецьких, науково-популярних фільмів, телевізійних та радіопередач.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

БУЛГАКІВ Лев Миколайович

(23. III 1920, Харків) — композитор, педагог. Закінчив диригентський ф-т Московської консерваторії (1942), Харківську консерваторію, кл. композиції С. Богатирьова та М. Тіца (1949). З 1959 — викладач, з 1970 — доцент теорії музики Харківського ін-ту мистецтв.

Творчість. Вок.-симф. твори: кантата "Дружба народів", сл. Т. Масенка (1948) та ін.; кам.-інстр. твори: струнний квартет (1950), твори для ф-но: сюїти (1963, 1977), три прелюдії (1966), дві фуґи та ін., соната для віольончелі (1965), "Пісня без слів" (1966), для скрипки "Скерцо", "Рондо", "Танець" (1969, 1971), для флейти "Пісня", "Ноктюрн" (1975), "Рапсодія" (1976) та ін., для кларнета, гобоя, труби, бандури. Хори ("Пісня про Україну", сл. І. Неходи), вокальні цикли, баллади, пісні для дітей, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ВАРИЦЬКИЙ Валентин Степанович
(19. II 1932, Київ) — композитор, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Б. Лятошинського (1969). Викладач у муз. школі (1960-66), з 1967 муз. редактор видавництва "Музична Україна".

Творчість. Для симф. орк.: "Прелюдія", "Характерні танці", "Маленька сюїта", поеми та ін.; кам.-інстр. твори: для ф-но: фуґи, "Баґатель", сюїта та ін., для баяна: чотири п'єси, "З дитячого альбому", "Музична скринька" та ін., твори для гобоя, флейти, вальторні, фаґота, бандури. Хори, пісні на сл. Т. Шевченка та сучасних поетів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

ВАХНЯНИН Анатоль (Наталь) Климович
(7. IX 1841, Синява, Тернопільська обл. — 11. II 1908, Львів) — композитор, диригент, педагог, письменник, організатор муз. життя, гром.-політичний діяч. Закінчив учительський семінар, ф-т історії та географії Віденського ун-ту. Музики вчився в Ф. Лоренца і Л. Седлака. З 1870 викладач Академічної гімназії у Львові. Засновник муз. товариства "Торбан" (1870), з В. Шухевичем співацького товариства "Боян", перший його диригент. Співорганізатор і директор Муз. ін-ту ім. М. Лисенка у Львові (1903).

Творчість. Опера "Купало", лібр. автора (1892); хори: "Мир вам, браття", "Я щасний", "Наша жизнь", сл. І. Гушалевича (1911) та ін.; пісні "Помарніла наша доля", сл. О. Партицького та ін., близько 20 обр. нар. пісень, музика до театральних вистав "Бондарівна", "Назар Стодоля", "Ярополк" та ін.
Автор чотирьох повістей, ряду оповідань, віршів, перекладів творів М. Гоголя, І. Турґенєва.

Література. М. Загайкевич, *Музичне життя західної України другої половини XIX ст.* (К. 1960), *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1970).

ВАХНЯНИН Богдан
(1886, Галичина — 1940) — композитор, педагог, диригент, гром.-муз. діяч. Директор філії Муз. ін-ту ім Лисенка в Перемишлі, керівник муз. товариства "Боян", диригент хору "Боян" там же.

Творчість. Хорові твори: "Поклін борцям", "Буря на морі", "Гайдамаки", "Титар", "Пісня життя" та ін.; сольоспіви; твори для ф-но.

ВЕДЕЛЬ Артем Лук'янович

(1767, Київ — 26. VI 1808, Київ) — композитор, дириґент, скрипаль. Вчився в Києво-Могилянській академії гуманітарні та музичні дисципліни. Дириґент Київського академічного хору. У кінці 80-их р. організатор і дириґент хорової капелі в Москві. 1790 р. повертається до Києва, де йому доручено організувати хор "з солдатських дітей і вольних людей". 1796-8 р. — в Харкові капельмайстром Харківського казенного училища. В 1799 р. несподівано заарештований і за наказом царя Павла І замкнений в інвалідному домі для божевільних. Причини арешту не встановлені, але на думку сучасників Веделя, вони мали політичний характер.

Творчість.

Близько 20 духовних хорових концертів: "На рѣкахъ Вавилонскихъ", "Услыши, Господи, гласъ мой", "Гласомъ моимъ", "Поканянія отверзи ми двери", "Помилуй же мя, Боже, яко немощенъ єсмъ", "Къ Господу, внегда скорботы", "Боже, прійдоша языци", "Днесь Владыка твари", "Доколѣ, Господи, забудеши мя"; Літургія, частини літургії: "Слава; Єдинородный", "Херувимська", "Милость мира", "Достойно єсть", "Отче нашъ", "Да исполнятся", релігійні твори: "Канон Пасхи", "Отъ юности моєя", "Всенощноє бдѣніє".

Ведель один з найталановитіших композиторів того часу. В його концертах, що відзначаються простотою форми, фактури, виразністю і природністю національно означеної мелодики, помітний вплив світської побутової української пісенно-романсової лірики. Композитор відчув дух та картини народної творчости і сміливо переніс їх у церковну музику.

Література.

М. Грінченко, *Історія української музики* (Нью-Йорк, 1961) О. Я. Шреєр-Ткаченко, *Історія української музики* (К. 1980), І. Соневицький, *Артем Ведель і його музична спадщина* (Нью-Йорк, 1966), *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1970)

ВЕРБИЦЬКИЙ Михайло Михайлович

(1815, Улючі, поблизу Перемишля — 19. XII 1870, Млини, Галичина) — композитор, дириґент, священик. Закінчив Духовну семінарію у Львові (1850). Представник муз. життя т. зв. Перемиської школи.

Творчість.

Для симф. орк.: близько 11 увертюр: народні опери "Підгіряни", "Верховинці", "Галя" та ін.; хори: "Заповіт", сл. Т. Шевченка для двох хорів, бас-сольо з ф-новим або орк. супроводом, "Дай, дівчино, нам шампана", сл. І. Гушалевича, "Ще не вмерла Україна", сл. Д. Чубинського, "Де Дніпро наш котить хвилі", "Жовняр" та ін., частини Літургії "Слава; Єдинородный", "Святый

Боже", "Херувимська", "Милость мира", "Тебе поємъ", "Ангелъ вопіяше", "Отче нашъ", "Єдинъ святъ", "Да исполнятся", "Буди имя", Літургія на чол. хор та частини Літургії; романси, пісні на сл. Т. Шевченка, М. Шашкевича, М. Федьковича.

Література. М. Загайкевич, *Музичне життя західної України другої половини XIX ст.* (К. 1960), *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1970)

ВЕРЕЩАГІН Роман Іванович
(28. X 1910, Гребенівці, Сумська обл.) — композитор, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Б. Лятошинського (1947). Викладач теорії музики в Київській муз. школі.

Творчість. Для симф. орк.: симфонія (1947), симфонія пам'яті Т. Шевченка (1966), поема "Марина" (1967-8), "Елегія" пам'яті Б. Лятошинського, сюїта "По рідній землі" (1953); кам.-інстр. твори: для ф-но прелюдія, вісім дитячих п'єс (1948), "Поема" для скрипки (1962), "Елегія" для віольочелі (1941); "Scherzo" для орк. нар. інстр. (1939); хори, романси, пісні, пісні для дітей.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ВЕРЕЩАГІН Ярослав Романович
(8. XII 1948, Київ) — композитор. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. М. Скорика (1973). З 1975 муз. редактор видавництва "Музична Україна".

Творчість. Для симф. орк.: "Дивертисмент" (1972), концерт для альта (1972); кам.-інстр. твори: для струнної орк.: сюїта "Варіяції" (1970), ф-новий квінтет (1971); квінтет для дерев'яних інстр. (1977), струнний квартет (1976), квартет для мідних інстр. (1972); для ф-но: шість двоголосних інвенцій (1972-73), дві сонати, сонатіна, шість баґателей (1973-76), прелюдії, п'єси; для скрипки: "Мозаїка" (1973), "Імпровізація" (1974); для кларнета: "Гра" (1974), "Сонатіна-коллаж"; "Діялог" для флейти (1972), "Scherzo" (1969). Хори, романси, обр. нар. пісень, музика до науково-популярних фільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), *Українські композитори лауреати* (К. 1982), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

ВЕРИКІВСЬКИЙ Михайло Іванович

(21. XI 1896, Крем'янець — 14. VI 1962, Київ) — композитор, дириґент, педагог, музикознавець. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Б. Яворського (1923). Дириґент Київського державного театру опери та балету ім. Т. Шевченка і рівночасно оперного театру в Харкові і Харківської симф. оркестри (1926-33). Викладач дириґування в муз.-драм. ін-ті ім. М. Лисенка в Києві, завідувач катедри дириґування Київської консерваторії.

Творчість. Опери: "Діли небесні" за гуморескою О. Вишні (1938), "Сотник" за поемою Т. Шевченка (1938), "Наймичка" за поемою Т. Шевченка (1939), "Слава" (1956); оперні етюди "Байка про Будяка й Троянду", сл. Л. Глібова (1948), "Втікачі" за оповіданнями М. Коцюбинського (1948). Автор першого українського балету "Пан Каньовський" (1930); для симф. орк.: сюїти "Веснянки" (1924), поема "Петро Конашевич-Сагайдачний" (1944), увертюра "Березіль" (1925); ораторія "Дума про дівку бранку Марусю Богуславку" (1923), Requiem пам'яті М. Леонтовича (1921), Requiem пам'яті М. Лисенка (1922), кантати: "Жовтнева кантата" (1921), "Гнів слов'ян" (1941) та ін.; кам.-інстр. твори: струнний квартет, квартет духових інструментів; інструментальні твори для фортепіяно, віольончелі; хори, романси, пісні, обр. нар. пісень ("10 українських народних пісень" (1920), "26 волинських народних пісень" (1934), цикл "Кроковеє колесо"), масові пісні, пісні для дітей ("Пісні і танці у дитячому садку" (1948), "Наша батьківщина", "Абетка"). Музика до близько 20 театральних п'єс, фільмів ("Назар Стодоля", "Ўстим Кармелюк", "Чорна хмара"), редаґування та оркестрування творів інших композиторів.

Музикознавчі праці. Музикознавчі праці в Ін-ті мистецтвознавства фолькльору та етнографії АН УРСР. Творча діяльність М. І. Вериківського відіграла значну ролю в розвитку сучасної української музики; він був один з фундаторів сучасної музичної культури на Україні.

Література. Н. Шурова, *Михайло Вериківський* — Творчі портрети українських композиторів (К. 1972), Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970), Л. О. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980), В. Довженко, *Нариси з історії української радянської музики* (К. 1957), А. Рудницький, *Українська музика*" (Мюнхен, 1963)

ВЕРЬОВКА Григорій Гурієвич

(25. XII 1895, Березне, Чернігівська обл. — 21. X 1964, Київ) — композитор, дириґент, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. Б. Яворського (1933). З 1947 професор хорового дириґування Київської консерваторії. Організатор і мистецький керівник першого Українського державного народного хору (тепер ім. Г. Г. Верьовки) (1943).

Творчість. Для орк. нар. інстр.: "Вулична інтермедія", "Вальс" (1928–31), "Сюїта з народних пісень" (1927) та ін.; інстр. твори: для скрипки Соната (1933), "Лірична пісня" (1956) та ін. Автор хорових творів для нар. хорів: кантати "Не спочивайте" (1956), "Нехай собі та й шумлять дуби" (1936), "Там на горі за Дніпром" (1924), "То не вітер" (1941) та ін., пісні: "Згасає день", "Знову увечері", "Виряджала милого", "Осінь" та ін., обр. нар. пісень "І шумить, і гуде", "Чи се ж тії чоботи" та ін.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965), Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979), М. Гордійчук, *Фольклор і фольклористика* (К. 1979).

ВЕРМЕНИЧ Володимир Миколайович

(3. VIII 1925, Бориси, Полтавська обл.) — композитор, дириґент, педагог. Закінчив дириґентський (1954) та композиторський ф–ти, кл. М. Дремлюги, Київської консерваторії (1970). Викладач співу та керівник хорів у школах Києва (1952–60), викладач Київського пед. ін–ту (1963–5).

Творчість. Вок.-симф. кантата "Пісня Буревісник" (1970); хори: "Дніпр Славутич", сл. І. Неходи, "Клятва батькам", сл. Л. Татаренка, "Світанок", сл. А. Каспрука та ін., пісні "Чорнобривці", сл. М. Сингаївського. "Ти снишся мені, мамо", сл. В. Коротича, "Іду я росами", сл. А. Богачука та ін.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ВЕРХОВИНЕЦЬ, (Костів) Василь Миколайович

(5. I 1880, Старий Мізунь, Івано–Франківська обл. — 11. IV 1938, Київ) — композитор, дириґент, хореограф, педагог, етнограф. Вчився в муз. школі ім. М. Лисенка, кл. Г. Любомирського та М. Лисенка. Актор театру "Бесіда" в Галичині (1899–1906), актор, хормайстер, дириґент театру Миколи Садовського (1906–19), викладач співу в Полтавськім пед. ін–ті, (1919–32), Київськім муз.–драм. ін–ті. 1929 організував жін. хоровий театралізований ансамбль "Жінхоранс" (Полтава, Київ 1930–8).

Творчість. Хори: "Заграй, кобзарю", "Ой, зацвіла папороть", "Лісові дзвіночки", "Грими, грими, могутня пісне" та ін., музика до нар. танців і театральних вистав.

Автор першого українського посібника з хореографії "Теорія українських народних танців" (1919).

Література. Л. Пархоменко *Українська хорова п'єса* (К. 1979), В. Довженко, *Нариси з історії української радянської музики* (К. 1957).

ВЕСОЛОВСЬКИЙ Іван-Богдан

(1915, Відень — 1971, Монреаль) — композитор, піяніст. Закінчив муз. ін-т ім. М. Лисенка у Львові.

Творчість. Автор легкого жанру танкової музики ("Намалюй мені ніч", "Лети, тужлива пісне", "Не питай").

ВИМЕР Ісидор Ілльович

(23. XI 1906, Харків) — композитор, диригент, педагог. Закінчив Харківський муз.-драм. ін-т, кл. симф. дириґування (1933), кл. композиції С. Богатирьова. В 1931-7 дириґент симф. орк. та філармонії, в 1938-41 дириґент оперної студії, в 1933-65 завідувач муз. відділом Харківського, опісля Львівського театру юного глядача. З 1968 — доцент, 1971 — професор катедри народних інструментів Львівської консерваторії.

Творчість. Опера для дітей "Солом'яний бичок", лібр. Ю. Заховая; балети для дітей: "12 місяців", "Лісова казка"; муз. комедія для дітей "Зайко-всезнайко"; вок.-симф. твір "Ода дружби"; для симф. орк.: сюїта "Лис Микита" за мотивами І. Франка, варіяції "Думи мої", муз. картина "Свято в Шешорах" та ін.; кам.-інстр. твори: для ф-но "Ноктюрн", "Токката", "Шість новел" та ін., для скрипки, віольончелі, домри, баяна, бандури, цимбал. Хори, романси, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіянна музика* (1980).

ВИНОКУР Олександер Григорович

(8. III 1938, Вапнярка, Вінницька обл.) — композитор, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції А. Штогаренка (1961). Викладач музики в Черкаській муз. школі.

Творчість. Опера "Холодний Яр", лібр. М. Негоди (1970); балет

"Вони зістались молодими" (1975); вок.-симф. твір "Вінок Кобзарю" сл. М. Негоди (1964); для симф. орк. поема пам'яти Т. Шевченка (1961), "Романтична баляда" (1963), "Диптих для стунних інструментів" (1965), та ін.; кам.-інстр. твори: Серенада для скрипки (1976), для ф-но дві сонатіни, 10 п'єс (1970), "Дивертисмент" для бандури (1973), для флейти, віольончелі, валторні, домри. Хори, романси, пісні.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ВИТВИЦЬКИЙ, Василь

(16. X 1905, Коломия) — композитор, музикознавець, дириґент, педагог. Закінчив Ягайлонський ун-т у Кракові, кл. музикознавства З. Яхімецького і Ю. Райса, Львівську консерваторію, кл. ф-но Г. Оттавової. Доктор музикознавства (1932). В 1929-33 викладач муз. ін-ту ім. М. Лисенка в Перемишлі, в 1933-7 директор там же, в 1939-44 викладач Львівської консерваторії та муз. школи. Член Музикознавчої комісії Наукового товариства ім. Т. Шевченка у Львові, в 1940-1 співробітник Ін-ту фолкльору АН УРСР. В 1934-9 член правління Союзу українських професійних музик у Львові, згодом голова Спілки українських музик. З 1949 живе в США, викладач Українського музичного інституту в Детройті. Музичний редактор "Енциклопедії українознавства", дійсний член НТШ і УВАН.

Творчість. "Диптих" для струнної орк. (1941); кам.-інстр. твори: два струнні квартети (1943, 1960), тріо для скрипки, віольончелі й ф-но (1942), Сюїта для скрипки, віольончелі й ф-но (1965), для ф-но: Сонатіна на 4 руки (1959), "Українські народні пісні" на 4 руки (два випуски — 1943, 1972); хорові твори "Віють прапори", сл. Г. Чупринки (1943), "Нема тії сили", сл. І. Багряного (1945), "Зірвалася хуртовина", сл. Г. Китастого (1945) та ін., обр. нар. пісень, музика до дитячих театральних вистав: "Півник і курочка", сл. Н. Забіли (1945), "Гусеня" (1945).

Музикознавчі праці. "Розвиток української сольової пісні у 19 ст." (докторська теза), *Взаємини М. Лисенка з І. Франком* (Львів, 1942), *Михайло Гайворонський, життя і творчість* (Нью-Йорк, 1954), *Василь Барвінський у моїх спогадах* (Мюнхен, 1965), *Максим Березовський, життя і творчість* (Джерсі-Сіті, 1974), понад 20 статтей у збірниках і енциклопедіях, близько 65 статтей у періодичних виданнях: "М. Лисенко і його вплив на музичне життя Галичини", (*Українська музика* 1937), "Станислав Людкевич", (Радянська Музика, Київ 1940), "Печеніга-Углицький і його опера" (*Свобода* 1964), "Музичні шестидесятники" (*Новий шлях*, 1967), "Дмитро

Миколайович Ревуцький" (*Сучасність* 1981) та ін., близько 115 рецензій, оглядів.

ВИТВИЦЬКИЙ Йосип-Домінік Хомович

(1813, Волинь — 20. II 1866, Київ) — композитор, піаніст і педагог. Музики навчався в батька, бердичівського органіста. Працював музичним учителем на Поділлі й Волині, навчав ф-но й ансамбль у Київськім ін-ті шляхетних дівчат (1840-65). Автор варіяцій на теми українських нар. пісень "Чумак", "У сусіда хата біла", "Зібралися всі бурлаки" та ін. ф-нових творів ("Плавба Дніпром", "В сяйві місяця").

ВІЛЕНСЬКИЙ Ілля Аркадійович

(14. III 1896, Кременчук — 1975, Київ) — композитор, кл. композиції В. Калафати, кл. ф-но А. Вінклера. Ініціятор створення філармонії, симф. орк., театру юного глядача, 3-ої муз. школи в Києві, театру Червоної армії в Харкові. Член правління Спілки композиторів України.

Творчість. Дитячі опери: "Горбоконик" (1936), "Івасик-Телесик" (1971); балет "Свято врожаю", співавтор В. Рождественський (1948); муз. комедії: "Сорочинський ярмарок" (1935), "Роки молодії" (1958), "Шельменко-денщик" (1962); для симф. орк. "Український танець" (1939), "Andante" (1945), "Українська сюїта" (1948), "Танцювальна сюїта" (1950), та ін.; кам.-інстр. твори: для струнного орк. "Ноктюрн", "Сарабанда"; струнний квартет (1944); для ф-но: "Прелюдія", "Скерцо" (1916), 10 дитячих п'єс (1924), 4 п'єси (1947), та ін., твори для скрипки, фаготa, баяна; марші для дух. орк. (1920-49), для орк. нар. інстр. сюїти, п'єси. Хори, романси, пісні, пісні для дітей, музика до театральних вистав, кінофільмів, радіопередач.

Література. *Спілка композиторів України* (К. 1968).

ВІЛІНСЬКИЙ Микола Миколайович

(14. V 1888, Голта (Первомайськ), Миколаївська обл. — 9. IX 1956, Київ) — композитор, педагог, муз.-гром. діяч, юрист. Закінчив юридичний ф-т Одеського ун-ту (1912), Одеську консерваторію, кл. композиції В. Малишевського (1919). З 1926 професор Одеської, з 1941 Ташкентської, з 1944 Київської консерваторії. З 1948 завідувач катедри композиції Київської консерваторії.

Творчість. Для орк.: три сюїти на теми молдавських пісень (1932, 1933, 1944); вок.-симф. кантати "Молдавія" (1939), "Ковалі миру" (1925) та ін.; кам.-інстр. твори: для ф-но:

Фуга (1913), Варіяції (1914), Елегійна сюїта (1918), Балада, п'єси, сонати для скрипки (1925). Романси, пісні.

Література. В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

ВОДОВОЗОВ Альберт Федорович
(3. IV 1932, Ольхівка, Луганська обл.) — композитор, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції М. Вілінського (1956). З 1956 викладач музики в Донецькім муз. училищі.

Творчість. Для симф. орк.: поема "Прометей" (1956), "Свято в Донбасі" (1967), "Молодеча святкова" (1969), концерти для ф-но (1967), для скрипки (1972), для голосу; кам.-інстр. твори: для струнного квартету: Сюїта (1958), "Дивертисмент" (1969); для ф-но: Соната (1955), три фуґи (1955), чотири прелюдії (1954) та ін.; для орк. нар. інстр.: концертні варіяції для двох баянів (1965), "Фантазія" (1972); твори для духової та естрадної орк. Вок.-хореографічна сюїта "Вінок дружби" (1973), романси, пісні, музика музика до театральних вистав та телевізійних передач.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ВОВК Іван
(25. IX 1921, Кривчунка, Черкаська обл.) — композитор, педагог. Вчився в Одеській консерваторії, кл. флейти Л. Рогового, кл. гармонії С. Орфеєва, кл. дириґування М. Черняжінського (1935-40), в École César Franck у Парижі (1945-53). В 1961-77 жив у Сан-Франціско, США — викладач гри на ф-но. З 1977 живе Курітібі, Бразилія.

Творчість. Для симф. орк.: увертюра "Захар Беркут", "Варіяції" для ф-но і орк., концерт для скрипки і орк.; кам.-інстр. твори: "Варіяції" для струнного квартету; для ф-но: "14 скечів", "Колискова", "Гопак", "Images capriciens" та ін., для скрипки і ф-но: "Ґавот", "Капрічіо" та ін., хори: "Віють вітри" для хору, соліста і орк., "Отче наш", цикл пісень на сл. Лесі Українки, обр. нар. пісень ("Гандзя", "Дівка в сінях стояла", "Ой під вишнею").

ВОРОБКЕВИЧ Ісидор Іванович
(5. V 1836, Чернівці — 19. IX 1903, Чернівці) — композитор, дириґент, педагог, письменник, гром. діяч, священик. Вчився теорії музики і композиції у Віденській консерваторії, кл. Ф Кренна. З 1867 викладач хорового співу в

духовній семінарії та гімназії в Чернівцях. Один із засновників і редакторів журнала "Буковинська зоря", літературного альманаху "Руська хата".

Творчість. Опера "Убога Марфа", лібр. автора (1878), народні оперети, співогри: "Назар Стодоля", за Т. Шевченком (1874), "Ольга", лібр. А. Яблоновського (1869), "Гнат Приблуда", лібр. автора (1875), "Довбуш" (1881) та ін.; інстр. твори для ф-но, скрипки, флейти, гітари. Хорові твори: для міш хору "Гори Карпати", сл. автора (1889), "На чужині загибаю", сл. автора (1891) та ін., для чол. хору: "Вечір в хаті", сл. Т. Шевченка (1867), "Огні горять", сл. Т. Шевченка (1867), "Над Прутом у лузі", сл. автора (1870), "Задзвенімо разом браття", сл. автора (1878), "Три шляхи", Т. Шевченка (1890), "Розвивайся, лозо, борзо", сл. І. Франка, та ін., жіночі, дитячі хорові твори, вокальні ансамблі, пісні.

Музикознавчі праці. Цикл нарисів "Наші композитори", підручники з теорії, гармонії музики. Як письменник писав під ім'ям Данило Млака.

Література. М. Білинська, *С. Воробкевич — творчі портрети українських композиторів* (К. 1982), М. Загайкевич, *Музичне життя західної України другої половини XIX ст.* (К. 1960), *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1970).

ГАЙВОРОНСЬКИЙ Михайло

(15. IX 1892, Заліщики — 11. IX 1949, Нью-Йорк) — композитор, диригент, педагог, муз.-гром. діяч, критик. Організатор українського музичного життя в Америці. Закінчив учительську семінарію (1912), музики вчився в музичнім інституті ім. М. Лисенка. В 1914 р. вступає до Українських січових стрільців, де організує і диригує військовою оркестрою. З 1923 живе в Америці, де продовжує музичні студії в Колюмбійському університеті кл. Д. Г. Мейсона, Д. Мора, С. Бінґмена. Разом з Р. Придаткевичем організує Українську музичну консерваторію в Нью-Йорку (1924), струнну оркестру, якої є музичним керівником до 1936 р.

Творчість. Для симф. орк.: "Симфонічне Allegro", поеми "На Чорному морі", "Рідна сторона моя" та ін.; для струнної орк.: Збірник ч. 15 У.М.Н. (1952), Коляди (1942) та ін.; для духової орк.: сюїта "З Гуцульщини", рапсодія "Довбуш", "В'язанки стрілецьких пісень", марші, увертюри та ін.; кам.-інстр. твори: струнний квартет "Морозенко", "Різдвяна сюїта", тріо "Коломийка" та ін.; для скрипки "Українські народні пісні" (1927), "Серенада" (1930),

"Сонатіна і Прелюдія" (1938) та ін.; хорові твори для міш. хору: "Заповіт", "Ой у саду" сл. Т. Шевченка, "Живи, Україно" сл. О. Олеся, "Помолімося" сл. Ю Клена та ін., для чол. хору: "Ідіть" сл. О. Олеся, "До кобзи" сл. П. Куліша, "Село" сл. Т. Шевченка, "На вітер", "Ранній вітер" сл. Б.-І. Антонича та ін., для жін. хору: "Терни квіти" сл. Лесі Українки, "Благословенна" сл. О. Ольжича та ін. Пісні стрілецько-воєнного періоду "Їхав стрілець на війноньку", "За рідний край" сл. Р. Купчинського, "Синя чічка" сл. В. Бобинського та ін., сольові пісні, обр. нар. пісень "Коляди і щедрівки" (1942), "Колядки" (1943); церковна музика: дві Літургії, дві Херувимські, канти з почаївського "Богогласника", літургічні пісні; твори для дітей і молоді "Співанник для дітей дошкільного і шкільного віку" (Л. 1922). "Збірник українських пісень для молоді (Саскатун, 1946), музика до дитячих п'єс "Лісова казка", "Соняшник", "Сон Івасика" та ін., музика до театральних вистав.

Література. В. Витвицький, *Михайло Гайворонський* (Нью-Йорк, 1954)

ГАЙДАМАКА Петро Данилович
(12. VII 1907, Краматорське) — композитор, диригент, музичний редактор, громадський діяч. Закінчив Харківську консерваторію кл. композиції С. Богатирьова і М. Тіца, кл. диригентства В. Тольби (1938). Диригент Харківського обласного радіо (1938-41), директор Харківського театру опери і балету, (1943-6), музичний керівник Харківської філармонії (1951-67).

Творчість. Для симф. орк.: сюїта "Молоді літа" (1935), "Партизанська симфонія" (1946), "Партіта" (1972), "Рапсодія" (1972) та ін., кантата-симфонія для хору і солістів "Пісні серця" сл. В. Сосюри (1965), концерти: для гобоя й орк. (1975), для балалайки й орк. (1966), кантати "Мій край" сл. М. Рильського (1967) та ін.; інструментальні твори для ф-но: прелюдії і фуґи (1976); хори: "Дума про Богдана Хмеля" сл. І. Цюпи, "Калинонька" сл. А. М'ястківського та ін.; вокальні цикли: "Дніпровські сонети" сл. Д. Луценка (1964), "Мелодії" сл. Лесі Українки (1948) та ін., романси, пісні, обр. нац. пісень.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ГАЙДЕНКО Анатоль Павлович
(24. XII 1937, Хорошеве, Харківська обл.) — композитор, педагог. Закінчив Харківську консерваторію, ф-т народних інструментів (1963), історико-теоретичний ф-т (1973), Харківський інститут мистецтв, кл. композиції В. Золотухіна (1974). З 1973 р. викладач катедри нар. інструментів, теорії та історії музики в Харківському інституті культури.

Творчість. Для симф. орк.: "Пам'яті героїв", "Камерна симфонія" (1972), концерт для баяна (1971); струнний квартет (1970); кантата "Чотири дії" на тексти старинних нар. пісень, вок. цикл "Мелодії", сл Лесі Українки (1970); інстр. твори для ф-но, вальторні, баяна, твори для орк. нар. інстр., пісні.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ГЕМБЕРА Григорій Якович
(21. III 1922, Чернятин, Вінницька обл.) — композитор, муз. редактор. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Б. Лятошинського (1952). З 1951 муз. редактор видавництва "Мистецтво", з 1967 "Музична Україна".

Творчість. Для симф. орк. "Увертюра" (1952); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1962), твори для бандури, баяна. Хори ("Вітер з гаєм розмовляє", сл. Т. Шевченка), романси "Стояла я і слухала весну", сл. Лесі Українки та ін., пісні для дитячих хорів, музика до театральних вистав та фільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ГЛАДКИЙ-ГОРДІЙ Іван
(1849-1894) — композитор, педагог. Написав музику до "Заповіту", сл. Т. Шевченка (1870), який в обробці Кирила Стеценка став загально відомий в Україні. Автор пісень на сл. Т. Шевченка.

ГЛУШКОВ Петро Тарасович
(23. VII 1889, Одеса — 16. V 1966, Київ) — композитор, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Б. Лятошинського. Викладач теоретичних предметів у Дніпропетровському муз. технікумі (1924-33), з 1952 в Київській консерваторії.

Творчість. Для симф. орк.: симфонія (1938), поема "Пам'яті героїв" (1945), увертюра (1949), два концерти для скрипки (1936, 1944); кам.-інстр. твори: шість квартетів, три ф-нові тріо; Хори; кантата "Буревістник", хор "Осінь", "На городі

коло броду", романси, пісні.

ГНАТИШИН Андрій
(26. XII 1906, Чижків, Львівська обл.) — композитор, дириґент, педагог. Закінчив Музичний ін-т ім. М. Лисенка у Львові, кл. С. Людкевича, Г. Левицької, Б. Кудрика, Віденську консерваторію, кл. Люстґартена. З 1930 керує хором української католицької церкви св. Варвари у Відні.

Творчість. Опери "Медведюк" за оповіданням М. Шашкевича, "Олена"; для орк.: "Українська сюїта" (1945), "Моє село", увертюра до "Ой не ходи Грицю"; кам.-інстр. твори: струнний квартет на тему веснянок, ф-нове тріо на мотиви колядок, для скрипки "Гумореска", "Capriccio", "Колискова" та ін., для віольончелі "Думка", "Фантазія" на теми стрілецьких пісень та ін. Хори "Садок вишневий", сл. Т. Шевченка, "Засумуй, трембіто", "Коломийки" та ін., літургія для чол. хору, літургічні пісні, пісні "Богородице Діво", "Жита" та ін., обр. нар. пісень.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963)

ГОДЗЯЦЬКИЙ Віталій Олексійович
(29. XII 1936. Київ) — композитор, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Б. Лятошинського (1961). Викладач теоретичних предметів муз. шкіл Києва, муз. керівник естрадного ансамблю кінотеатру ім. О. Довженка.

Творчість. Для симф. орк.: "Поема" (1961), "Scherzo"; кам.-інстр. твори: для кам. орк. симфонія "Періоди" (1965-73), "Київська Софія" (1966), струнний квартет, тріо; для ф-но: три прелюдії (1960-72), Соната (1973), "Автографи" (1963), твори для бандури, для естрадної орк., романси, пісні, музика до кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ГОЗЕНПУД Матвій Якимович
(21. V 1903, Київ — 17. II 1961, Новосибірськ) — композитор, піяніст, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. ф-но Г. Е. Беклемішева (1921), кл. композиції Р. Ґлієра. Професор Київської консерваторії (1935-49).

Творчість. Опера "Лампа Аладина" (1947); для симф. орк.: три симфонії (1938, 1938. 1946), епічна поема, чотири ф-нові концерти, ф-новий квінтет; твори для ф-но; вокальні твори, сольоспіви.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963)

ГОМОЛЯКА Вадим Борисович
(30. X 1914, Київ — 7. V 1980) — композитор, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. Л. Ревуцького (1946). Викладач теорії музики в Київській консерваторії.

Творчість. Балети: "Запорожці" (1954), "Чорне золото" (1954), "Сорочинський ярмарок" (1957), "Кіт в чоботях" (1959), "Оксана" (1964), "Либедь" (1973); муз. комедії "Соловей у міліції" (1964) та ін.; для симф. орк.: "Закарпатські танці" (1948), "Закарпатські ескізи" (1950), симфонія (1952), "Карпатська легенда" (1966); кам.-інстр. твори: для струнного орк. "Українська увертюра" (1954), концерти для скрипки, труби, вальторні, фаґота, гобоя; твори для ф-но, гобоя, клярнета, скрипки. Хори "Дума про Кобзаря", сл. Д. Луценка та ін., романси, пісні, музика до театральних вистав, телепередач, фільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ГРАБОВСЬКИЙ Леонід Олександрович
(28. I 1935, Київ) — композитор, педагог. Закінчив композиторський факультет, кл. Б. Лятошинського Київської консерваторії (1959), аспірантуру (1962). 1961-8 викладач композиції в Київській консерваторії.

Творчість. Опера "Ведмідь" (1962-4); вок.-симф. твори: "Чотири українські пісні" (1959), "Море" мелодрама для рецитатора, симф. орк. і хору (1966-70); для симф. орк.: "Симфонічні фрески" (1961), поема "Інтермеццо", симфонія-леґенда "Вечір під Івана Купала" за М. Гоголем (1976) та ін.; для кам. орк.: "Маленька камерна музика" No. 1 (1966), "Візерунки" для гобоя, арфи, альта (1969), "Concerto mysterioso" (1977) та ін.; інстр. твори для ф-но, скрипки, гобоя; вок.-інстр. твори: "Пастелі", сл. П. Тичини (1964) та ін.; хори, музика до науково-популярних фільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ГРЖИБОВСЬКИЙ Микола Якович
(18. XII 1908, Одеса) — композитор, інженер, технолог. Закінчив Ін-т інженерів водного транспорту (1935) Одеську консерваторію, кл. композиції С. Орфеєва і К. Данькевича (1946).

Творчість. Опери: "Марійка", лібр. Л. Барабанова (1960), "Правда", лібр. Л. Барабанова (1968); вок.-симф. твори: поеми, ода "Вічна пам'ять героям" та ін.; для симф. орк.: Сюїта "Весна", увертюри, концерт для ф-но та ін.; інстр. твори для ф-но, скрипки, флейти, кларнета, фаготa; твори для орк. нар. інструментів "В горах Кавказу" (1963); хори, романси, пісні, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ГРИНЕВИЧ Григорій
(7. II 1900, Шура Копієвська, Тульська обл.) — композитор, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. Б. Лятошинського.

Творчість. Опера "Дзвони гудуть"; симфонії; струнний квартет; хорові твори.

ГРИНИШИН Михайло Петрович
(30. XII 1921, Обертин, Івано-Франківська обл.) — композитор, диригент. Закінчив Одеську консерваторію (1956). Головний диригент і мистецький керівник Гуцульського ансамблю пісні і танцю, з 1977 професор Київського ін-ту культури.

Творчість. Пісні: "Вівці, мої вівці", "Гей, зелена полонина", "Гей, Карпати", обр. нар. пісень. Збирач і дослідник гуцульських пісень.

Література. Л. О. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979)

ГРУДИН Володимир Володимирович
(8. I 1893, Київ) — композитор, піяніст, педагог. Закінчив Одеську і Київську консерваторію, кл. ф-но С. Тарновського, кл. композиції Р. Ґлієра. Викладач Одеської консерваторії, доцент Київської консерваторії. Викладач музики в Празі, Парижі, Українському музичному ін-ті в Нью-Йорку. Як піяніст виступав з концертами в Києві, Львові, Празі, Парижі, Нью-Йорку.

Творчість. Для симф. орк.: Симфонія тв. 16, сюїти "Українська", "Білоруська", три концерти для фортепіяно; кам.-інстр. твори: струнний квартет тв. 8., твори для ф-но сонати, прелюдії, токкати, етюди, для віольончелі: соната тв. 35. для скрипки: соната тв. 46, "Екзотична поема", "Осіння поема" та ін.; вокальні цикли "Листи до поета", "Чому не смієшся", сольоспіви "Сон", "Озеро спить" та ін., обр. нар. пісень.

Література. А. Рудницький *Українська музика* (Мюнхен, 1963)

ГУБА Володимир Петрович

(1938) — композитор. Автор вок.-симф. творів (увертюра "Свято праці"), кам.-інстр. творів (Три українські акварелі для скрипки, віольончелі та ф-но 1986), творів для органу, ф-но, музики до художніх і мультиплікаційних фільмів.

ҐУБАРЕНКО Віталій Сергійович

(13. VI 1934, Харків) — композитор, педагог, муз. редактор, муз.-гром. діяч. Закінчив Харківську консерваторію, кл. композиції Д. Клебанова (1960). З 1961 викладач теорії і композиції в Харківському інституті мистецтв.

Творчість. Опери: "Загибель ескадри", лібр. В. Бичка та В. Губаренка (1967), "Мамаї", лібр. В. Бичка та В. Губаренка за п'єсою "Дума про Британку" Ю. Яновського (1970), моноопера "Листи кохання" за новелею "Ніжність" А. Барбюса (1972), опера-балет "Вій" за М. Гоголем, "Альпійська балада" та ін.; балети: симфонія-балет "Ассоль" (1977), "Камінний господар" за мотивами драми Лесі Українки (1969), "Запорожці"; для симф. орк.: симфонії No. 1 (1962), No. 2 (1965), No. 3 (1974), No. 4 (1977), поема "Пам'яті Т. Шевченка" (1962), симф. картина "Купало" (1971); вок.-симф. кантата "Відчуття сім'ї єдиної", сл. П. Тичини (1977), вок. поема "Протягни долоні", сл. В. Сосюри (1977); кам.-інстр. твори: для струнної орк. і флейти, для кам. орк., скрипки й віольончелі. Вокальні цикли, романси, музика до кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), *Українські композитори лауреати* (К. 1982), Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970), *В. Губаренко — творчі портрети українських композиторів* (К. 1979).

ГУЛАК-АРТЕМОВСЬКИЙ Семен Степанович

(16. II 1813, Городище, Черкаська обл. — 17. VI 1873, Москва) — композитор, оперний співак, драматург. Вчився в Київській духовній семінарії (1835-8), забраний юнаком до царської капелі в Петербурзі, де вчився у Ґлінки, також учився музики в Італії (1839-42). Дебютував у Фльорентійськім опернім театрі (1841), соліст Імператорської опери в Петербурзі (1842-64), соліст Великого театру в Москві (1864-5). В репертуарі Гулака-Артемовського було понад 50 оперних партій.

Творчість. Опера "Запорожець за Дунаєм", лібр. автора (1862), перша українська національна лірико-комічна опера, прем'єра якої відбулася 14 квітня 1863 в Маріїнському театрі в Петербурзі; вок.-хореографічний дивертисмент "Весілля" (1851), "Ніч під Івана Купала" (1852), романси, пісні ("Стоїть явір над водою").

Література. Л. Кауфман, *С. С. Гулак-Артемовський — творчі портрети українських композиторів* (К. 1973), Л. Кауфман, *С. С. Гулак-Артемовський* (К. 1962, М. 1973).

Видання творів. *Запорожець за Дунаєм.* Опера на три дії (партитура) (К. 1982)

ДАВИДЕНКО Олександер Олександрович
(13. IV 1899, Одеса — 1. V 1934, Москва) — композитор. Вчився в Одеській консерваторії композиції та теорії музики у В. Малишевського (1918-19), у Харківськім муз. інституті (1921-2), у Московській консерваторії в Р. Ґлієра, А. Кастальського (1922-9).

Творчість. Опера "1919 год", хорові твори, масові пісні, романси.

ДАВИДОВСЬКИЙ Григорій Митрофанович
(18. I 1866, Мельня, Чернігівська обл. — 13. IV 1952, Полтава) — композитор, дириґент, педагог, муз.-гром. діяч. Закінчив Петербурзьку консерваторію, дириґентський ф-т (1897), вокальний ф-т (1902). Організатор понад 35 хорових колективів у різних містах України, численних дириґентських курсів у Корсуні, Вінниці, Кобеляках, Житомирі, Лубнах. Дириґент Полтавської хорової капелі.

Творчість. Близько 80 хорових творів: трилогія "Бандура" (1896), "Кобза" (1901), "Кубань" (1927), поема "Україна", романси, пісні, обр. нар. пісень ("Гандзя", "На бережку ставка").

ДАНИЛЕВСЬКИЙ Адріян Трохимович
(XVIII ст. — 1844) — композитор, піяніст, педагог. Автор творів для ф-но "Полонез", романси.

ДАНЬКЕВИЧ Костянтин Федорович
(24. XII 1905, Одеса — 26. II 1984, Київ) — композитор, піяніст, педагог. Закінчив Одеську консерваторію, кл. композиції В. Золотарьова, П. Молчанова, кл. ф-но М. Рибіцької (1929). Лавреат всеукраїнського конкурсу

піаністів (1930), з 1935 доцент Одеської консерваторії, з 1944 — директор, з з 1948 — професор композиції Одеської консерваторії, з 1953 професор Київської консерваторії.

Творчість. Опери: "Трагедійна ніч" (1932-4), "Богдан Хмельницький", лібр. В. Василевської та О. Корнійчука (1951), "Назар Стодоля", лібр. Л. Преславича за Т. Шевченком (1959), балет "Лілея", лібр. В. Гачівця за поемою Т. Шевченка (1939); муз. комедія "Золоті ключі" (1947); ораторія "Жовтень" (1957), кантати на сучасні теми; для симф. орк.: дві симфонії, поеми "Отелло" (1938), "Тарас Шевченко" (1939), сюїти "Українська" (1929), "Богдан Хмельницький" (1940) та ін.; кам.-інстр. твори: струнний квартет, тріо, для ф-но Соната (1928), "Гумореска" (1928), "Поема" та ін., твори для скрипки. Хори, романси, музика до театральних вистав та кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), Л. Архімович, "Шляхи розвитку української радянської опери (К. 1970), М. Михайлов, *Констянтин Федорович Данькевич* (К. 1964), Л. Пархоменко *Українська хорова п'єса* (К. 1979).

ДАШЕВСЬКИЙ Олександер
(1897—?) — композитор. Закінчив муз. інститут в Харкові. Автор інстр. творів для ф-но, романсів, пісень.

ДЕМБСЬКИЙ Віктор Миколайович
(31. X 1892, Київ — 16. III 1976, Новосибірськ) — композитор, педагог, юрист. Закінчив юридичний ф-т Київського ун-ту, муз. ін-т ім. М. Лисенка, кл. Б. Лятошинського, Р. Ґлієра (1926). З 1947 викладач музики в Новосибірську.

Творчість. Опери: "Маскарада", "Повстання" (1926); оперета "Фронтова бригада" (1944); для симф. орк. три симфонії (1926-38), "Дитяча симфонія" (1955), сюїти, рапсодії, увертюри; кам.-інстр. твори: ф-новий квартет (1942), квартет, тріо, для ф-но віольончелі. Кантата "Жовтень" (1928), хори, сольоспіви.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963).

ДЕМУЦЬКИЙ Порфир Данилович
(22. III 1860, Янишівка, Київська обл. — 5. VI 1927, Київ) — композитор, дириґент, етнограф, лікар. Закінчив Київську семінарію, медичний ф-т Київського ун-ту. Основоположник муз. напрямку обр. нар. пісень на основі

багатоголосся підголоскового складу. Організатор першого нар. селянського хору в селі Охматові (1892), що виконував нар. пісні у їх природній гармонізації.

Творчість. Близько 1000 обробок нар. пісень, збірник *Народні українські пісні на Київщині* (1905–7), пісні "Гей у лісі, в лісі", "На городі верба рясна", "Чорноморець", "Ой, коли б той вечір" та ін.

Музикознавчі праці. "Ліра та її мотив" (К. 1903).

Література. Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965) М. Гордійчук, *Фольклор і фольклористика* (К. 1979), Л. Ященко, *Українське народне багатоголосся* (К. 1962).

ДИЛЕЦЬКИЙ Микола Павлович

(1630, Київ — після 1723, Москва) — композитор, муз. теоретик, дириґент. Вчився у Вільнюсі в Зюски, Мільчевського, Замаревича. Дириґент хорів у Києві, Вільнюсі, Смоленську, Москві. В Смоленську видає книгу "Граматика мусикійскаго пѣнія" (1677), книга в шости розділах, яка стала першою муз.-теоретичною працею того часу, практичним посібником для композиторів, теоретиків та вчителів співу. Книга появилася чотирма накладами у Вільнюсі, Смоленську, Москві. Граматика була визнана всіма музикознавцями Европи як видатний муз.-теоретичний трактат свого часу, що науково обґрунтував і підсумував майже сторічну практику партесного співу. Музика Дилецького належить до нового багатоголосного стилю, який прийшов на зміну знаменному розспіву, що панував декілька віків. Дилецький основоположник нової школи, у своїй творчості перший поклав основи під ідею мажорної і мінорної тональности.

Творчість. Хорові духовні концерти "Иже образу Твоєму" — чотириголосний, "Вошелъ єси во церковь" — восьмиголосний, причасний стих "Тѣло Хрістово пріймите", три Літургії "Київська", "Препорціальна", "Воскресенський канон" — восьмиголосний.

Література. Н. Герасимова-Персидська, *Микола Дилецький — хорові твори* (К. 1981), М. Дилецький, *Граматика музикальна* (К. 1970), *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1970).

ДИЧКО Леся (Людмила) Василівна

(24. X 1939, Київ) — композитор, педагог, громадський діяч. Закінчила Київську консерваторію, кл. композиції К. Данькевича (1964), аспірантуру, кл. композиції Б. Лятошинського (1970), аспірантура в Московській консерваторії,

кл. Н. Пейко. З 1965 викладач Київського педагогічного інституту, з 1972 викладач історії музики в Київськім мистецькім інституті.

Творчість. Балет "Досвітні вогні" за мотивами Лесі Українки (1966-7); вок.-симф. твори: п'ять фантазій (1961-2), рапсодія "Думка" сл. Т. Шевченка (1964), кантата "Червона калина" на тексти нар. пісень XV-XVII ст. (1971) та ін., дитячі кантати "Сонячне коло", сл. Д. Чередниченка (1974-5), "Весна", сл. Е. Авдієнка (1976), "Здраствуй, новий добрий день", сл. Е. Авдієнка, "Барвінок", сл. С. Жуванина; для симф. орк. сюїта "Метаморфози" (1963), "Казкова сюїта" (1969), варіяції "Веснянки" (1970); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1975-6), "Партіта" для флейти (1972), "Варіяції" для ф-но; хори: кантати "Пори року" (1973-5), "Карпатська" (1975) та ін., романси, пісні, музика до науково-популярних фільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), *Українські композитори лауреати* (К. 1982), Л. О. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979)

ДЗБАНІВСЬКИЙ Олександер Тихонович
(1870, Маньківка, Київська губ. — 28. X 1938, Київ) — композитор, педагог, музично-громадський діяч. Закінчив Київський ун-т. З 1898 викладач співу в Житомирі, з 1909 викладач теорії музики в Петербурзькім музичнім ін-ті. Організатор і керівник музичного відділу Всенародньої бібліотеки України при АН УРСР 1925-38 р. Автор збірок "Хоровий спів", "Шкільний спів", "Дитячі гри та пісні", близько 40 хорових творів, романсів, пісень, обр. нар. пісень.

ДОБРИЛОВСЬКИЙ Юліян
(1760-1825) — композитор, священик, автор церковних та світських пісень "Дай же, Боже, в добрий час" та ін.

ДОВЖЕНКО Валеріян Данилович
(27. IX 1905, Ростов-на-Дону) — композитор, музикознавець, педагог, музично-громадський діяч. Закінчив Харківський муз-драм. ін-т, кл. ф-но П. К. Луценка (1931), аспірантуру в Київській консерваторії за спеціяльністю "Історія музики" (1936), кандидат мистецтвознавства (1949), доктор мистецтвознавства (1969), професор (1973). Викладач історії музики в Харківськім музично-драматичнім ін-ті 1932-4 р., в Київській консерваторії 1935-40 р. Науковий співробітник відділу музикознавства при Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР.

Творчість. Інструментальні твори: для ф-но: цикли "Народні

прелюдії", соната-поема "Журавлі", сюїти, токкати, етюди, для скрипки, для віольончелі "Вітрогон", "Романс" та ін., для бандури, цимбал; хори на сл. М. Рильського, В. Сосюри, Я. Купали, П. Бровка, романси, пісні, обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці. *Нариси історії української радянської музики* (К. 1957), "Творчий шлях композитора В. Косенка", статті в радянській енциклопедії, журналах, брошурах.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ДОМІНЧЕН Климент Якович

(8. XII 1907, Студене, Вінницька обл.) — композитор, дириґент, громадський діяч. Закінчив Київський музично-драматичний ін-т ім. М. Лисенка, кл. дириґування А. Орлова, кл. композиції В. Золотарьова (1931). 1932-4 р. дириґент Одеського театру опери і балету, дириґент радіо-оркестри в різних містах.

Творчість. Балети для ансамблю "Балет на льоду", "Снігурочка" (1965), "Про що співає трембіта", лібр. В. Вронського (1970), "Лісоруби" (1975); вок.-симф. твори: поема "Гей, несися, наш спів, понад морем" (1950), кантати на сучасні теми; для симф. орк.: дві симфонії, увертюри, симф. картини; кам.-інстр. твори: для кам. орк.: "Танцювальна сюїта" (1976), твори для ф-но, скрипки, домри, балалайки; для орк. нар. інстр. "Увертюра на українські народні теми" (1943), Фантазія (1946), "Сюїта на осетинські теми" (1943), твори для естрадної орк. Хори, романси, пісні, музика до театральних вистав і науково-популярних фільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ДРАГО Ігор Борисович

(3. XI 1923, Пермь) — композитор, концертмайстер, муз. діяч. Закінчив Одеську консерваторію, кл. композиції К. Данькевича, С. Орфеєва (1951). 1943-6 концертмайстер Свердловського, з 1946 Одеського оперного театру. З 1951 викладач і директор Чернівецького муз. училища.

Творчість. Опера для дітей "Терем-теремок" (1950); ораторія, кантати на сучасні теми; для симф. орк. сюїти, концерт для ф-но; твори для ф-но, скрипки. Хори ("Голуби", "Вийду я на гору"), романси, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав і мистецько-документальних фільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ДРАНЕНКО Григорій
(14. X 1886, Харків — ?) — композитор, закінчив Московську консерваторію, кл. Ільїнського (1917).

Творчість. Для симф. орк. поеми "Вій", "Жалібний марш", "Концертна фантазія"; для духового орк. марші, танці, сюїти, рапсодії.

ДРЕМЛЮГА Микола Васильович
(22. VI 1917, Бутурлинівка, Вороніжська обл.) — композитор, педагог, муз. діяч. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Л. Ревуцького та історико-теоретичний ф-т (1946), аспірантуру (1949), з 1946 викладач на історико-теоретичнім і композиційнім ф-тах Київської консерваторії, доцент (1965).

Творчість. Вок.-симф. кантата "На оновленій землі", сл. І. Франка, В. Сосюри (1963), ораторія; для симф. орк.: симфонія (1968), увертюра (1977), "Лірична поема" (1966), "Болгарська поема" (1966), симф. картини, концерт для ф-но (1963), для труби (1977) та ін.; інстр. твори для ф-но "Фортепіановий альбом" (1966), прелюдії, етюди для скрипки, віольончелі, бандури. Хори, цикли романсів, пісні, обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці. *Українська фортепіанна музика* (К. 1958), статті в журналах.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965), К. Майбурова, *Микола Васильович Дремлюга* (К. 1968).

ДРІМЦОВ Сергій Прокопович
(15. V 1867, Харків — 18. VIII 1937, там же) — композитор, педагог, музикознавець, гром. діяч. Професор Харківського муз.-драм. ін-ту. Співорганізатор Харківської філармонії, відділу муз. товариства ім. Леонтовича, Харківського музично-драматичного ін-ту.

Творчість. Опери: "Іван Морозенко" (1929), "Мартин Гак", "Настуся", оперета "Сорочинський ярмарок"; інстр. твори для ф-но. Хори, романси, пісні на сл. Т. Шевченка, Лесі Українки

та ін.

Музикознавчі праці. "Елементи народного стилю в творчості М. Лисенка", *Музична теорія* (1925).

ДРОБ'ЯЗГІНА Валентина Іванівна
(24. V 1947, Львів) — композитор, педагог. Закінчила Харківський інститут мистецтв, кл. композиції В. Борисова (1971). Викладач муз.-теоретичних предметів у Ворошилівськім муз. училищі (1971-2), з 1972 у Харківськім муз. училищі.

Творчість. Кам.-інстр. твори: для кам. орк.: "Дивертисмент" (1969), концерт для ф-но (1971), струнний квартет "Варіяції" (1967), для ф-но, скрипки; твори для естрадної орк., джаз орк. Вокальні цикли, пісні, пісні для дітей, музика для театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ДУБРАВІН Валентин Володимирович
(9. V 1933, Київ) — композитор, педагог, музикознавець. Залінчив Київську консерваторію, історико-теоретичний ф-т (1961), аспірантуру в Ленінградській консерваторії (1967), кандидат мистецтвознавства (1972).

Творчість. Для симф. орк. концерт для голосу (1958); інстр. твори для ф-но, гобоя, кларнета. Хори, вокальні ансамблі, романси, пісні для дітей.
Музикознавчі праці, статті в журналах, радіопередачі.

Література. *Союз композиторов Украины (К. 1978)*

ДЯЧЕНКО Григорій
(1896-?) — композитор, співак. Закінчив Празьку консерваторію, кл. композиції І. Сука. Соліст Оперного театру в Оломовці, Чехія.

Творчість. Для симф. орк.: "Симфонічна поема", "Думка"; струнний квартет.

ЄВСЕВСЬКИЙ Федір Андрійович
(8. IV 1889, Бориспол, Полтавська обл. — 1969) — композитор, диригент. В 1909-14 вчився в Петербурзькій консерваторії в Лядова і Штейнберга. В 1918-19 — диригент Роменського театру. Жив у Парижі.

Творчість. Опера "Весняна казка", лібр. О. Олеся; балет "Фантастична казка"; хорові твори "Слухайте, слухайте", сл. О. Олеся, "Сонце на обрії", сл. О. Олеся та ін., романси "І багата я", сл. Т. Шевченка, на сл. О. Олеся: "Ти все любиш", "То не лебідь на озері", "В долині тихий сон летить", "Замовкніть усі" та ін.

ЄДЛІЧКА Альойз
(1819-1894) — композитор, педагог, дириґент чеського походження; жив і працював у Києві. Автор творів для ф-но (шумки, думки), романси, пісні.

ЖДАНОВ Сергій Сергійович
(2. I 1907, Петербурґ) — композитор, закінчив Київський муз. технікум, кл. ф-но Г. Беклемішева (1929), Київський муз.-драм. інститут ім. М. Лисенка, кл. композиції Л. Ревуцького (1934).

Творчість. Опери "Жакерія", лібр. Є. Кротевича (1935), "Щорс", лібр. М. Рильського (1937), "Багряні зірниці", за повістю М. Кюцюбинського "Fata morgana" (1967), муз. комедії "Паливода", за п'єсою І. Тобілевича (1939), "Божевільна красуня", лібр. Г. Плакіди (1941), "Тиха українська ніч", лібр. Є. Купченка (1958); вок.-симф. ораторія "Київська епопея", сл. Б. Палійчука (1962), поема "Тарас Шевченко", сл. Л. Денисенка (1962), "Пісня з Верховини (1963); для симф. орк.: Симфонія (1955), сюїти "Фавн танцює", "Казкова" (1927), "Святкова увертюра" та ін.; кам.-інстр. твори: для скрипки і ф-но: "Елегія", "Героїчна поема" (1964), для ф-но: Соната (1934), прелюдії (1929-51) та ін. Хори, романси, пісні, музика до драматичних вистав і кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970).

ЖЕРБИН Михайло Михайлович
(24. XII 1911, Петербург) — композитор, дириґент, інженер. Закінчив Ленінградську консерваторію, кл. композиції і дириґування А. Гладковського (1940). Доктор і професор технічних наук (1970). Керівник муз. частини драм. театрів в Сталіно (Донецьк).

Творчість. Вок.-симф. твори: кантата "Родина" (1946), концерти для кольоратурного сопрано з орк. No. 1 (1964), для меццо-сопрано з орк. No. 2 (1977), баллади та ін.;

кам.-інстр. твори: поема (1961), струнний квартет "Лірична поема" (1949); для ф-но: прелюдії (1943, 1953), збірник п'єс "Юним музикантам" (1954, 1962, 1968), "Прелюд" для скрипки (1951), для віольончелі: "Прелюд", "Танець", "Елегія" (1953), "Романс" (1967); романси на сл. Лесі Українки, Т. Шевченка, В. Сосюри та ін., пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980), Р. Стецюк, *М. Жербин* (К. 1978).

ЖУК Олександер Абрамович
(5. XI 1907, Полтава) — композитор, дириґент, педагог. Закінчив історико-теоретичний ф-т Харківської консерваторії (1936), кл. композиції М. Тіца (1938). В 1941-4 дириґент Дніпродзержинського муз.-драм. театру, в 1950-4 завідувач катедрою теорії музики Харківського театрального ін-ту, в 1964-9 доцент Харківського театрального ін-ту.

Творчість. Музичні комедії "Пошились в дурні" (1942), "Розлилося море" (1943); вок.-симф. кантата "Матрос Желізняк" (1935), для симф. орк. симфонія (1938), концерти для ф-но (1957), для скрипки (1939), кам.-інстр. твори: струнні квартети (1935, 1939), для ф-но: сюїта (1950), три поеми (1950, 1970), етюди (1961) та ін., концертіно для двох ф-но (1970), твору для скрипки, віольончелі; твори для орк. нар. інстр. Хори, вокальні цикли, романси, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

ЖУКОВСЬКИЙ Герман Леонтійович
(13. XI 1913, Радзівілово, Волинь — 15. III 1976, Київ) — композитор, педагог, муз.-гром. діяч. Закінчив Київську консерваторію, кл. ф-но К. Михайлова (1937), кл. композиції Л. Ревуцького (1941). В 1951-8 викладав теорію в Київській консерваторії. Член правління Спілки композиторів України.

Творчість. Опери "Честь" лібр. автора та Г. Плоткіна (1947), "Від щирого серця" (1951), "Перша весна", лібр. В. Багмет (1959) та ін.; балети "Ростислава", лібр. В. Багмет (1955), "Лісова Пісня", за драмою Лесі Українки (1961), "Дівчина і смерть" (1970); вок.-симф. поема "Слався, Вітчизно моя" (1949), кантати "Свято в Карпатах", сл. М. Стельмаха (1949), "Клятва молоді світу" (1951), "Дніпро шумить", сл. П. Тичини (1957) та ін.; для симф. орк.

танцювальна сюїта “Карнавал” (1967), хореографічна сюїта (1968), Поема (1969), Камерна симфонія (1972), концерт для скрипки з орк. (1953), “Гуцульське капричіо” (1967) та ін.; кам.-інстр. твори: для ф-но: “Лісові картини” (1964), п’ять п’єс (1967) та ін., для скрипки і ф-но: Чотири п’єси (1965), “Інтермеццо” (1967). Хори, романси, ансамблі, обр. нар. пісень, музика до кінофільмів “Щедре літо”, “Доля Марини”, “Загинув без вісті”, “Киянка”, “Два роки над прірвою” та ін.

Література. *Спілка композиторів України* (К. 1968), Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970), Л. Пархоменко, *Українська хорова п’єса* (К. 1979), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980)

ЗАВАДСЬКИЙ Михайло Адамович
(1827, Михайлівці, Хмельницька обл. - 1887, там же) — композитор, піаніст, педагог. Учитель гри на ф-но у різних школах.

Творчість. Опера “Марія” (незакінчена); твори для ф-но; “Українська рапсодія”, мазурки, польки, 24 шумки, 30 думки, 30 чабарашки, які в своїй основі мали українські ліричні або лірично-жартівливі пісні й танці. Дуже популярні при кінці XIX ст. в домашньому музичному побуті.

Література. *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1970).

ЗАВАЛИШИНА Марія Семенівна
(26. XII 1903, Петербург) — композитор, дириґент, педагог, громадський діяч. Закінчила Одеську консерваторію, кл. композиції П. Молчанова (1939). 1935-6 мистецький керівник Республіканської філармонії. 1951-61 викладач Київської консерваторії.

Творчість. Опери: “Коли друзі є”, “Коли зійде місяць” за казкою Н. Забіли (1966); вок.-симф. дитяча кантата “Місяць за місяцем”, сл. Н. Забіли (1959); для симф. орк. дитяча сюїта (1939); інстр. твори: для ф-но сюїта (1937) дитячий альбом (1952), для скрипки: “Мелодія”, “Ноктюрн”, для гобоя “Весела п’єса” (1964), для вальторні “Романс” (1962), “Елегія” (1963); хорові твори, камерні вокальні ансамблі (“Колискова”, сл. Л. Компанійця для жіночого тріо) та ін., романси, пісні для дітей, цикли на сл. М. Стельмаха, Г. Бойко та ін., обр. нар. пісень, музика до

театральних постановок і фільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ЗАГРАНИЧНИЙ Зиновій Данилович

(10. I 1900, Коростишев — 1966, Харків) — композитор, диригент, педагог. Закінчив Харківський музичний ін-т, кл. С. Богатирьова (1927). Музичний керівник і диригент театру "Веселий Пролетар", театру "Гезкульт". З 1940 доцент Харківської консерваторії.

Творчість. Оперети: "Голубі скелі" (1937), "Мій гвардієць" (1943), "Щасливий початок" (1950); симфонічна сюїта для хору й солістів (1936); Інстр. твори: квінтет з клярнетом (1938), квартет (1937), хори, пісні.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963)

ЗАДОР Дезидер Євгенович

(20. X 1912, Ужгород) — композитор, піяніст, диригент, педагог. Закінчив Празьку консерваторію, кл. ф-но Курца, композицію Кржічки, дириґування Таліха (1934). Концертував як піяніст у Мадярщині, Чехословаччині, Румунії (1936-9). З 1939 викладач музики в музичних школах Закарпаття, мистецький керівник Закарпатської філармонії, Закарпатського державного хору (1951-63). З 1963 викладач Львівської консерваторії, доцент (1968), професор (1976).

Творчість. Вок.-симф. твори: кантата "Карпати", сл. Ю. Гойди (1959), "Вінок закарпатських пісень" (1959), для голосу з орк. "Письмо львівським друзям", сл. М. Рильського; для симф. орк.: "Коломийки" (1951), поема "Верховина" (1971), "Рапсодія" (1972), концерт для ф-но з орк. (1965); кам.-інстр. твори: для струнного ансамблю: "Рапсодія" (1963), сюїта "Колискова " (1972) та ін., твори для ф-но: соната, сюїта, варіяції. Хорові твори на сл. І. Франка, Ю. Гойди та ін., романси, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ЗАЛЕСЬКИЙ Осип

(16. IV 1892, Тростянка Мала, Галичина — 13. III 1984) — композитор, музикознавець, педагог. Закінчив Львівську консерваторію музикознавства, кл. Хибінського, Віденську консерваторію, кл. Ґ. Адлера та Р. Валляшека. Викладач і директор філії музичного ін-ту ім. М. Лисенка в Станиславові (тепер Івано-Франківськ) (1921-3), 1942-4 диригент хору "Боян" у Ярославі, диригент хору "Січ", "Академічної громади" у Львові. Викладач

Українського музичного інституту в Буффало, США.

Творчість. Інстр. твори для ф-но: 6 мініятюр "Елегія", тріо та ін.: Хорові твори для міш. та чол. хору ("Стою на березі", "Погасло сонце", "Карпати", сл. Р. Завадович та ін., романси, пісні.

Музикознавчі праці. "Короткий нарис історії української музики", *Загальні основи музичного знання* (Нью-Йорк, 1958), *Мала українська музична енциклопедія* (Мюнхен, 1971), статті в журналах.

ЗАРЕМБА Владислав Іванович
(15. VI 1833, Дунаївці, Хмельницька обл. — 11. X 1902, Київ) — композитор, піяніст, педагог. З 1862 учитель гри на ф-но і хорового співу в Києві. Автор понад 30 пісень та романсів на сл. Т. Шевченка "Ой одна я, одна", "Не тополю високую вітер нагинає", "Утоптала стежечку через яр", "Як би мені, мамо, намисто" та ін.; твори для ф-но.

ЗАРЕМБА Зигмунт Владиславович
(30. V 1861, Житомир — 14. XI 1915, Петербурґ) — композитор, піяніст, дириґент, юрист. Директор муз. школи в Вороніжі (1896-1901).

Творчість. Для орк.: полонез, сюїта, струнний квартет, твори для ф-но. Вокальні твори, обр. нар. пісень.

ЗНАТОКІВ Юрій Володимирович
(6. II 1926, Батумі) — композитор, педагог, гром. діяч. Закінчив Одеську консерваторію, кл. композиції А. Когана (1951) з 1951 директор муз. школи в Одесі.

Творчість. Балети: "Свято любови", лібр. М. Трегубова (1958), "Княгиня Волконська", лібр. А. Ігошина (1966), "Свіччине весілля", лібр. А. Ігошина та І. Гернишова (1972); оперети; вок.-симф. твори: кантата "Слово про 28 героїв" (1946), "Requiem", сл. П. Богданова (1958); для симф. орк. увертюри, сюїти, фантазії; інстр. твори для ф-но "Лірична сонатіна" (1962), прелюдії, п'єси, для скрипки: "Adagio" (1966), Танець (1952), для гобоя: "Мазурка" (1975), Поема (1975). Хори, романси, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав і кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ЗНОСКО-БОРОВСЬКИЙ Олександер Федорович

(27. II 1908, Київ) — композитор, скрипаль. Закінчив Київський муз.-драм. ін-т ім. М. Лисенка, кл. композиції Л. Ревуцького (1932). Муз. консультант мистецьких фільмів кіностудії в Києві (1931-41).

Творчість. Балет "Акпамик" (1945) — перший туркменський балет; вок.-симф. кантата "Наша перемога" (1946); для симф. орк.: три симфонії (1958, 1960, 1967), увертюри, симф. поеми, "Концертна сюїта" (1968), концерти для скрипки (1951), для віольончелі (1968), для валторні (1976), для тромбона (1975); кам.-інстр. твори: струнні квартети: "Варіяції на українську народну тему" (1931), "Український квартет" (1959), "П'ять прелюдій" (1969), твори для ф-но, скрипки, віольончелі, тромбона; для духового орк.: увертюри, марші, п'єси. Хори, романси, пісні, обр. нар. пісень, музика для радіо і фільмів.

Музикознавчі праці. брошура "А. Штогаренко" (К. 1946, 1951, М. 1947) статті в журналах.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

ЗОЛОТАРЬОВ, Василь Андрійович

(7. III 1872, Таганріг — 25. V 1964, Москва) — композитор, педагог. Закінчив Петербурзьку консерваторію (1900). Професор Одеського муз.-драм. ін-ту (1924-6), Київського муз.-драм. ін-ту (1926-31), Мінської консерваторії (1933-41).

Творчість. Опери: "Декабристи" (1925), "Хвесько Андибер" (1928), "Кіндрат Рилеєв" (1957); вок.-симф. твори: "Шевченківська сюїта" (1929) та ін., для симф. орк.: сім симфоній, концерти; струнні квартети. Романси, обр. нар. пісень.

Література. Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970).

ЗОЛОТУХІН Володимир Максович

(16. V 1936, Харків) — композитор, педагог. Закінчив Харківську консерваторію, кл. композиції Д. Клебанова (1963). Викладач теорії музики і композиції в Харківськім ін-ті мистецтв.

Творчість. Для симф. орк.: симфонія (1970), увертюри, поеми, концерт для скрипки (1965), для ф-но (1963); вок.-симф. кантати і поеми; інстр. твори: для ф-но "Соната" (1970),

для гобоя "Поема" (1962), для скрипки "Ноктюрн" (1958); твори для естрадних ансамблів. Пісні, музика до театральних вистав і телепередач.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ЗУБЦОВ Євген Микитович
(11. VI 1920, Єнакієве, Донецька обл.) — композитор, дириґент. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції М. Вілінського (1954). Муз. керівник естрадної орк. в Ростові-на-Дону (1937-41), Республіканської естрадної орк. в Києві (1954-59).

Творчість. Вок.-інстр. твори: ораторія "Зоряна юність", сл. Б. Палійчука (1967), кантати на сучасні теми; для симф. орк.: увертюри., поеми, сюїти, концерт для ф-но (1961), для труби і тромбона (1964); для естрадної орк. "Закарпатські фантазії" (1957), фантазії, п'єси; Хори, пісні на сл. В. Сосюри, М. Сингаївського та ін., обр. нар. пісень, музика до театральних вистав, фільмів, радіо.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ЗУЄВ Олександер Іванович
(30. VIII 1950, Макіївка, Донецька обл.) — композитор. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії (1974). Мистецький керівник вок.-інстр. ансамблю "Кобза" (1970-5), з 1976 концертмайстер Київської естрадно-циркової школи.

Творчість. Вок.-симф. кантата "Ландшафт душі" за поемою Е. Межелайтіса (1974); для симф. орк.: увертюра, концерт для скрипки (1974); інстр. твори для ф-но: Соната (1973), Прелюдії (1973), дитячі п'єси (1972), для фаґота "Концертне рондо" (1972), для флейти "Ноктюрн" (1972); романси, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав і кінофільмів.

Література. І. Зінків, *Олександер Зуєв — українські композитори-лауреати* (1982), *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ЗЮЗІН Віктор Семенович
(20. II 1922, Приморське, Запорізька обл.) — композитор, дириґент. Вчився в муз. школі при Московській консерваторії, кл. композиції Е. Меснера (1939-41). Мистецький керівник і дириґент естрадної орк. "Азовська чайка" (1957-74).

Творчість. Муз. комедія "Де тополі шумлять про любов", лібр. П. Ребра (1959), вок.-симф. поема "Серце матері", сл. Ф. Ісаєва (1961), кантати; для симф. орк.: сюїта "Вальс-фантазія" (1959), увертюра (1963), симфонія "Підкорення космосу" (1975) та ін.; інстр. твори для ф-но цикль п'єс, для скрипки "Романс" (1967); для духової орк. Фантазія (1968); для естрадно-симф. орк. "Київська балада", "Українська гумореска", "Інтермеццо" та ін. Пісні, музика до кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ІВАСЮК Володимир

(1949, Буковина — квітень 1979, Львів ?) — композитор, лікар. Автор популярних пісень "Червона рута", "Водограй", "Я піду в далекі гори", "Пісня буде поміж нас", "Ласкаво просимо", "Наче зграї птиць", "Колискова", "Мандрівний музика", "Там за горою, за крем'яною", "Капелюх" — всі на слова автора, близько 40 пісень на сл. сучасних поетів, Д. Павличка, О. Гончаря, Б. Стельмаха, Ю. Рибчинського, Р. Братуня та ін. Пісні Івасюка часто виконували естрадні оркестри "Смерічка", "Червона рута" та співачка Софія Ротару. 18 травня 1979 р. Івасюка знайдено забитим серед невідомих обставин у Брюховецькім лісі біля Львова.

ІЛЬЇН Вадим Григорійович

(5. I 1942, Київ) — композитор. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції М. Скорика (1971).

Творчість. Балет "Казка про мідяк". лібр. М. Козакова (1972); мюзиклі; для симф. орк.: симфонія (1971), концерт для скрипки (1970); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1969), для скрипки: "Рондо" (1968), "Соната-поема" (1972), хори, романси, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав, телепередач, кінофільмів.

ІЩЕНКО Юрій Якович

(5. V 1938, Херсон) — композитор, музикознавець, педагог. Закінчив Київську косерваторію, кл. композиції А. Штогаренка (1960), аспірантуру (1964). З 1964 викладач Київської консерваторії.

Творчість. Опера "Вірочка" за Чеховом (1971); для симф. орк.: 4 симфонії, поема "Зачарована Десна" (1972), увертюри, сюїти, концерт для віольончелі (1968), для скрипки "Молодіжний концерт" (1970) та ін.; кам.-інстр. твори: струнні квартети (1967, 1968, 1973), квінтет для арфи,

двох скрипок, альта і віольончелі (1974), квінтет для духових інстр. (1969), квартет для ф-но, скрипки, льта, віольончелі (1977), для скрипки і ф-но: "Акварелі" (1971), "Романтична балада" (1974); п'ять п'єс для скрипки (1974), твори для віольочелі, флейти, балалайки, клярнета. Вокальні цикли, романси на сл. Лесі Українки, В. Симоненка, В. Коротича та ін.

Музикознавчі праці про творчість Б. Лятошинського, статті у збірниках і журналах.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980), Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979).

ЇЖАКЕВИЧ Михайло Іванович

(24. I 1909, Київ) — композитор, хемік-аналітик. Закінчив хемічну профшколу (1929), Київську консерваторію, кл. композиції Л. Ревуцького (1935).

Творчість. Для симф. орк. дві сюїти на український нар. теми (1938, 1952); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1938); для ф-но: Соната (1935), 8 прелюдій (1934). Хор "Ой три шляхи широкії", сл. Т. Шевченка, (1951), два романси на сл. О. Блока (1939), масові пісні.

ЙОРИШ Володимир Якович

(25. XI 1899, Катеринослав — 21. VI 1945, Київ) — композитор, диригент. Закінчив Катеринославське муз. училище, кл. ф-но (1917), муз. технікум, кл. дириґування й композиції (1924). Диригент Першої пересувної опери, з 1931 диригент театру опери і балету ім. Т. Шевченка в Києві.

Творчість. Опери: "Кармелюк" (1930), "Поема про сталь" (1932), "Щорс" (1943), "Доля поета" (1940); балет "Бісова ніч" (1943); для симф. орк.: симфонія "Український базар"; струнний квартет. Зредаґував та інструментував опери "Запорожець за Дунаєм" С. Гулака-Артемовського, "Наталка Полтавка" М. Лисенка.

Література. Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970).

КАЛАЧЕВСЬКИЙ Михайло Михайлович
(26. IX 1851, Полтавщина — 1910 (?), Кременчук) — композитор, юрист. Закінчив консерваторію в Ляйпціґу (1876). Працював як юрист у Кременчуці.

Творчість. Для симф. орк. "Українська симфонія"; для струнної орк., органу й хору "Requiem"; струнний квартет, твори для ф-но; романси.

Література. *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1970).

КАМЕНЕЦЬКИЙ Олександер Петрович
(5. III 1902, Тираспіль, Молдавія) — композитор, дириґент. Закінчив Ленінградський муз. технікум, кл. дириґування (1931). З 1939 дириґент у Молдавськім муз.-драм. театрі, ансамблю нар. танців "Жок" (1957-62).

Творчість. Для симф. орк. "Молдавський ескіз" (1935), "Балетна сюїта" (1952), увертюра "Цвіти, моя Молдавія" (1965) та ін.; твори для духової орк.; інстр. твори для скрипки з орк. "Молдавські напіви" (1976), для труби з орк. Хори, обр. нар. пісень.

КАНЕРШТЕЙН Олександер Михайлович
(13. VI 1933, Київ) — композитор, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Б. Лятошинського (1955), кл. ф-но К. Михайлова (1956). З 1967 викладач Київського муз. училища.

Творчість. Опера "Не склонивши голови" (1967); балет "Мальчиш-Кибальчиш" (1974-7), муз.-хореографічні картини "Перевал", "Дон Кіхот і Дульчинея"; вок.-симф. кантата "XX вік", сл. В. Коротича (1966) та ін.; для симф. орк.: три симфонії (1955, 1959-60, 1976). "Фестивальна увертюра" (1961), концерти для ф-но (1966-7), для скрипки (1971); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1954), ф-нове тріо (1975), для ф-но: Соната (1953), три фуґи (1956) та ін., твори для скрипки, труби, балалайки. Романси, пісні, музика до фільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

КАРАБИЦЬ Іван Федорович
(17. I 1945, Ялта, Донецька обл.) — композитор, дириґент. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Б. Лятошинського та М. Скорика (1971). Дириґент ансамблю пісні й танцю Київської воєнної округи (1968-78), лавреат республіканської комсомольської премії ім. М. Островського (1978).

Творчість. Вок.-симф. твори: концерт для хору, солістів "Сад божественних пісень", сл. Г. Сковороди (1971), поема для баса "Пам'ятай про життя", сл. І. Франка (1970); для симф. орк.: симфонія No. 1 "П'ять пісень про Україну" (1974), симфонія No. 2 (1977), для струнної орк. Симфонієтта (1967), два концерти для ф-но (1968, 1972); кам.-інстр. твори: для камерного ансамблю: квінтет (1966), концертіно (1970-72), струнний квартет (1973), та ін., твори для ф-но, скрипки, віольончелі; ораторії: "Земле моя, по імені Донбас", "Заклинання вогню", вокальні цикли "На березі вічности", сл. Б. Олійника, романси "Пастелі", сл. П. Тичини, пісні, обр. нар. пісень.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), О. Васькова, *Українські композитори-лауреати* (К. 1982).

КАРМІНСЬКИЙ Марко Веніяминович
(30. I 1930, Харків) — композитор. Закінчив філологічний ф-т Харківського ун-ту (1949), Харківську консерваторію, кл. композиції Д. Клебанова (1953).

Творчість. Опера "Буковинці" (1957) та ін.; для симф. орк.: "Молодеча увертюра" (1951), "Українська сюїта" (1953), симфонія (1967), вок.-симф. сюїта "Робін Гуд" (1969), сюїти для дитячих хорів; пісні для дітей, музика для театральних вистав і телевізійних передач.

Література. К. Гейвандова, *Марко Кармінський — творчі портрети українських композиторів* (К. 1981).

КАУФМАН Леонід Сергійович
(14. X 1907, Київ — 4. III 1973, там же) — композитор, дириґент, музикознавець, муз.-гром. діяч. Закінчив Київський муз.-драм. інститут ім. М. Лисенка, кл. композиції В. Золотарьова, кл. дириґування В. Бердяєва (1929). В 1929-33 — композитор Київської кінофабрики, та різних театрів, в 1933-7 — завідувач муз. частиною Дніпропетровського укр. драм. театру ім. Т Шевченка, в 1947-9 — мистецький керівник Дніпропетровської філармонії, з 1960 — консультант з муз. питань в Українському театральному товаристві.

Творчість. Балети: "Казка про веселого метелика" (1965), "Врятований прапор" (1967); вок.-симф. твори: "Урочиста кантата" (1944), "Пісня про Волгоград" (1947); для симф. орк.: Менует і ґавот у клясичному стилі (1929), українські народні танці (1951), сюїти та ін. Хори, романси, пісні, музика до театральних вистав, обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці. Монографії: *М. Римський-Корсаков* (1951), *М. М. Аркас* (1958), *Семен Степанович Гулак-Артемовський* (1960), *Дівчина з легенди — Маруся Чурай* (1967), статті "Микола Аркас і його опера "Катерина" *Радянська культура*" (1957), "Полтавская находка" (*Советская музыка* 1966) та ін.

Література. *Спілка композиторів України* (К. 1968).

КИВА Олег Пилипович
(5. I 1947, Львів) — композитор, педагог, муз. редактор. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції М. Скорика (1971). Викладач муз. школи в Умані (1971–2), муз. школи в Києві (1974–6), з 1977 редактор видавництва "Музична Україна".

Творчість. Балет "Олеся" (1980); для симф. орк.: сюїта (1967), симфонія (1971), симфонія "Награші" (1972), увертюра (1977); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1974), для ф-но: Соната (1969), "Фантазія" (1972), "Український триптих" (1975) та ін., твори для скрипки, віольончелі. Вокальні цикли "Музика для дітей", романси, пісні, 4 камерні (сольні) кантати на слова А. Новочадовської (1977), Ф. Ґарсія Льорки (1981), П. Тичини (1982) і О. Мандельштама та М. Заболоцького (1983)

Література. *Українські композитори лауреати* (К. 1982), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

КИРЕЙКО Віталій Дмитрович
(23. XII 1926, Широке, Дніпропетровська обл.) — композитор, педагог, музикознавець. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Л. Ревуцького (1949), аспірантуру (1952), доцент (1961).

Творчість. Опери: "Лісова пісня" за п'єсою Лесі Українки (1957), "В неділю рано зілля копала" за повістю О. Кобилянської (1966) та ін.; балети "Тіні забутих предків" за повістю М. Коцюбинського (1960), "Відьма" за поемою Т. Шевченка (1967). "Оргія" за драмою Лесі Українки (1977); вок.-симф. кантата "Пам'яті М. Кропивницького", сл. М. Рильського (1965) та ін.; для симф. орк.: п'ять симфоній (1952, 1964, 1968, 1970, 1975), увертюри, сюїти, концерт для віольончелі (1961), для скрипки (1967), для ф-но (1973), Симфоньєта для струнної орк. (1971); кам.-інстр. твори: для струнного квартету "Фантазія і фуга" (1967), сюїта (1958), квартет (1974), твори для ф-но, скрипки, віольончелі, бандури та ін. Хори на сл. Г. Сковороди, М.

Рильського, П. Тичини, вокальні цикли, романси на сл. Т. Шевченка, Лесі Українки, І. Франка та ін., пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Музикознавчі праці, статті в збірниках, журналах.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), Л. Архімович *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965).

КИРПАНЬ Володимир Петрович

(2. IV 1925, Глинське, Сумська обл. — 21. IV 1978, Москва) — композитор. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Б. Лятошинського (1953). 1960-4 викладач композиції та інструментовки Київської консерваторії. З 1964 жив у Москві.

Творчість. Для симф. орк.: симфонія (1968), сюїта (1952), поема "Олександер Матросов" (1953), "Молодеча увертюра" (1955), Рапсодія (1960) та ін.; кам.-інстр. твори: струнний квартет (1950), для ф-но: Соната (1950), Прелюдії і фуґи (1950); пісні, обр. нар. пісень; музика до кінофільмів.

КИТАСТИЙ Григорій Трохимович

(17. I 1907, Кобеляки, Полтавська обл. — 6. IV 1984, Сан-Дієґо, США) — композитор, дириґент, педагог. Закінчив Київський музичний ін-т ім. М. Лисенка (1931). Член Республіканської капелі бандуристів. 17. IX 1941 р. в Києві засновано Українську капелю бандуристів ім. Т. Шевченка, в якій Г. Китастий став мистецьким керівником. З капелею концертував на Поділлі, Волині, в Німеччині. В 1949 капеля виїхала до США з осідком у Детройті. Г. Китастий концертував з капелею по містах США, Канади, Европи, Австралії. Під творчим і педагогічним впливом Г. Китастого створилися десятки молодечих ансамблів бандуристів у США, Канаді, Англії, Австралії.

Творчість. Хорові твори: на сл. Т. Шевченка "Гомоніла Україна", "Грай, кобзарю", "Пісня про Запорізьку Січ", "Вітре буйний", на сл. І. Багряного "Вставай, народе", "Марш Україна", "Пісня про Тютюнника" та ін., "Вперед соколи", сл. О. Олеся, "Карпатські січовики", сл. Я. Славутича, "Прощання", сл. А. Малишка, "Як давно", сл. О. Підсухи, "Конотопська битва", сл. П. Карпенка-Криниці та ін.; інстр. твори для ансамблю бандуристів "Гомін степів", "Львівські фраґменти", "Сюїта", "Горлиця", "Музичний момент", "Трубаївське повстання", "Дума про Сагайдачного" та ін.

КИШАКЕВИЧ Йосип
(1872, Лежайськ, Галичина — 1953, Львів) — композитор, священик.

Творчість. Кантати "Шевченкові", "Катерина", Літургія, Панахида, літургічні й релігійні пісні, коляди.

КИШКО Іван Миколайович
(30. IV 1904, Київ — 2. VII 1960, там же) — композитор. Закінчив Київський муз.-драм. ін-т, кл. композиції Б. Лятошинського (1930). 1930-41 муз. оформитель у Київській кіностудії.

Творчість. Для симф. орк.: "Увертюра" (1931); для дух. орк.: 4 марші (1939, 1950); кам.-інстр. твори: для віольончелі й ф-но "Мелодія" (1935), для кларнета і ф-но Варіяції (1935), для ф-но п'єси, 10 педагогічних п'єс (1951); хори "Весняна пісня", "Могутній Дніпро" та ін., сольоспіви.

КЛЕБАНОВ Дмитро Львович
(25. VII 1907, Харків) — композитор, дириґент, педагог, гром. діяч. Закінчив Харківський муз.-драм. інститут, кл. композиції С. Богатирьова (1926). Дириґент театру "Веселий пролетар", симф. орк. Харківського обл. радіо (1927-8), викладач теорії музики в Харківській консерваторії (1934-41), доцент (1940), професор (1960). З 1970 завідувач катедри композиції та інструментовки Харківського ін-ту мистецтв.

Творчість. Опери "Лелеченя" (1934), "Одним життям" (1947) та ін.; балети "Лелеченя" (1937), "Світлана" (1939); для симф. орк.: вісім симфоній (1945, 1952, 1958, 1959, 1984), увертюри, поеми, два концерти для скрипки (1939, 1951), концерт для віольончелі (1973), для домри (1951); кам.-інстр. твори: шість струнних квартетів (1925, 1926, 1933, 1946, 1966, 1968), твори для дерев'яних дух. інстр., для ф-но, скрипки. Вокальні цикли на сл. Т. Шевченка, Г. Гайне, М. Рильського та ін., хори, романси, пісні, музика до театральних вистав, кінофільмів.

Музикознавчі праці. *Мистецтво інструментовки* (К. 1972)

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970), М. Загайкевич, "Музична драматургія українського балету" в збірнику *Проблеми української радянської музики* (К. 1968).

КЛИН Віктор Львович

(5. XI 1936, Дніпропетровськ) — композитор, музикознавець, педагог. Закінчив ф-т ф-но Саратовської консерваторії (1960). Викладач і соліст філармонії в Сочі (1960-2). Аспірант Київської консерваторії (1962-4), викладач у Київськім пед. інституті (1956-6), з 1973 науковий співробітник музикознавчого відділу Академії наук УРСР.

Творчість. Для симф. орк.: симфонія (1960); інстр. твори: для ф-но дві сонати (1965, 1972), етюди (1968-71), сонатіна, фантазія, "Наші друзі" (1967), п'єси для дітей та ін., для гобоя "Колискова" (1974) для кларнета "Коломийки" (1973), "Зозулька" (1974) та ін., для тромбона "Довбуш" (1974). Романси на сл. Лесі Українки та ін., пісні.

Музикознавчі праці. *Риси фортепіанового стилю Л. Ревуцького* (К. 1971), *Л. Ревуцький, композитор-піяніст* (К. 1972), *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980), статті в збірниках, журналах.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

КОВАЧ Ігор Костянтинович

(2. XI 1924, станиця Пролетарська, Ростовська обл.) — композитор, педагог. Закінчив Харківську консерваторію, кл. композиції В. Барабашова (1959), Доцент катедри композиції та інструментовки Харківського інституту мистецтв (1969).

Творчість. Балет "Північна казка" (1975); муз. комедії: "Біля самого синього моря" (1977), "Дорога до сонця"; ораторія; для симф. орк.: сюїта (1959), "Святкова увертюра" (1953), симфонія (1965), "Симфонічні дифирамби" (1972), концертіно для домри (1960), для скрипки (1966), для ф-но (1974), для віольончелі (1976) та ін.; інстр. твори для ф-но, скрипки. Пісні, музика до театральних вистав, кініфільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), *Українські композитори-лауреати* (К. 1982).

КОГАН Олександер Лазаревич

(3. XII 1895, Одеса — ?) — композитор, педагог. Закінчив Одеську консерваторію, кл. композиції В. Золотарьова (1925). Викладач (1932-41), доцент (1935), з 1944 завідувач катедрою теорії музики Одеської консерваторії.

Творчість. Для симф. орк.: поеми "Одеса" (1946), "Легенда" (1967), дві увертюри (1952–4); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1950), два дитячі квартети (1931–5), для струнного квартету "Alegretto" (1958), "Scherzo" (1959), Тріо (1947), для ф-но дві п'єси (1964), для скрипки і ф-но дві сонати (1950–2), для домри і ф-но соната і сонатіна (1959), три п'єси (1964) цикль п'єс (1965); для орк. нар. інстр. увертюра (1963). Хори, пісні.

Методичні посібники: *Підручник сольфеджіо* (1930–2), *Хрестоматія для гармонічного аналізу* (1932–3), *Посібник для розвитку слухових навиків* (1935–46), посібники з гармонії, аналізи муз. творів тощо.

Література. *Спілка композиторів України* (К. 1968).

КОЗАК Євген Теодорович

(22. VI 1907, Львів) — композитор, дириґент, педагог, гром. діяч. Закінчив Львівську консерваторію, кл. хорового дириґування (1938). Викладач Львівської муз. школи, з 1959 завідувач катедри муз.-пед. ф-ту Львівської консерваторії, з 1971 завідувач катедри теорії музики і композиції Львівської консерваторії.

Творчість. Хори: "Думи мої", сл. Т. Шевченка, "Стоїть гора високая", сл. Л. Глібова, "Чорнії брови" та ін., для солістів, хору та орк. нар. інстр. театралізований концерт "Буковинське весілля", лібр. І. Кутеня, вокальні квартети, романси, естрадні пісні, обр. нар. пісень "Невдале залицяння" фантазія на основі українських нар. пісень, "Віночок лемківських пісень", "Ой, служив я в пана" та ін., музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), Б. Фільц *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965), Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979).

КОЗАК Сергій Давидович

(14. III 1921, Кривин, Хмельницька обл.) — композитор, співак. З 1950 соліст театру опери і балету ім. Т Шевченка в Києві. Автор хорів та пісень "Берізка", сл. С. Крижанівського, "Яблука доспіли", сл. М. Рильського, "Ви чули ту пригоду", сл. І. Франка, "Дівоча весільна", сл. В. Юхимовича та ін.

КОЗАЧЕНКО Григорій Олексійович

(1858–1938) — композитор, дириґент, хормайстер. Закінчив Петербурзьку консерваторію, хормайстер Петербурзького оперного театру. Автор опери "Князь Серебрянный (1885), кантати "Русалка", симф. творів.

КОЗИЦЬКИЙ Пилип Омелянович

(23. X 1893, Летичівка, Черкаська обл. — 27. VI 1960, Київ) — композитор, педагог, муз.-гром. діяч. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Б. Яворського (1920), кл. гармонії та інструменовки Р. Ґлієра. Викладач муз.-драм. інституту ім Лисенка (1918-24), викладач історії української музики в муз.-драм. інституті в Харкові, з 1935 викладач Київської консерваторії, з 1945 професор. Один з організаторів і керівників Музичного товариства ім. М. Леонтовича (1921-8), завідувач муз. відділу Народного комісаріяту освіти в Україні. Козицький — один з найбільш відповідальних організаторів розвитку сучасної української музики.

Творчість. Опери: "Жан Жерарден" (1939), "За Батьківщину" (1941), "Абадан"; для симф. орк.: сюїта "Повідь", сюїта "Козак-Голота" (1926), поема "Партизанська дочка" (1938); кам.-інстр. твори: для кам. орк.: "Квартет", "Хореографічна сюїта" (1942), "Варіяції на купальську тему" (1925) та ін., для ф-но: "Скерцо", "7 прелюдій" тв. 12 (1920), "9 прелюдій" та ін. Хори: "Вісім прелюдій пісень" (1924), диптих "Дивний флот" (1925), "Вісім українських народних новел" (1936), романси, пісні, обр. нар. пісень "Ой, дуб дуба", "Ой, коляда, колядниця" та ін., хори для дітей "Десять шкільних хорів" (1921) та ін.

Музикознавчі праці. *Спів і музика в Київській академії за 300 років її існування* (К. 1971), розвідки про М. Леонтовича, К. Стеценка, Б. Лятошинського.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963), М. Гордійчук, *П. О. Козицький* (К. 1959), Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970), Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965).

КОЛЕССА Микола Філяретович

(6. XII 1903, Самбір) — композитор, дириґент, педагог, музикознавець, муз.-гром. діяч. Закінчив Празьку консерваторію, кл. композиції та дириґування (1928), філософський ф-т Празького ун-ту (1928). Вчився в Школі вищого майстерства В. Новака (1928-31). Викладач Львівської консерваторії (1931-9), доцент (1940), професор (1957), ректор (1953-65), з 1965 завідувач катедри дириґування, з 1974 професор-консультант Львівської консерваторії. Дириґент симф. орк. Львівської філармонії (1940-53), Львівського театру опери і балету (1944-7) мистецький керівник і дириґент хору "Трембіта" у Львові (1946-8).

Творчість. Для симф. орк. "Українська сюїта" (1928), "Симфонічні варіяції" (1938), дві симфонії (1950, 1960), для струнної

орк. сюїта "В горах" (1972); кам.-інстр. твори: для ф-но "Дрібнички" (1928), "Картини з Гуцульщини" (1934), "Фантастичний прелюд" (1938), п'єси для дітей (1959), "Осінній прелюд" (1969) та ін., для органу "Прелюдія і фуґа" (1977); хори, романси на сл. Лесі Українки, та сучасних поетів, пісні, обр. нар. пісень "Лемківське весілля", "Гудаки", музика до театральних вистав, кінофільмів.

Музикознавчі праці. *Дириґентський порадник* (Львів, 1938), *Основи техніки диригування* (К. 1960, 2-ге вид. 1973).

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980), Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979).

КОЛЕССА Філярет Михайлович

(17. VII 1871, Татарське, Стрийська обл. — 3. III 1947, Львів) — композитор, педагог, академік, фолкльорист, музикознавець, літературознавець. Вчився у Віденськім університеті гармонію в Брукнера (1891-2), закінчив філософський ф-т Львівського ун-ту (1896). Викладач у гімназіях різних міст Галичини. З 1939 професор Львівського університету ім. І. Франка, рівночасно директор Державного етнографічного музею у Львові. Ф. Колесса своєю діяльністю в дослідженні муз. діялектів в Україні, збиранні та дослідженні нар. дум відкрив новий етап у розвитку дослідів української фолкльористики.

Творчість. Хорові твори на сл. Т. Шевченка "Ой умер старий батько", "Утоптала стежечку", "Як би мені черевички", "Було колись на Вкраїні" та ін., обр. нар. пісень "Вулиця" (1895), "Обжинки", збірник "Наша дума" (1902) та ін.

Музикознавчі праці. *Музикознавчі праці* (К. 1970), *Фольклористичні праці* (К. 1970), *Ритміка українських народних пісень* (1907) *Мелодії українських народних дум* (К. 1969). *Українська усна словесність* (Л. 1938, Едмонтон 1983), *Українські народні думи*. Перше повне видання з розвідкою, поясненнями, нотами й знимками кобзарів. (Л. 1920).

Література. С. Грица, *Ф. М. Колесса* (К. 1962), Я. Шуст, *Ф. М. Колесса* (К. 1955)

КОЛОБКОВ Сергій Павлович

(15. I 1947, Харків) — композитор, педагог. Закінчив Харківський інститут мистецтв, кл. ф-но Р. Горовіца (1970), кл. композиції Д. Клебанова (1973). З 1970 викладач катедри кам. ансамблю в Харківськім інституті мистецтв.

Творчість. Для симф. орк.: "Scherzo" (1966), поема (1968), симфонія (1972); кам.-інстр. твори: для струнної орк. і скрипки: два Інтермеццо (1973), струнний квартет (1975), тріо, твори для ф-но, альта, віольончелі; романси, пісні.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

КОЛОДУБ Жанна Юхимівна

(1. I 1930, Вінниця) — композитор, педагог. Закінчила Київську консерваторію, кл. ф-но К. Михайлова (1954). З 1952 викладач Київської консерваторії.

Творчість. Балет "Пригоди Веснянки" за казкою Г. Андерсена; муз. комедія "Веселі дівчата", співавтор Л. Колодуб (1968), мюзикл "Пригоди на Міссісіпі", "Пригоди Гакльберрі Фіна", за повістю М. Твейна, співавтор Л. Колодуб; вок.-симф. кантата для дитячого хору; для симф. орк. сюїта "Київські ліричні картинки" (1976) та ін.; кам.-інстр. твори: для струнної орк. симфонієтта (1966), для ф-но альбом "Снігова королева" за казкою Г. Андерсена (1976), "Звіринець" (1967) та ін., для флейти й арфи "Ноктюрн", твори для гобоя, флейти, труби; твори для естрадного орк. та орк. нар. інстр.; романси на сл. М. Рильського, К. Дрока, пісні для дітей, музика до фільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

КОЛОДУБ Лев Михайлович

(1. V 1930, Київ) — композитор, педагог, муз.-гром. діяч. Закінчив Харківську консерваторію, кл. композиції М. Тіца (1954). Викладач у Київськім театральнім ін-ті (1958-60), з 1966 в Київській консерваторії, з 1977 доцент.

Творчість. Опери "Пробудження" (1976), "Незраджена любов"; балет "Жовтнева легенда", лібр. П. Вірського (1967); оперета "Місто закоханих" (1969), мюзикл "Пригоди на Міссісіпі", "Пригоди Гакльберрі Фіна", за повістю М. Твейна, співавтор Ж. Колодуб (1972) та ін.; вок.-симф. твори: кантата "Слава Вітчизні" (1951), поема "Переяславська рада", сл. М. Рильського (1954) та ін.; для симф. орк.: поема "Великий каменяр" пам'яті І. Франкові (1953-5), дві

симфонії, "Українська карпатська рапсодія" No. 1 (1960), No. 2 (1974), увертюри, сюїти, картини, концерт для вальторні (1972), для клярнета "Пісня", "Танець" (1951) та ін.; кам.-інстр. твори: для ф-но, труби, тромбона, гобоя, фаґота; "Поема" для клярнета орк. нар. інстр. (1971); твори для кам. духового орк. Хори, романси на сл. Т. Шевченка та сучасних поетів, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав, радіо та телевізійних передач, науково-популярних фільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), *Л. Колодуб — творчі портрети українських композиторів.* (К.)

КОЛОМИЄЦЬ, Анатоль Панасович
(4. X. 1918, Савинці, Полтавська обл.) — композитор, педагог. Закінчив Ташкентську консерваторію, кл. композиції Л. Ревуцького (1943), аспірантуру при Київській консерваторії (1951), доцент (1961).

Творчість. Балет "Улянка", лібр. М. Скорульського (1959); для симф. орк. сюїта з балету "Улянка" (1961), "Варіяції на українську тему" (1956); кам.-інстр. твори: для ф-но: Соната (1941), "Українська сюїта" (1948), "Концертна фантазія" на теми опери "Тарас Бульба" Лисенка-Ревуцького (1952), п'єси для дитячих муз. шкіл (1953-67) та ін., для бандури: "Українська соната" (1968), збірник "Юному бандуристові" (1971) та ін.; хори: "Сон", сл. М. Рильського (1954), "Гопак", сл. Т. Шевченка (1956), "Моя любов", сл. В. Сосюри (1966) та ін., пісні: "Хотіла б я піснею стати", сл. Лесі Українки (1952), "Колискова", сл. В. Сосюри (1958), "Колискова", сл. М. Рильського (1965) та ін., обр. нар. пісень.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980), Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979), М. Загайкевич, "Музична драматургія українського балету" у збірці *Проблеми української радянської музики* (К. 1968).

КОЛЯДА Микола Терентійович
(4. IV 1907, Березівка, Полтавська обл. — 30. VII 1935, в Кавказьких горах під час високогірської екскурсії) — композитор. Закінчив Харківський муз. інститут, кл. композиції С. Богатирьова (1931).

Творчість. Для симф. орк.: поема "Гавриліяда" (1929); вок.-інстр. поема "Штурм"; кам.-інстр. твори: ф-новий квінтет,

струнні квартети, для ф-но Прелюдії (1923), для скрипки Соната (1928), "Варіяції" (1928) та ін., для віольончелі. Хори, романси, обр. нар. пісень ("Ой у лісі на ялині"), музика до театральних вистав.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965).

КОМПАНІЄЦЬ Григорій Ісакович

(16. III 1881, Полтава — 16. I 1959, Київ) — композитор, диригент, педагог. Закінчив Петербурзьку консерваторію, кл. Н. Соколова та І. Вітоля (1916). Викладач Харківського муз.-драм. ін-ту (1932-4), Київської консерваторії (1934-40), 1940-52 професор.

Творчість. Опера "Снігова хатка" (1939), дитячі опери: "Вовк і семеро козенят" (1939), "Рукавичка" (1940), "Кривенька качечка" (1946); вок.-симф. твір "Атлант" (1942); кам.-інстр. твори: струнні квартети, "Колискова", "Український танок" та ін., для ф-но: Соната (1925), Сюїта (1952), "Дитяча сюїта" (1940) та ін.; хорові твори.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963), Л. Архімович *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970).

КОПКО Максим

(1850-1919), — композитор, священик. Автор церковної музики ("Буди имя"), хорових творів ("Де срібнолетний Сян пливе"), музики до театральних вистав ("Вифлеємська ніч"). Видавець "Музичної бібліотеки" в Перемишлі.

КОРЧИНСЬКИЙ Мирослав Титович

(1. VII 1941, Крушельниця, Львівська обл.) — композитор, педагог, баяніст. Закінчив Львівську консерваторію, кл. композиції та баяна (1969). Баяніст ансамблю пісні і танцю "Верховина" (1959-60), викладач Львівського культ.-просвіт. технікуму (1965-8), з 1968 Львівської консерваторії.

Творчість. Вок.-симф. ораторія "Мандрівка по Львову", сл. М. Хоросницької, сюїта "Рожеве проміння"; для симф. орк. "Веснянки", ескізи за "Енеїдою" І. Котляревського; кам.-інстр. твори: для ф-но, скрипки і солілки "Фольклорний триптих", "Дума", "Фантазія", для баяна "Фантазія" на тему українських нар. пісень, "Сусідка"; для орк. нар. інстр.: симфоньєта, "Картини з народного

епосу", "Буковинська полька" та ін.; романси ("Поля", сл. О. Олеся), обр. нар. пісень.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

КОС-АНАТОЛЬСЬКИЙ, Анатоль Йосипович

(1. XII 1909, Коломия — 1. XI 1983, Львів) — композитор, педагог, музикознавець, юрист, муз.-гром. діяч. Закінчив юридичний ф-т Львівського ун-ту (1931), Львівську консерваторію, кл. ф-но Т. Шухевича, кл. теорії і композиції С. Барбага (1934). Викладач теорії музики у філії Львівської консерваторії в Стрию (1934-7), з 1952 викладач катедри теорії і композиції Львівської консерваторії, доцент (1954), професор (1973) Львівської консерваторії. Член управи Спілки композиторів України.

Творчість. Опера "Назустріч сонцю", лібр. Р. Братуня (1956); балети "Хустка Довбуша" (1951), "Сойчине крило" за І. Франком (1956), "Орися", лібр. О. Гериновича (1964); оперета "Весняні бурі", лібр. Е. Кравченка (1960); вок.-симф. твори: кантата "Давно це діялось", сл. Т. Шевченка (1961), "Безсмертний заповіт" (1963), ораторія "Від Ніагари до Дніпра", сл. Р. Братуня, поема "Львівська легенда", сл. Р. Братуня (1970); для симф. орк.: сюїти з балетів "Хустка Довбуша", "Сойчине крило", увертюри, поема, два концерти для ф-но (1955, 1962), концерт для арфи (1954), для скрипки з орк.: "Рапсодія" (1963), "Поема" (1970); кам.-інстр. твори: для кам. орк., для ф-но "Гірська легенда" (1954), 12 прелюдій (1955), "Scherzo" (1959), сюїта "Сині гори" (1969) та ін., для скрипки "Романс" (1950), "Закарпатська рапсодія" (1955), "Поема" (1962) та ін. Хори: "Зустріч на стерні", "Коломия-місто", "Думи німії", сл. Лесі Українки, романси "Ой ти дівчино", сл. І. Франка, "Солов'їний романс", "Ой піду я межи гори", "Білі троянди", сл. Р. Братуня та ін., пісні, обр. нар. пісень ("Чотири воли пасу я"), музика до театральних вистав.

Музикознавчі праці. *С. Людкевич, життя і творчість* (К. 1951), стаття про Соломію Крушельницьку "Серце великої артистки" (Львів, 1956), статті в журналах і газетах.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980), Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965).

КОСЕНКО Віктор Степанович
(23. XI 1896, Петербург — 3. X 1938, Київ) — композитор, педагог, піяніст. Закінчив Петербурзьку консерваторію, кл. ф-но І. Міклашевського, кл. композиції Н. Соколова та Штайнберга (1918). З 1929 викладач, з 1934 професор Київської консерваторії.

Творчість. Опера "Марина", незакінчена; для симф. орк. "Героїчна увертюра" (1932), "Молдавська поема" (1934), концерт для ф-но тв. 20, для скрипки тв. 5 (1919); кам.-інстр. твори: сюїта для скрипки і ф-но (1919), "Клясичне тріо" для скрипки, віольончелі й ф-но (1927), для ф-но "11 етюдов у формі старовинних танців" (1928-30), три сонати (1922, 1924, 1926-30), два концертні вальси (1931), "12 романтичних етюдів" (1922), "Ноктюрн-фантазія" тв. 4, "Дрібні п'єси" тв. 3, "24 дитячі п'єси" тв. 15 (1936) та ін.; романси "Вони стояли мовчки", "Співа зима", "Колискова", "Вечірня пісня" та ін., пісні, обр. нар. пісень. Косенко своєю творчістю зробив великий вклад у розвиток сучасної української фортепіанної музики.

Література. *Л. Косенко — творчі портрети українських композиторів* (К.), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980). О. Олійник, *Фортепіанна творчість В. С. Косенка* (К. 1977).

КОСТЕНКО Валентин Григорович
(28. VII 1895, Уразів, Харківська обл. — 14. VII 1960, Харків) — композитор, педагог, муз. критик. Юнаком співав у Петербурзькій придворній капелі. Закінчив Петербурзьку консерваторію, кл. теорії і композиції Н. Соколова (1914). З 1923 професор Харківського муз. інституту, муз. керівник радіостанції.

Творчість. Опери: "Кармелюк" (1928-30), "Карпати" (1932), "Кочубеївна"; балет "Відродження степів"; для симф. орк.: "Симфонія 1917 рік", сюїта, концерт для скрипки; кам.-інстр. твори: два струнні квартети (1924), для ф-но "Етюди-імпресії", для скрипки "Українська тема з варіяціями" та інш.; хори "Незабудьки", сл. Г. Бойка, "Квітка сонця", сл. І. Кутеня та ін., романси, пісні.

Музикознавчі праці. "Німецький експресіонізм і його впливи на українську музику", "Народня пісня та музика українська" та ін. Костенко був прихильником нових течій у сучасній українській музиці.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963), В Довженко, *Нариси історії української радянської*

музики (К. 1957), Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970).

КОСТИН Олександер Васильович

(22. VI 1939, Самарканд, Узбекістан) — композитор. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії кл. А. Штогаренка (1971). З 1973 керівник муз. відділом Київського драм. театру ім. Лесі Українки.

Творчість. Балет "Відречення" за мотивами поеми І. Франка "Іван Вишенський" (1972); вок.-симф. кантата "І старе і нове" (1972), "Вірність" вок. триптих для сопрано з кам. орк., сл. М. Рильського (1977); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1971), для ф-но: Сюїта (1976), цикл п'єс (1977), пісні, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

КОШИЦЬ Олександер Антонович

(12. IX 1875, Ромашки, Київська обл. — 21. IX 1944, Вінніпеґ, Канада) — композитор, диригент, муз. етнограф, педагог, муз.-гром. діяч. Закінчив муз. школу ім. М. Лисенка, кл. композиції Г. Любомирського (1910). Викладач співу й історії в різних містах України та на Кубані. З 1908 диригент студентського хору Київського університету, диригент і керівник муз. відділу народного театру Миколи Садовського (1912-16), диригент Київського театру опери і балету (1916-17). Учасник трьох муз.-етнографічних експедицій на Кубань, де зібрав понад 500 козацьких та ін. нар. пісень. Організатор і диригент Українського національного хору (1919-23), з яким виїхав у концертову подорож до західньої Европи, США, Канади, Мехіко, Куби, Бразілії, Арґентіни, Уруґваю, здобуваючи велике признання фахової критики. З 1924 жив коло Нью-Йорку, працював як організатор муз. життя та диригент хорів США і Канади. З 1941 викладач освітніх курсів у Вінніпеґу. Кошиць як диригент був майстер інтерпретації творів "a capella". Як композитор виявив себе майже виключно в хоровій ділянці, на його стилю обр. нар. пісень і церковно-релігійних творів відбився вплив його диригентського мистецтва. Своїм оригінальним стилем обр. нар. пісень вніс великий вклад в культуру української музики.

Творчість. Хорові твори: "Туча", сл. Апухтіна, п'ять Літургій, близько 82 окремих літургійних творів (8 Херувимські, 4 Хвалите Господа, 7 Въ память вѣчную, Отче наш та ін.) канти і псалми (Радуйся Маріє, Смерте моя кохана, Пречистая Діво Мати та ін.), обр. нар. пісень "Коляди і щедрівки" (Бог Предвічний, Дивная новина, Що то за предиво, Що у полі плужок оре та ін.), "Веснянки", "Українські хори-народні пісні", "Українські пісні для хору" (К. 1967), "Українські народні пісні" (К. 1965),

"Музичні гобелени" (К. 1971, 1972) — дві останні збірки — це пісні американських континентів в обр. для хору.

Література. О. Кошиць, *Спогади.* 2 томи (Вінніпеґ, 1948), О. Кошиць, *З піснею через світ*, 2 тт. (Вінніпеґ, 1970, 1974), *Відгуки минулого* О. Кошиць у листах до П. Маценка (Вінніпеґ, 1954), М. Антонович, *Кошиць Олександер Антонович, композитор церковної музики і дириґент* (Вінніпеґ, 1975), О. Міньківський, *Українські народні пісні О. Кошиця* (К. 1965), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965).

КРАВЦІВ Тарас Сергійович

(22. X. 1922, Харків) — композитор, педагог, музикознавець, муз.-гром. діяч. Закінчив історико-теоретичний ф-т Харківської консерваторії (1952), з 1952 викладач теорії музики Харківської консерваторії, доцент (1966), кандидат мистецтвознавства (1965).

Творчість. Вок.-симф. твори: "Триптих до поезій Лермонтова" (1964), кантата-дума "На могилі Шевченка", сл. В. Сосюри, кантата-поема "Червона зима", сл. В. Сосюри (1967); для симф. орк.: "Симфонічні варіяції на українську тему" (1957); для орк. нар. інстр.: "Сім українських народних пісень" (1961); Хорові твори: "І небо невмите", сл. Т. Шевченка, "Хорові акварелі", цикл, сл. В. Сосюри та ін., вокальні циклі "Весна, і сонце, і пісні", сл. В. Сосюри (1962), пісні, обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці. "Поліфонія А. Штогаренка" (1964), *Посібник гармонії* (К. 1972), статті в журналах і газетах.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

КРАСОТОВ Олександер Олександрович

(5. V 1936, Одеса) — композитор, педагог. Закінчив Одеську консерваторію, кл. композиції Т. Малюкової, ф-но В. Чарковського, музикознавство А. Козаґа (1959). З 1959 викладач Одеської консерваторії. Лавреат Міжнароднього конкурсу пісні солідарности в Берліні (1972).

Творчість. Опери: "Кінець казки" за оповіданням Дж. Лондона (1959), "Пісня тайги" (1977), оперети, рев'ю, мюзикли; вок.-симф. твори: поема "Ода сонцю", сл. І. Радченка (1965), ораторія "Вірність", ораторія-фреска "Вогонь", сл. Ю. Михайлика (1975), кантати; для симф. орк.: симфонія (1966), симф. поема (1961), симфонія-концерт для труби (1977), два концерти для ф-но (1958, 1973); інстр. твори

для ф-но: прелюдії та етюди (1952-65), "Три речитативи" (1961), Сонатіна (1964), "Варіяції" (1971), "Токката" (1976) та ін., для скрипки три сонати (1957, 1965, 1968), для віольончелі Соната (1960), твори для клярнету; цикли романсів на сл. Т. Шевченка, Р. Бернса та ін., цикли пісень, пісні обр. нар. пісень, музика до театральних вистав, телепередач, кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

КРИЖАНІВСЬКИЙ Богдан Володимирович
(24. VIII 1894, Львів — 20. IV 1955, Чернівці) — композитор, диригент. Закінчив Львівську консерваторію, кл. ф-но (1916), Віденську консерваторію, кл. композиції (1918). З 1918 р. хормайстер і диригент Нового львівського театру, театру "Березіль" у Харкові (1926), головний диригент оперного театру в Ташкенті (1931-2), Харківського драм. театру ім. Т. Шевченка (1935-40), директор Чернівецького муз. училища (1948-55).

Творчість. Оперети; для симф. орк.: Сюїта на буковинські теми, симф. картина "Пугачев", для ф-но і симф. орк. два концерти; хори; обр. нар. пісень; музика до драм. вистав та фільмів.

Література. *Советские композиторы и музыковеды* (М. 1981).

КРИЖАНІВСЬКИЙ Данило Якович
(17. XII 1856, Херсонська обл. — 14. II 1894, Одеса), — композитор, педагог. Автор хорової музики, найбільш відомий твір "Реве та стогне Дніпр широкий", сл. Т. Шевченка (1886).

КРОПИВНИЦЬКИЙ Марко Лукич
(7. V 1840, Бежбайраки, Кіровоградська обл. — 21. IV 1910, станція Голта) — композитор, драматург, актор, співак, режисер. Один з основоположників українського професійного драматичного театру. Музики вчився у своєї матері, грав на ф-но, скрипці, віольончелі, укр. нар. інструментах. Незрівняний актор та режисер, творець реалістичної школи сценічного мистецтва.

Творчість. Дитячі опери: "Івасик-Телесик" (1907), "По Щучому велінню" (1907); романси, хори, ансамблі. Музика до власних вистав "Невольник", "Пошились в дурні", "По ревізії" та ін. Написав понад 40 п'єс "Дай серцю волю, заведе в неволю" (1863), "Доки сонце зійде, роса очі виїсть" (1882), "Глитай або павук" (1890) та ін.

КУДРИК Борис

(1897, Рогатин, Галичина — 1950 Мордовія (?)) — композитор, музикознавець, педагог. Вчився у Віденському університеті теорії музики та ф-но, закінчив муз. ін-т ім. М. Лисенка у Львові, Львівський ун-т, кл. А. Хибінського, доктор музикознавства (дисертація на тему творчости композиторів "Перемиської школи"). Викладач теорії музики, композиції, історії музики в Музичному ін-ті ім. Лисенка у Львові (1926-39), рівночасно історії церковної музики в Богословській академії у Львові, з 1941 викладач теоретичних предметів у Державній консерваторії у Львові. Співпрацівник Львівського оперного театру та театру малих форм "Веселий Львів".

Творчість. Кам.-інстр. твори: струнний квартет, для скрипки і ф-но три сонати, для скрипки Соната, для віольончелі Соната, концерт для ф-но "Хрищення України" (1944), для ф-но: Варіяції (1933), прелюдії, інтермеццо, ф-нові дуети, п'ять сонат (1924-5) та ін. Хорові твори: "Наша славна Україна", сл. В. Самійленка, "За рідний край", сл. Р. Купчинського, "Поетова доля", сл. Ю. Федьковича, "Вибір гетьмана", сл. Т. Шевченка та ін., Літургія для чол. хору, мотети, релігійні пісні на тексти псалмів ("Господь твердиня моя"), романси, пісні на сл. Т. Шевченка, І. Франка, Б. Лепкого. Лесі Українки, О. Олеся, У. Кравченко та ін., обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці. *Історія української церковної музики* (1937), розвідка *Доба старшого українського т. зв.* "партесного" *співу* (1937), *Українська народня пісня і всесвітня музика* (1927), *Чужі впливи в українській музичній культурі* (1937), статті в журналах і газетах.

Література. Р. Кухар, "Борис Кудрик", *Екран* (1979).

КУЗАН Маріян

(1925, Україна) — композитор. Закінчив Паризьку консерваторію, кл. Ґ. Данделот. Живе в Парижі.

Творчість. Вок.-симф. кантати "L'amour l'homme" (1984), "Неофіти", сл. Т. Шевченка (1985); вок.-інстр. твори: "Pas à pas" для голосу і 4-ох інстр., "Quête" для 4-ох голосів і ф-но, "Vers mes racines" для хору й інстр., "Métal" для 5-ох голосів та інстр. та ін.; кам.-інстр. твори: "Nyaya 1" для квартету дух. інстр., "Les sept portes de l'inconnu", септет (1976), "Corvus Saturni" квінтет для дух. інстр. (1977), "Nyaya 2" для скрипки і ф-но (1975), "Chemin pour une Aurore" квартет для електронних інстр. (1981) та ін., для ф-но "Constructor" та ін., музика до короткометражного фільму "Sheep in Wood" про Якова

Гніздовського, для ф-но: Сонати (1970, 1980), Афоризми (1978), три Сонатіни (1969-71), для двох ф-но Соната (1970-72) та ін. Вокальні твори: "Пісні любови", сл. автора (1980) та ін.

КУЗЬМЕНКО Лариса

(23. I 1956, Торонто, Канада) — композитор, піяніст, дириґент, педагог. Закінчила Торонтський ун-т, кл. композиції Оскара Моравця, Валтера Бужинського (1979), кл. теорії музики Едварда Лауфера, Лотара Клайна, кл. дириґування Віктора Фелдбріла, Королівську музичну консерваторію в Торонті, кл. ф-но Самюела Доліна. З 1978 викладач ф-но в Провінційній музичній консерваторії, з 1981 в Королівській музичній консерваторії в Торонті, викладач композиції там же, дириґент хору Cosmopolitan Opera Company (1979), майстерні Шекспірівського фестивалю в Стратфорді, Онтаріо (1982).

Творчість. Для симф. орк.: "Мара" (1976), концерт для ф-но (1981-2); вок.-інстр. твори: "Елегія" для сопрано, флейти, вібрафона, арфи (1978-9), "Ноктюрн і танець" для сопрано, флейти, ф-но (1980); кам.-інстр. твори: квінтет для мідних інстр. (1982), "Імпровізація" для альто-саксафона й ударних інстр. (1981), твори для ф-но: "Елегія" (1974), "Сріблисті птахи" (1977) та ін.; для дух. орк.: "Ритуал" (1978), "Фантазія" (1981). Хоровий твір "Україна" (1978), романси, пісні.

КУКЛОВСЬКИЙ Кір

(31. I 1913, Луцьк) — композитор, дириґент. Закінчив композиторський та дириґентський ф-т Паризької консерваторії. Дириґент симф. орк. в Парижі, Мюнхені, дириґент Українського професійного театру в Нью-Йорку. З 1950 живе в США.

Творчість. для симф. орк.: дві симфонії, Сюїта на українські теми, поема "Море" та ін.; кам.-інстр. твори: для ф-но: Impromptu, Andantino cantabile, Прелюдії, "20 мініятюр на українські теми", три збірки п'єс для дітей, твори для скрипки, віольончелі; хори, 17 романсів для голосу з ф-но, пісні, пісні для дітей.

КУЛЕША Ґері

(22. VIII 1954) — композитор, дириґент, піяніст, органіст, педагог, муз. журналіст, радіокоментатор. Закінчив Королівську музичну консерваторію в Торонті, кл. ф-но (1973), кл. композиції (1978), кл. органу, альта, теорії музики. Органіст і дириґент церков Св. Стефана і Даферін баптистської в Торонті (1976-78), дириґент і мистецький керівник Скарборської духової

оркестри та Етобікокських духовиків. З 1974 викладач ф-но й теорії музики в Торонті. Піяніст і диригент Шекспірівського фестивалю в Стратфорді, Онтаріо (1983).

Творчість. Кам.-інстр. твори: концерт для туби з орк., для струнного орк.: "Дивертисмент", для дух. орк.: "Увертюра", "Концертіно" для флейти і дух. орк., близько 40 творів для кам. ансамблів, тріо, сюїти, варіяції, для скрипки, альта, віольончелі, трубки, туби, ф-но та ін.

КУПЧИНСЬКИЙ Роман

(24. IX 1894, Розгадів, Тернопільська обл. — 10. VI 1976, Осіннінг, Нью-Йорк) — письменник, журналіст, композитор. Автор близько 60 пісень, переважно зі стрілецькою тематикою ("Засумуй трембіто", "Ми йдемо в бій", "Ой та зажурились"), релігійних пісень "Боже великий, Творче всесвіту" та ін.

Видання творів. *Ми йдемо в бій*. Повний збірник пісень Романа Купчинського. (Нью-Йорк, 1977)

ЛАВРІВСЬКИЙ Іван Андрійович

(1822, Лоп'янка, Галичина — 13. X 1873, Холм) — композитор, муз.-гром. діяч, священик. Вчився музики в А. Нанке, Ф. Льоренца. Організатор і диригент різних хорів у Галичині. У своїй творчості Лаврівський є один з представників "Перемиської школи".

Творчість. Муз.-драм. п'єси: "Роксоляна", лібр. Г. Якимовича, "Обман очей", лібр. І. Гушалевича, "Пан Довгонос" та ін.; хорові твори: "Осінь", сл. М. Устияновича, "Річенька", сл. Я. Головацького, "До зорі", сл. І. Гушалевича, "Заспівай ми, соловію" та ін., частини Літургії, дві Херувимські, два Милость мира, Тебе поєм, Святъ, Достойно, Въ память вѣчную, Духъ святый та ін.

ЛАВРИШИН Зеновій

(4. VI 1943, Рудники, Галичина) — композитор, диригент, піяніст, педагог. З 1950 живе в Торонті, Канада. Закінчив Королівську музичну консерваторію, кл. ф-но (1961), Торонтський ун-т, кл. композиції (1969), пед. ф-т (1970), вчився композиції в Андре Жоліве в Парижі (1965-6). Диригент церковних хорів у Торонті, хору "Лісова пісня" (1963-4), хору "Боян" (1967-78), збірних хорів на різних гром. святах, хормайстер Українсько-канадського оперного хору (1978-), диригент записів власної музики до фільмів, викладач ф-но, історії української музики, церковної музики під час курсів українознавства, літніх курсів, Семінару хорових диригентів.

Творчість. Для симф. орк.: Симфонія, Симфонія кончертанте, "Two movements for orchestra"; кам.-інстр. твори: для струнного орк.: Соната, "Fuga della Fantasia", струнний квартет, квінтет для дерев'яних інстр., тріо, для скрипки і ф-но: Чотири п'єси, "Scherzo", "Mobile" та ін., для віольончелі і ф-но: Соната, Сонатіна, Баркароля, Елегія для фільму "Harvest of Despair", для ф-но: Сюїта, Сонатіна, Фантазія на Шевченківські теми та ін.; хорові твори: "Ходить вітер по житі", "Молитва подяки", "Радуйся, Царице", "Гагілки", "Дума-кантата" та ін., церковні "У царстві Твоїм", Літургії — чотириголосна, триголосна, Панахида, твори для ансамблів, тріо, романси, пісні на сл. Т. Шевченка, О. Олеся та ін., обр. нар. пісень; музика до театральних вистав "Романтична ватра", кініфільмів "Ніколи не забуду", "Марічка"; оркестрування опер "Запорожець за Дунаєм" С. Гулака-Артемовського, "Наталка Полтавка" М. Лисенка, рев'ю "Запорозький герць" та ін.

ЛАВРУШКО Михайло Леонідович

(1. I 1945, Донецьк) — композитор, педагог. Закінчив Одеську консерваторію, кл. композиції І. Асеєва (1974). Викладач муз. школи (1968-9), з 1974 муз. училища, з 1975 муз.-пед. інституту в Донецьку.

Творчість. Для скрипки і симф. орк.: Концерт (1974); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1973); для ф-но: Варіяції (1972), Сонатіна (1974), п'єси; для скрипки і ф-но: Соната (1973); "Хорова симфонія" (1974), романси, пісні.

ЛАДИЖЕНСЬКИЙ Петро Анатолійович

(10. X 1946, Кам'янець-Подільський) — композитор, педагог. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. М. Дремлюги (1972). Викладач Криворізького муз. училища.

Творчість. Балети: "Вій", лібр. Т. Дубка за мотивами повісти М. Гоголя (1972-77), "Місяць сходить на небозводі" (1977); для симф. орк.: Симфонія (1972), "Подвиг" (1974) для клярнета з орк. "Рапсодія" (1969); кам.-інстр. твори: струнний квартет "Буковинський" (1970), для ансамблю дух. орк. 12 фуг (1977), для ф-но: Прелюдії (1967, 1974), "Тема і варіяції" (1968), музичні фрески "Тепло землі" (1974), твори для альта, флейти, вальторні; хори, циклі романсів, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Музикознавчі праці. *Збірник диктантів для музичних шкіл і консерваторій* (1976).

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ЛАЗАРЕНКО Андрій Костянтинович
(30. XI 1909, Харків) — композитор, муз. редактор. Закінчив Харківську консерваторію, кл. композиції С. Богатирьова (1935). Редактор видавництв Музфонду, "Мистецтво" в Києві.

Творчість. Для симф. орк.: симфонія (1947), "Святкова молодеча увертюра" (1949); вок.-симф. твори: для голосу і симф. орк.: три баляди "Письма", сл. В. Сосюри, "Мати", "Побратими", сл. Т. Масенка (1948); кам.-інстр. твори: струнний квартет "Романс" (1939), для ф-но прелюдії (1938), цикли п'єс для дітей (1938) та ін., для віольончелі "Романс" (1957). Хори, романси, пісні, обр. нар. пісень.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ЛАПИНСЬКИЙ Наум Соломонович
(31. I 1900, Умань — 17. VII 1960, Київ) — композитор, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Л. Ревуцького (1935). Викладач муз. шкіл в Умані, Києві.

Творчість. Для симф. орк. Концертний полонез (1935), Гопак (1937), Симфонієтта (1947), два концерти для скрипки (1948, 1953); кам.-інстр. твори: для скрипки і ф-но: Соната (1935), Ноктюрн (1952), Дві п'єси (1939), для ф-но Прелюдії (1945) та ін.; вокальні твори.

ЛАПИНСЬКИЙ Яків Наумович
(7. I 1938, Умань) — композитор. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. Л. Ревуцького (1955).

Творчість. Вок.-симф. ораторія "В космосі", сл. В. Коротича (1964), сюїта "Українські акварелі" (1965), "В моїм серці весна", сл. А. Новицького — для сопрано, тенора, баритона (1964), концерт для голосу (1972); для симф. орк.: Поема (1955), симф. картина "Свято" (1959), сюїта (1962), поема "Дніпро" (1963), симфонія (1972), для скрипки з орк. "Українські напіви" (1972), концерт для труби (1976), два концерти для баяна (1971, 1972), для арфи "Веснянки" (1976); твори для естрадного ансамблю, джаз орк. для ф-но цикл варіяцій, прелюдії, ноктюрн. Хори, пісні,

музика для хореографічних картин, кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ЛАПШИНСЬКИЙ Гліб Миколайович
(12. VI 1910, Київ) — композитор, піяніст. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Б. Лятошинського, кл. ф-но К. Михайлова (1931). З 1943 живе в Німеччині.

Творчість. Для симф. орк.: Симфонія тв. 28, "Поема" тв. 20, "Героїчна увертюра-фантазія" тв. 23, два концерти для ф-но тв. 8, тв. 48, "Похоронний марш" тв. 39 та ін.; кам.-інстр. твори: два струнні квартети тв. 44, тв. 65, Елігія і Танок, Сюїта для квінтету дух. інстр. (1959) та ін., для ф-но: 5 сонат, 2 полонези, 2 вальси, 4 мазурки, прелюдії та ін., для скрипки: Соната тв. 24, сюїти тв. 43, тв. 47; соната для віольончелі тв. 72 та ін.; Близько 100 сольоспівів ("Вітер віє, повіває", "Ой, нагнувся дуб високий", "Рибак серед моря"), релігійні твори "Духовний концерт", Літургія.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963)

ЛАСОВСЬКИЙ Ярополк
(17. X 1941) — композитор, скрипаль, диригент, педагог. Закінчив Нью-Йоркський ун-т, кл. скрипки, педагогія музики, Огайський штатний ун-т з званням доктора філософії. Вчився диригування в Шарля Брука (Фестиваль Монтре), Евана Вейлана (Колюмбійська симф. орк.) Концертмайстер симф. орк. фестивалю Монтре (1969-71), камерної орк. ОПУС І (1976-7), диригент симф. орк. фестивалю Монтре (1969-71), з 1977 симф. орк. Кларіонського ун-ту в Пенсільванії, збірної симф. орк. Асоціяції муз. педагогів Пенсільванії (1979-83), співдиригент хору "Дніпро" в Клівленді (1976-7). Викладач Нью-Йоркського міського ун-ту (1969-72), Огайського штатного ун-ту (1972-6), професор Кларіонського ун-ту в Пенсільванії (1977).

Творчість. Для симф. орк.: Symphonia Brevis; муз. комедія "Дейзя" до тексту О. Керч (1974); кам.-інстр. твори: Купальський триптих для флейти, скрипки, ф-но (1985), для скрипки і ф-но Скерцо-Веснянка (1981), для ф-но Токатта (1976); пісні на сл. М. Рильського, В. Симоненка, Б.-І. Антонича, Є. Маланюка, Ю. Липи, М. Драй-Хмари та ін., музика до п'єси "Гамлет" (1974), оркестрування опери "Запорожець за Думаєм" С. Гулака-Артемовського (1966), оперних увертюр Миколи Лисенка (1969-84), сюїти із Шуманового *Альбому для молоді* (1983).

Музикознавчі праці. *Співдія драматичного змісту та музичної і поетичної форм у гетерогенних оперних різновидах 19-го століття.* 2 томи (Енн-Арбор, Мічіґан, 1981).

ЛЕБЕДЕВ Олександер Миколайович
(3. IV 1938, Симферопіль) — композитор, педагог, концертмайстер. Закінчив Московську консерваторію кл. композиції С. Богатирьова та Т. Хреннікова (1964). Викладач муз. теоретичних предметів у муз. школах Криму.

Творчість. Для симф. орк.: симфонієтта (1967), поема (1974); вок.-симф. твір для голоса і орк. (1968), кантата (1972); інстр. твори: для ф-но "Варіяції" (1967), "Симфонічні варіяції" (1970), для баяна "Поема" (1968); пісні, музика до кінофільмів.

ЛЕБЕДИНЕЦЬ Антін Дмитрович
(7. I 1895, Скибенці, Київська обл.) — композитор, педагог, муз.-гром. діяч. Закінчив Харківський муз.-драм. ін-т, кл. хорового дириґування (1932). Викладач Харківської консерваторії, ректор там же (1961-62). Автор масових хорів та пісень на сл. В. Сосюри, П. Тичини, І. Неходи, М. Терешенка та ін.

ЛЕВАНДОВСЬКИЙ Прокіп
(1782-1849), — композитор. Учень А. Веделя. Автор релігійних хорових творів та обробок ар. пісень.

ЛЕВИТОВА Людмила Володимирівна
(29. XII 1926, Ромни, Сумська обл.) композитор, концертмайстер, муз. редактор. Закінчила композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. Л. Ревуцького (1950). Концертмайстер оперно-вокальної студії Київського ун-ту (1953-62). Муз. редактор видавництв "Музична Україна", "Мистецтво".

Творчість. Балет для дітей "Казка веселого метелика", лібр. О. Бондаренка за казкою Н. Забіли (1961); для симф. орк. "Святкова увертюра" (1949), поема "На зустріч сонцю" (1961); вок.-симф. кантата "Слава жінкам-трудівницям", сл. О. Марунича (1950), сюїта "Зима" (1958) та ін., кам.-інстр. твори: квінтет для мідних інстр. "Інтермеццо" (1967), струнний квартет (1946), "Український танець" (1959), для ф-но сюїта "Лісові картини" (1962), "10 п'єс для дітей" (1975) та ін., для баяна "Прелюдія у формі канона" (1966), "Варіяції" (1967-70); хорові твори, романси "Реве, гуде негодонька", сл. Лесі Українки та ін., пісні "Каштановий квіт", сл. Л. Реви, "Падає сніг", сл. І. Кротова, пісні для дітей, обр. нар. пісень, музика до

радіопередач, кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ЛЕВИТСЬКИЙ Борис

(1893, Вільнюс — 1965, Прага) — композитор, співак. Вчився музики в Українськім педагогічнім ін-ті ЧСР та Празькій консерваторії. Виступав як соліст-співак.

Творчість. Опери "Івасик-Телесик", "Солом'яний бичок", обидві на тексти О. Олеся, балет, церковні хорові твори, сольоспіви.

ЛЕВИЦЬКИЙ Іван

(16. XI 1875, Малі Луки, Тернопільська обл. — 8. IV 1938, Львів) — композитор, диригент, скрипаль, педагог. Викладач у Вищому музичному ін-ті ім. М. Лисенка, кл. скрипки.

Творчість. Твори для скрипки "Казка", "Ноктюрн", "Романца" та ін., хорові твори на сл. Т. Шевченка "За байраком байрак" (1914), "І небо невмите, і заспані хвилі" (1914), "По вулиці вітер віє" (1914), "Тече вода в синє море" (1923) та ін., сольоспіви.

Музикознавчі праці. *Підручник гармонії, Нарис історії музики* (Л. 1921).

ЛЕВИЦЬКИЙ Олександер Олександрович

(22. V 1921, Сахновка, Харківська обл.) — композитор, диригент, педагог. Закінчив теоретично-композиторський ф-т Київської консерваторії (1961). Мистецький керівник муз. ансамблю Українського телебачення й радіо (1961-7), з 1967 викладач музики в Київськім ін-ті театрального мистецтва.

Творчість. Опери "Пісня гніву", лібр. автора і А. Новицького (1964), для дітей "Червона шапочка" (1974) та ін.; муз. комедії; для симф. орк.: сюїта "В зоопарку" (1966), увертюра (1966), епічна поема "Дума про Дніпро" (1967), "Концерт-поема" (1976) та ін.; кам.-інстр. твори: струнний квартет (1963), для ф-но прелюдії (1964), "Дитячі картинки" (1972), для скрипки три концертні п'єси (1969); для орк. нар. інстр.: "Поема про Україну" (1969), "Танцювальна сюїта" (1971); для естрадної орк. "Весела прогулянка" (1968), "На футбольнім полі" (1969) та ін., твори для духової орк. Хори, вокальні цикли на сл. Т. Шевченка (1964), Лесі Українки (1973), романси на сл. В. Сосюри, Л. Реви та ін., пісні, обр. нар. пісень, музика до

театральних вистав, радіопередач та кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ЛЕВИЧ Олександер Давидович
(7. X 1907, Харків) — композитор, педагог. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. Л. Ревуцького (1938). Викладач сольфеджіо та ф-но в різних муз. школах Києва.

Творчість. Для симф. орк.: Симфонія (1948-63), два концерти для ф-но (1959, 1968); кам.-інстр. твори: для струнного квартету "Фуга на українську тему" (1958), для квартету дерев'яних інстр. "Scherzo" (1933), для ф-но "Варіації" (1933), соната (1936), "Варіації на українську тему" (1937), етюди, фуґи, поеми, вальси та ін., для скрипки "Відгуки минулого" (1971), для віольончелі "Новелетта", для флейти "Рапсодія на молдаванські теми" (1973), для гобоя "Лірична п'єса" (1974); романси, пісні.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ЛЕОНТОВИЧ Микола Дмитрович
(25. XII 1877, Манастирок, Поділля — 21. I 1921, Марківці, Поділля) — композитор, дириґент, педагог, збирач фолкльору, музично-громадський діяч. 1903-4 вчився в Петербурзькій придворній співацькій капелі, де склав іспити зі званням реґента, 1909-14 вчився теорії музики в клясі Б. Яворського в Москві й у Києві. Учитель в Чукові, Таврові, Тульчині, викладач у музично-драматичнім ін-ті ім. М. Лисенка в Києві. Співробітник у музичнім відділі при Народному комісаріяті освіти в Києві. Організатор учнівських хорів та інструментальних ансамблів.

Творчість. Опера "На Русалчин Великдень" за казкою Б. Грінченка (1919, незакінчена), 1975 р. композитор М. Скорик докінчив номери, зредаґував, інструментував для сучасної симф. орк. Хорові твори: "Льодолом" сл. Г. Чупринки, "Літні тони" сл. В. Сосюри, "Моя пісня" сл. К. Білиловського, "Леґенда" сл. М. Вороного. Більшість творів Леонтовича це обробки народних пісень (близько 150), які переростають межі цього жанру і стають оригінальними хоровими мініятюрами. Цей жанр Леонтович збагатив новими формами, розвиваючи принципи варіяційности, користуючися голосами хору не як гармонічним тлом мельодії, але як рядом самостійних музичних виразів, часто трактуючи голосові партії в інструментальному стилі. Зразки творів: "Щедрик",

"Дударик", "Пряля", "Мала мати одну дочку", "Зашуміла ліщинонька", "Ой з-за гори кам'яної", "Із-за гори сніжок летить", "Піють півні", "Коза", "Гра в зайчика", "За городом качки пливуть" та ін. Леонтович — один з видатних майстрів клясичних обробок українських народних пісень, мистецькі принципи якого знайшли свій розвиток у творчості українських сучасних композиторів П. Козицького, М. Вериківського, Л. Ревуцького, Є. Козака та ін.

Література. *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1980), *М. Леонтович* — спогади, листи, матеріали (К. 1982), С. Орфеєв, *М. Леонтович і українська народна пісня* (К. 1981), *М. Леонтович* — Творчі портрети українських композиторів, Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965), Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979), В. Дяченко, *М. Леонтович, малюнки з життя* (К. 1941), М. Гордійчук, "Майстер хорової поліфонії", *Радянське мистецтво* (1946), М. Гордійчук "100-річчя видатного народного митця", *Музика* (К. 1977).

Видання творів. *Хорові твори* (К. 1961 або 1977)

ЛИЗОГУБ Олександер Іванович
(1790-1839) — композитор, піяніст. Автор творів для ф-но: (ноктюрни No. 1 і No. 2, мазурка. "Ой не ходи, Грицю, на вечорниці" — пісня з варіяціями, "Ой у полі криниченька" — пісня з варіяціями та ін.)

ЛИСЕНКО Микола Віталійович
(22. III 1842, Гриньки, Полтавська обл. — 6. XI 1912, Київ) — композитор, дириґент, піяніст, педагог, вчений-фолкльорист, музично-громадський діяч. Закінчив Київський ун-т зі ступенем кандидата природничих наук (1864), Ляйпціґську консерваторію, кляси фортепіяно Венцеля, Райнеке, кл. композиції Райнеке, кл. теорії музики Ріхтера (1869). 1874-76 вчився в Петербурзі інструментацію в Римського-Корсакова. З 1876 жив у Києві, де розгорнув широку діяльність як композитор, вчений-фолкльорист, педагог, організатор хорів, концертів. 1904 заснував у Києві музично-драматичну школу, що стала підґрунтям для діяльности вищої музичної школи в Україні, 1918 перетворено її на Державний музично-драматичний ін-т ім. М. Лисенка. 1906-07 р. заснував музичне товариство "Київський Боян", яким сам дириґував. Фолкльористична праця і наукові розвідки Лисенка про українську народну пісню лягли в основу розвитку української фолкльористики. Організатор хорів, з якими влаштовував концерти в різних місцевостях України, в програмі яких були українські народні пісні та пісні інших слов'янських народів. У своїй музичній творчій праці Лисенко в першу чергу

черпав з народної творчости, щоб створити українську національну музику і піднести її на професійний рівень. Лисенко, один з кращих інтерпретаторів "Кобзаря" Т. Шевченка, на тексти якого написав понад 80 вокальних творів.

Творчість. Опери: "Андрашіяда", лібр. М. Старицького та М. Драгоманова (1866-77), "Різдвяна ніч", лібр. М. Старицького за повістю М. Гоголя (1872-7), "Утоплена", лібр. М. Старицького за повістю "Майська ніч" М. Гоголя (1883), "Тарас Бульба", лібр. М. Старицького за повістю М. Гоголя (1880-90), "Чарівний сон" текст М. Старицького (1894) "Відьма" текст Л. Яновської (1901), "Сапфо", лібр. Л. Старицької-Черняхівської (1896-1904), "Енеїди", лібр. М. Садовського за І. Котляревським (1910), "Ноктюрн", лібр. Л. Старицької-Черняхівської (1912); дитячі опери (перші того роду в українській музичній літературі) "Коза-Дереза" (1883), "Пан Коцький" (1891), "Зима і весна" (1893) всі три на лібр. Дніпрової Чайки, оперети "Чорноморці", лібр. М. Старицького (1872), "Наталка Полтавка", лібр. І. Котляревського (1889): вок.-симф. кантати "Б'ють пороги" (1878), "Радуйся, ниво неполитая" (1883), "На вічну пам'ять Котляревському" (1895) — всі три на сл. Т. Шевченка; для симф. орк.: симфонія No. 1 (1869), увертюра на тему "Ой запив козак, запив" (1869), фантазія тв. 4 "Український козак-шумка" (1872) та ін.; кам.-інстр. твори: струнний квартет (1868), струнне тріо (1869), для ф-но: 56 творів "1-ий концертний полонез" (1875), "Рапсодія на українські народні теми" (1875), Соната (1875), Баркароля тв. 15 (1873), ноктюрни, мазурки, полонези, скерца, романси, вальси, пісні, п'єси, марші та ін., для скрипки: "Елегійне капричческо" тв. 32 (1894), "Елегія" (1912) та ін., для віольончелі "Сум" тв. 39 (1901); хорові твори: 18 на сл. Т. Шевченка "Іван Гус" (1881), три хори з поеми "Гамалія", "Ой діброво, темний гаю" (1881), "Іван Підкова" (1903), "Орися ж, ти моя ниво" (1903), "Встає хмара з-за лиману" (1903) та ін., 12 творів на тексти різних авторів "Вічний революціонер" сл. І. Франка (1905), "Три тости" сл. О. Олеся (1906), "До 50-их роковин з дня смерти Т. Шевченка" сл. В. Самійленка (1911), "Пливе човен" сл. народні (1900) та ін.; романси: 51 на сл. Т Шевченка: "Ой одна я одна" (1968), "Садок вишневий коло хати" (1868), "Гетьмани, гетьмани" (1872), "Як би мені черевички" (1872), "Доля" (1872), "Учітеся, брати мої" (1872) та ін. 47 творів на тексти різних авторів: "Милованка" л. А. Міцкевича (1881), "У мене був коханий, рідний край", сл. Г. Гайне (1893), "Не забудь юних днів" сл. І. Франка (1898), "Безмежнеє поле" сл. І. Франка (1898) "Смутної провесни" сл. Лесі Українки (1909), "Айстри" сл. О.

Олеся (1907) та ін., ансамблі "Коли розлучаються двоє" сл. Г. Гайне (1893), "Пряля" сл. Я. Щоголева (1898), "Ми заспівали і розійшлись" сл. Т. Шевченка (1869), та ін. Лисенко створив понад 600 обробок нар. пісень для хору або сольного виконання: 12 збірників по 10 творів (1886-1903), "Веснянки" — два вінки (1897), "Колядки і щедрівки" (1897), "Купальська справа" (1897), "Весілля" (1903), для дітей "Молодощі" (1876), "Збірник народних пісень" (1908) та ін.

Музикознавчі праці. *Характеристика музичних особливостей українських дум і пісень у виконанні кобзаря Вересая* (К. 1874, передрук книжкою, К. 1978) "Народні музичні інструменти на Україні" в журналі *Зоря* (Л. 1894, передрук книжкою, К. 1955), літературно-критичні розвідки у журналах і збірниках. Багатогранна і змістовна музична діяльність М. Лисенка мала велике значення на формуванні світогляду, ідейно-естетичних поглядів ряду композиторів — його учнів і послідовників: К. Стеценка, М. Леонтовича, Я. Степового, А. Вахнянина, С. Людкевича та ін.

Література. *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1980), Л. Кобилянський, *Микола Лисенко* (Л. 1930), М. Грінченко, *Історія української музики* (Нью-Йорк 1961), А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963), Т. Булат, *Микола Лисенко — творчі портрети українських композиторів* (К. 1973), *Микола Лисенко.* Збірка статтей (Едмонтон, 1973), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965), Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980)

Видання творів. *Зібрання творів у двадцяти томах.* (К. 1950-9)

ЛИСЕНКО (Лисенко-Дністровський) Михайло Васильович (26. III 1929, Харків) — композитор, музикознавець, педагог. Закінчив Львівську консерваторію, кл. дириґування (1960), кл. балалайки, баяна Г. Козакова, кл. композиції Є. Козака. Воєнний дириґент (1949-53), викладач Львівського муз. училища (1955-6), Львівського культ.-просвіт. технікуму (1956-60), Тернопільського муз. училища (1960-72), Кременецького пед. училища (1972-3), з 1973 викладач, з 1978 доцент Ровенського культ.-просвіт. ф-ту Київського ін-ту культури.

Творчість. Для симф. орк.: симфонія "Кармалюк" (1976), Концерти: для баяна з орк. (1962), для ксилофона з орк. (1975), для бандури з орк. (1977); для дух. орк. Поема (1974); для орк. нар. інстр. фантазія "Вечорниці" (175); інстр.

твори: для ф-но цикль "Музыкальные ступеньки", для балалайки "Гуцульська рапсодія" (1978), пісні, музика до театральних вистав.

Музикознавчі праці. дисертація "Шляхи формування і розвитку інструментальних ансамблів та оркестр народніх інструментів на Україні", автор статтей на теми укр. нар. інстр. музики "Оригінальний музичний інструмент" в журналі *Народна творчість та етнографія,* 3, 1965, "Гуслі" там же 2, 1966, "Цимбали", там же 5, 1968 та ін.

Література. *Советские композиторы и музыковеды* (М. 1981)

ЛИСИЦИН Михайло

(XIX ст.) — композитор, диригент. Вчився в Київському муз. училищі. Диригент хору Київської академії (1894-6). Автор духовних творів, статтей з історії та естетики церковного співу.

Література. П. Козицький, *Спів і музика в Київській академії за 300 років її існування* (К. 1971)

ЛИСЬКО Зиновій

(1895, Ракобути, Галичина — 1969, Нью-Йорк) — композитор, музикознавець, фолкльорист, педагог. Закінчив музичний ін-т ім. М. Лисенка, кл. В. Барвінського, Празьку консерваторію, кл. Й. Сука зі степенем доктора музикології. Директор філії музичного ін-ту ім. М. Лисенка в Стрию (1930-9), професор Львівської консерваторії, директор Українського музичного ін-ту в Нью-Йорку. Редактор органу "Супром", "Українська музика", співаника "Червона калина" (Львів 1937).

Творчість. Для симф. орк. сюїта "Тризна"; кам.-інстр. твори: струнний квартет, ф-нове тріо, 8 фуґ, соната, мініятюри, "Ченчик" — для трьох ф-но; кантати "Пісня борців", "Ода до пісні", "Суворий вітер" хорові твори, пісні, обр. нар. пісень ("Не стій вербо", "Чотири народні пісні").

Музикознавчі праці. *Диригентський порадник* (Л. 1938), співавтор М. Колесса, В. Витвицький. Зібрав і опрацював близько 12 тисяч укр. нар. пісень, які друкуються під фірмою УВАН п.з. *Українські народні мелодії* (Нью-Йорк, 1964-)

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963).

ЛИТВИНІВ Григорій Семенович
(2. I 1900, Одноробівка, Харківська обл.) — композитор. Закінчив Харківський муз.-драм. ін-т, кл. композиції С. Богатирьова (1930).

Творчість. Для симф. орк.: Рапсодія (1939), сюїта; кам.-інстр. твори: ф-новий квінтет, п'єси для домри; хорові твори: "Думи мої", "У перетику ходила", обидві на сл. Т. Шевченка (1949) та ін., вокальні дуети, романи, пісні, обр. нар. пісень.

ЛІСОВСЬКИЙ Леонід Леонідович
(23. X 1866, Петербург — 23. XII 1934, Харків) — композитор, музикознавець, педагог. Закінчив історико-філологічний ф-т Харківського ун-ту, Петербурзьку консерваторію, кл. композиції Н. Ф. Соловйова (1897). Директор муз. школи Полтаві (1898-1913), з 1913 викладач муз. школи в Тбілісі.

Творчість. Опера-феєрія "Сон старого сау"; кам.-інстр. твори: для струнного квартету Варіяції, для скрипки і ф-но Серенада та ін., для віольончелі і ф-но Елегія, для ф-но Баркароля, Менует; хорові твори.

ЛІХНЯКЕВИЧ Атанас
(1883, Київщина — ?) — композитор, співак, педагог. Вчився в муз. ін-ті ім. М. Лисенка в Києві. Жив у Мехіко й Арґентіні. Поставив оперу "Запорожець за Дунаєм" С. Гулака-Артемовського еспанською мовою в Арґентіні.

Творчість. Опери: "Причинна", "Марія", обидві за поемами Т. Шевченка; інстр. твори для ф-но; хорові твори, близько 20 сольоспівів.

ЛОПАТИНСЬКИЙ Ярослав Йосипович
(19. VIII 1871, Долина, Івано-Франківська обл. — 14. I 1936, Гологори, Львівська обл.) — композитор, лікар. Вчився музики у Львові та Відні.

Творчість. Опери: "Еней на мандрівці" за І. Котляревським (1911), "Казка скель", "Оксана", дитяча опера "Зірка щастя", оперети; хорові твори "Вставай, Україно" (1905), романси "В неділеньку вранці", "Сирітка", "Сунуться хмари", "Цвити ще трохи" та ін.

ЛУКАШОВ Владлен Олексійович
(15. I 1930, Запоріжжя) — композитор. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Б. Лятошинського (1955).

Творчість. Муз. комедії: "Полтавські дівчата" (1956), "Бравий солдат Швейк" (1968), "Володимирська гірка" (1959) та ін.; для симф. орк. увертюра на народні теми (1961); романси: "Хочу я радости", сл. В. Сосюри, "Дуб", сл. М. Ісаковського та ін., пісні, музика до театральних вистав і радіопередач.

ЛУКІЯНОВИЧ-ТУРКЕВИЧ Стефанія

(1898, Галичина — ? Ірляндія) — композитор, музикознавець, педагог. Закінчила Львівську консерваторію, кл. ф-но в Курца і Лялевича, кл. вокалу в Заремби, Празьку консерваторію, кл. композиції В. Новака зі ступенем доктора музикології. Викладач у консерваторії ім. Шимановської та музичному ін-ті ім. М. Лисенка у Львові. Доцент Львівської державної консерваторії. Жила в Англії та Ірляндії.

Творчість. Балети: "Лісова Пісня" за драмою Лесі Українки та ін.; для симф. орк. дві симфонії; кам.-інстр. твори: два струнні квартети, два ф-нові квартети, для ф-но: "Сюїта", "Scherzo", "Варіяції", для скрипки Соната; кантати, хорові твори, церковна музика, романси, обр. колядок і щедрівок.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963).

ЛЮБОВИЧ Петро

(1826, Старий Збараж, Тернопільська обл. — 1869, Грималів, Тернопільська обл.) — композитор, дириґент, священик. Закінчив Львівську духовну семінарію (1853). Диригент церковного хору в Перемишлі. Автор Літургії, ф-нового попурі "Улюблені українські сольоспіви" — першого зразка української ф-ної музики в Галичині. Обр. нар. пісень.

ЛЮБОМИРСЬКИЙ, Григорій Львович

(13. II 1865, Васильків, Київська обл. — 14. II 1937, Київ) — композитор, музикознавець, педагог. Закінчив Московську, Петербурзьку консерваторії, там же викладач муз.-теоретичних предметів (1891). З 1904 викладач в муз.-драм. школі ім. М. Лисенка, з 1934 професор Київської консерваторії. Один з визначних педагогів теорії музики, в якого вчилися ряд українських композиторів: О. Кошиць, К. Стеценко, Л. Ревуцький, та ін.

Творчість. Для симф. орк.: симфонії, "Східний Танець", "Елегія"; твори для ф-но та ін.

Музикознавчі праці. Підручники теорії та гармонії, *Музичний слух, його виховання та удосконалення* (Харків, 1924), *Практична*

допомога в елементарній теорії музики (К. 1930).

ЛЮДКЕВИЧ Станислав Пилипович
(24. І 1879, Ярослав — 10. IX 1979, Львів) — композитор, музикознавець, дириґент, педагог, фолкльорист, муз.-гром. діяч. Закінчив філософський ф-т Львівського ун-ту (1901), музикознавчий ф-т Віденського ун-ту (1909), композицію в О. Цемлінського, контрапункт в Г. Греденера, історію музики в Г. Адлера. Написав дисертацію на тему "Проблеми програмности в музиці", за що одержав звання доктора музикознавства. Директор і професор теорії у Вищім музичнім ін-ті ім. М. Лисенка у Львові (1910-15, 1918-26), інспектор та організатор філій того ж ін-ту (1926-39), з 1939 професор та завідувач катедри теорії і композиції Львівської консерваторії. З 1937 дійсний член Наукового товариства ім. Т. Шевченка у Львові, де очолив музикознавчу секцію, з 1939 науковий співробітник філіялу Ін-ту фолкльористики Академії наук УРСР. Голова Спілки композиторів України (1939). Муз. редактор першого українського мистецького журнала в Галичині "Артистичний вістник", також журналів "Музичний листок", "Українська музика". Людкевич один з найбільш активних організаторів муз. діяльности в Україні, перший представник професіоналізму на Західній Україні, відіграв ролю основоположника головних муз. жанрів, в першу міру інструментального, симфонічного та камерного. Як педагог і найстарший сучасний композитор мав великий вплив на розвиток української музики і формування творчости цілого ряду сучасних композиторів, які були його учнями.

Творчість. Опери: "Бар-Кохба", "Довбуш" (1955) — обидві лібр. автора, вставна дія (III) до опери "Запорожець за Дунаєм" С. Гулака-Артемовського; вок.-симф. кантати: "Кавказ" (1900-12) — твір що став наріжним каменем розвитку сучасної вок.-симф. української музики, "Заповіт" (1934), "Наша дума, наша пісня" (1931) — всі на сл. Т. Шевченка, "Наймит" сл. І. Франка (1909-14), "Най пісня лунає" (1904), "Останній бій" (1914), "Вільній Україні" (1912-14) — всі три на сл. автора; хори з орк.: "Вічний революціонер" сл. І. Франка (1898), "Косар" сл. Т. Шевченка (1901), "Ой вигострю товариша" сл. Т. Шевченка (1920), "Конкістадори" сл. І. Франка (1941); для симф. орк.: танець на українську народну тему (1910), "Веснянки", "Колядниця", "Галицька рапсодія" (1914-20), "Мелянхолійний вальс" (1920); поеми: "Каменярі" (1926), "Дніпро" (1947), "Не забудь юних днів" (1956), "Прикарпатська симфонія" (1952), "Наше море" (1957), "Мойсей" (1962), "Passacaglia" (1964), сюїти, картини, концерт для скрипки й орк. (1945), два концерти для ф-но з орк. (1950, 1957); кам.-інстр. твори: "Ноктюрн" для скрипки, віольончелі і ф-но (1914), Тріо для скрипки, віольончелі й ф-но (1921) — перше ф-не тріо в українській музичній літературі, Соната для скрипки й

ф-но та ін., твори для духової орк.; 17 творів для ф-но "Балада", "Гумореска", "Заколисна пісня", "Scherzo" та ін.; хорові твори "Дністрованка", сл. М. Шашкевича, "Сонце заходить", сл. Т. Шевченка "Хор підземних ковалів" та ін., понад 15 романсів "До соловейка", сл. П. Грабовського, "Коваль", сл. І. Франка, "Ой ти дівчино з горіха зерна", сл. І. Франка, "Піду втечу", сл. О. Олеся (1920), "Розпука", сл. М. Шашкевича (1935) та ін., хорові обр. нар. пісень "Ой Морозе, Морозенку" (1910), "Бодай ся когут знудив" ("Їхав стрілець"), "Гагілка", балади "Про Бондарівну", "Про Петруся і вельможну паню" (1936) та ін., збірники *Галицько-руські мельодії* (1906-7), редаґування різних пісенників *201 українських народних пісень*, пісень до збірника "Червона калина", редагування творів інших композиторів: симфоній М. Вербицького, інструментування опери "Ноктюрн" М. Лисенка, "Запорожець за Дунаєм" С. Гулака-Артемовського та ін.

Музикознавчі праці. *Загальні основи музики* (Коломия, 1921), *Матеріяли для науки сольфежу й хорового співу* (Краків-Львів 1942), "Іван Франко і музика", "Гармонічна мова М. Леонтовича", дослідження, статті в журналах, збірниках.

Література. А. Рудницький, *Україньська музика* (Мюнхен, 1963), М. Грінченко, *Історія української музики* (Нью-Йорк, 1961), *Союз композиторов Украины* — довідник (К. 1978), С. Павлишин, *С. Людкевич — творчі портрети українських композиторів* (К. 1974), *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1980), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965), М. Загайкевич, *С. П. Людкевич* (К. 1957), А. Кос-Анатольський, *С. П. Людкевич* (К. 1951)

Видання творів. *Кавказ.* Кантата-симфонія для мішаного хору та симфонічного оркестру. (К. 1962).

ЛЯТОШИНСЬКИЙ Борис Миколайович

(3. I 1895, Житомир — 15. IV 1968, Київ) — композитор, піяніст, дириґент, педагог, муз.-гром. діяч, юрист. Закінчив юридичний ф-т Київського ун-ту (1918), Київську консерваторію, кл. композиції Р. Ґлієра (1919). З 1920 викладач муз.-теоретичних предметів Київської консерваторії, професор Московської консерваторії (1935-8). Мистецький керівник української філармонії, член жюрі на різних міжнародних конкурсах. Голова Спілки композиторів України (1939), член правління Спілки композиторів України. Як педагог виховав цілий ряд талановитих композиторів і музикознавців (І.

Белза, І. Шамо, Р. Верещагін, О. Канерштейн, Г. Таранов, М. Скорик, Є. Станкович, Л. Дичко, Л. Грабовський, В. Сильвестров та ін.). Значення Лятошинського для україньскої музики в наданні їй сучасного европейського стилю і техніки при вмілому поєднанні їх з українською тематикою.

Творчість. Опери: "Золотий обруч" за повістю "Захар Беркут" І. Франка (1929), "Щорс" (1937); вок.-симф. твори: "Урочиста кантата", сл. М. Рильського (1939), "Заповіт", сл. Т. Шевченка (1939); для симф. орк.: п'ять симфоній (1918-19, 1935-6, 1951-4, 1963, 1965-6), Увертюра на українські теми (1926), балада "Ґражина" (1955), "Слов'янська увертюра" (1961), поеми, сюїти, "Слов'янський концерт" для ф-но (1953); кам.-інстр. твори: чотири струнні квартети (1915, 1922, 1928, 1943), сюїта на українські теми для струнного квартету (1944), сюїта для дерев'яних дух. інстр. (1944), квінтет (1942), тріо No. 1 для ф-но, скрипки, віольончелі (1922), No. 2 (1942), для ф-но Соната No. 1 (1924), No. 2 (1925), Баляда (1928), Сюїта (1942), Прелюдії (1942, 1943), твори для скрипки, віольончелі. Хорові твори: сім творів на сл. Т. Шевченка ("Тече вода в синє море", "Із-за гаю сонце сходить", п'ять на сл. О. Фета ("Біля каміну", "Осіння ніч", "На світанку"), дев'ять на сл. М. Рильського ("Осінь", "Дощ", "Широке поле", "Колискова", "Люблю я темну ніч"), на сл. інших поетів, близько 42 романси на сл. різних поетів "Стародавня пісня", сл. Г. Гайне, "Місяць", сл. П. Шеллі, "Хтось мені сказав", сл. М. Метерлінка, "Три ключі" сл. О. Пушкіна, "Безмежне поле", сл. І. Франка, "Зоря", сл. М. Рильського, "Найвище щастя", сл. В. Сосюри, "Спомин", сл. А. Міцкевича, "Є карії очі", сл. Т. Шевченка та ін.; обр. нар. пісень, музика до театральних вистав "У пущі" Лесі Українки, "Ромео і Джулієтта" В. Шекспіра та ін.; музика до фільмів: "Тарас Шевченко", "Кармелюк", "Полум'я гніву", "Григорій Сковорода", "Повія", "Літаючий корабель" та ін. Інструментування та редаґування творів інших композиторів: опери "Енеїда", "Тарас Бульба" обидві М. Лисенка, "Комедіянти" Р. Ґлієра, "Шах-Сенем" Р. Ґлієра, балет "Червоний мак" Р. Ґлієра та ін.

Література. В. Самохвалов, *Борис Лятошинський* — творчі портрети українських композиторів (К. 1974), А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963), І. Белза, *Б. М. Лятошинський* (К. 1947), Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979), Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965).

ЛЯШЕНКО Геннадій Іванович

(1. VI 1938, Приморська, Запорізька обл.) — композитор, музикознавець, педагог. Закінчив Львівську консерваторію, кл. композиції А. Солтиса (1963), Викладач Львівської та Київської консерваторії, аспірант Київської консерваторії (1968–71), доцент (1972).

Творчість. Для симф. орк.: Симфонієтта (1967), "Драматична поема" (1968), Симфонія No. 1 (1971), "Карпатські новели" (1973); вок.-симф. кантата "Вітчизна-мати", сл. М. Рильського (1975); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1974), квінтет для дух. інстр. (1974), "Український триптих" (1976), ф-новий квінтет (1976), твори для віольончелі, альта, арфи, ф-но. Хори, вокальні цикли.

Музикознавчі праці. "Роль фуги в драматургії неполіфонічних форм" (1971), статті в журналах і газетах.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ЛЬОНКО Євген

(н. 1949) — композитор. Автор симф. та інстр. творів для флейти, гобоя, фаготa, ф-но й органу. Твори для естрадно-симф. оркестри нар. інстр. Хори, романси, обр. нар. пісень.

МАЙБОРОДА Георгій Іларіонович

(1. XII 1913, Пелехівщина, Полтавська обл.) — композитор, педагог, гром. діяч. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. Л. Ревуцького (1941). Викладач Київської консерваторії (1950–8).

Творчість. Опери: "Милана", лібр. А. Турчинської (1957), "Арсенал", лібр. О. Левади і А. Малишка (1960), "Тарас Шевченко", лібр. автора (1964), "Ярослав Мудрий", лібр. автора за поемою І. Кочерги (1973); вок.-симф. твори: кантата "Дружба народів", сл. М. Рильського і О. Новицького (1948), картина "Запорожці", сл. Л. Забашти (1954), концерт для голосу й орк. (1969); для симф. орк. три симфонії (1940, 1952, 1976), поеми "Лілея" (1939), "Каменярі" за твором І. Франка (1941), "Гуцульська рапсодія" (1951), "Король Лір" сюїта (1959), концерт для скрипки (1977). Хорові твори на сл. М. Рильського "Неначе сон", "На білу гречку впали роси", "Дощ" В. Сосюри та ін., романси: "Дума", сл. Т. Шевченка (1939), "Розвійтеся з вітром", сл. І. Франка (1939), "Весна іде", сл. Лесі Українки (1946), "Троянди", сл. В. Сосюри (1953), "Запливай же роженько весела", сл. А. Малишка

та ін., пісні, пісні для дітей, обр. нар. пісень, музика до кінофільмів "Як би каміння говорило", "Таврія" та ін., редаґування та оркестрування творів інших композиторів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), М. Гордійчук, *Георгій Іларіонович Майборода* (К. 1963), Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970), Л. Пархоменко *Українська хорова п'єса* (К. 1979), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965).

МАЙБОРОДА Платон Іларіонович

(1. XII 1918, Пелехівщина, Полтавська обл.) — композитор, муз.-гром. діяч. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. Л. Ревуцького (1947).

Творчість. Вок.-симф. поема "Тополя", сл. Т. Шевченка (1966), дума "Кров людська — не водиця", сл. М. Стельмаха (1969), кантата "Полтава", сл. А. Пашка, для симф. орк. "Героїчна увертюра" (1947). Хорові твори та пісні "Київський вальс", "Рідна мати моя", "Ми підем, де трави похилі", всі три на сл. А. Малишка, "Пісня про Дніпро", сл. Т. Масенка та ін., обр. нар. пісень, музика до кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

МАКАРЕВИЧ Юхим Янкелевич

(6. VII 1903, Прилуки, Чернігівська обл.) — композитор. Закінчив Київську консерваторію, кл. ф-но (1927). Концертмайстер і хормайстер в Одесі, Києві (1920-41), з 1945 хормайстер Львівського театру мініятюр, з 1954 Одеського театру оперети.

Творчість. Вок.-симф. кантати, для дух. орк.: "Туркменський марш" (1940), Поема для скрипки і ф-но (1941). Хори, романси, пісні на сл. Т. Шевченка, Лесі Українки, М. Рильського, В. Сосюри та ін.

МАЛЮКОВА (СИДОРЕНКО) Тамара Степанівна

(15. II 1919, Красне, Херсонська обл.) — композитор, педагог, гром. діяч. Закінчила Одеську консерваторію кл. композиції С. Орфеєва (1946). З 1946 викладач теорії музики, з 1946 доцент Одеської консерваторії, завідувач катедри теорії і композиції (1966-70).

Творчість. Для симф. орк.: Дитячий балет "Чарівні туфельки", Сюїта

No. 1 "В стариннім стилю" (1945), дві симфонії (1946, 1950), увертюри "Молодеча" (1960), "Святкова" (1964); вок.-симф. кантати; кам.-інстр. твори: струнний квартет (1952), ф-нове тріо (1966), для ф-но: цикл прелюдій (1945), Соната (1967), п'єси. Хорові твори: сюїти "Квітуча Одеса" (1959), "Лісовий бурштин" (1961), твори на сл. Т. Шевченка, Лесі Українки, вокальні цикли "Сім струн", сл. Лесі Українки та ін., романси на сл. Т. Шевченка, В. Сосюри, І. Драча та ін., пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

МАМОНТОВ Сергій Олексійович
(5. IV 1949, Запоріжжя) — композитор, педагог. Закінчив Харківський ін-т мистецтв, кл. композиції В. Борисова (1971), з 1975 викладач теорії музики в Донецькому муз.-пед. ін-ті.

Творчість. Для симф. орк.: "Варіяції" (1971), Симфонієтта (1974), Концертіно для ф-но і орк. (1973); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1972), "Дивертсемент" (1976), для ф-но: три прелюдії (1969), "Фуга на дві теми" (1973) та ін., для віольончелі й ф-но п'єса (1970). Вокальні цикли, пісні.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

МАНДИЧЕВСЬКИЙ Євсевій
(17. VIII 1857, Молодія, Буковина — 13. VII 1929, Відень) — композитор, музикознавець, педагог, дириґент. Учень Ізидора Воробкевича, закінчив філософічний ф-т Віденського ун-ту, музику вчився в Є. Гансліка, Р. Фукса, М. Ноттебома. Хормайстер Віденської хорової академії (1880), професор Віденської консерваторії кл. інструментовки, історії музики, композиції (1896-1921), його учні: І. Галь, К. Бем, Дж. Селл, К. Прохазка та ін.

Творчість. 12 Літургій у старовинних церковних ладах, хорові твори на сл. українських, румунських, німецьких, австрійських поетів "І день іде, і ніч іде...", "Ой, діброво" обидва на сл. Т. Шевченка, "Оскресни, Бояне", "Кобзарська зірниця", "Марот", "Зозуленька" всі на сл. Ю. Федьковича, романси, пісні, обр. нар. пісень. Редактор повного видання творів Ф. Шуберта, Й. Гайдна.

Музикознавчі праці. Автор біографічних нарисів про Й. Брамса (був його приятелем), А. Брукнера, Й. Штравса, К. Черні та ін.

Література. К. Демочко, *Мистецька Буковина* (К. 1968).

МАРКОВИЧ Ігор
(1912, Київ) — композитор, диригент. Музику вчився в Парижі, де й живе. Автор балету, ораторіо, концерту для ф-но.

МАРТОН Степан Теодорович (Іштван Ференцович)
(24. XI 1923, Софія, Закарпаття) — композитор, піяніст, педагог. Закінчив Ужгородське муз. училище, кл. ф-но (1949). З 1948 концертмейстер і викладач муз. училища в Ужгороді.

Творчість. Муз. комедія "Конвалії цвітуть для тебе" (1963); для симф. орк. поема "В Карпатах" (1956); вок.-симф. "Закарпатська сюїта" (1953), "Вінок безсмертя", сл. М. Рильського (1963); для дитячої орк. "Маленька сюїта" (1952); кам.-інстр. твори: для скрипки, віольончелі, ф-но "Романс" (1972), для квартету дерев'яних інстр. Сюїта (1951), для скрипки і ф-но "Колискова", "Танець" (1953), для клярнету і ф-но "Сім п'єс". Хори, романси, пісні, обр. нар. пісень.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

МАТЮК Віктор Григорович
(14. II 1852, Тудорковичі (Федорівці), Львівська обл. — 8. IV 1912, Карів, Львівська обл.) — композитор, диригент, педагог, гром. діяч, фолкльорист, священик. Музику вчився у П. Бажанського та М. Вербицького.

Творчість. Мелодрами "Капрал Тимко", "Нещасна любов", "Простак", "Інвалід"; хорові твори: кантата на честь 300-ліття Ставропігії, перша частина кантати "Гамалія", сл. Т. Шевченка, хори "Крилець", "Родимий краю", "До весни", "Під осінь", пісні "Цвітка дрібная", сл. М. Шашкевича та ін. Зредаґував збірник хорів українських авторів "Боян" (Ляйпціґ, 1884, Перемишль, 1896), збірник для молоді "Рускій співаник для шкіл народних" (1886).

Література. М. Загайкевич, *Музичне життя Західної України другої половини XIX ст.* (К. 1960).

МЕЙТУС Юрій Сергійович
(28. I 1903, Єлисаветград (тепер Кіровоград)) — композитор, піяніст, концертмайстер, муз.-гром. діяч. Закінчив муз. школу Г. Нойгауза, кл. ф-но (1919), Харківський муз.-драм. ін-т, кл. композиції С. Богатирьова (1931).

Концертмайстер Харківського оперного театру, завідувач муз. відділом театру Пролеткульту (1923-4). З 1957 член управи Спілки композиторів СРСР.

Творчість. Опери: "Перекоп" (1939), "Гайдамаки" за поемою Т. Шевченка (1940-41) — обидві в співавторстві В. Рибальченка і М. Тіца, "Абадан" співавтор А. Кулієв (1943), "Лейли і Меджнун" співавтор Д. Овезов (1946), "Молода ґвардія", лібр. А. Малишка (1947), "Зоря над Двиною", лібр. В. Рождественського (1957), "Украдене щастя", лібр. М. Рильського за драмою І. Франка (1959), "Ярослав Мудрий" за поемою І. Кочерги (1973), "Ріхард Зорґе" (1976) та ін.; вок.-симф. твори "П'ять українських народних пісень у свобідній обробці" (1939), кантата "Клятва", сл. М. Бажана (1941), "Дорош Молибога" поема для баритона, хору і симф. орк. (1957-8), "Святковий танець" (1943); для симф. орк.: п'ять сюїт (1928, 1929, 1939, 1942, 1944), поема "Шляхами слави" (1945), увертюра (1954), "Туркменська симфонія" (1964); кам.-інстр. твори: для скрипки і ф-но "Варіяції на українську тему" (1930), "Поема", "Ноктюрн", "Allegro" (1965), хорові твори на сл. Т. Шевченка, П. Вороньках А. Пушкіна та ін., вокальні цикли "Кобзарю", сл. А. Малишка (1962), "Мати", сл. А. Малишка (1966) та ін., романси, балади на сл. Т. Шевченка, І. Франка, П. Тичини, М. Рильського, Д. Павличка, Л. Забашти, В. Симоненка та ін., обр. нар. пісень, музика до театральних вистав (театру "Березіль", Київського драматичного театру ім. І. Франка) та кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970), Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965).

МЕЛЬНИК Любомир

(1948, Мюнхен) — композитор, піяніст. Закінчив філософський ф-т Манітобського ун-ту, два роки вчився музики в Парижі, де розвинув техніку "безперервної гри" на ф-но. Як піяніст виступає з власними концертами, речиталями-лекціями на радіопередачах в Канаді, Швеції, Бельгії, Голляндії, Франції, Німеччині.

Творчість. Балети "Page music", "The Eastern Horn", "The Voice of Trees" прем'єри поставлені балетною групою Кіліни Кремони у Франції; кам.-інстр. твори: для кам. орк. "Conversations of the Minority", "PRO", "Voyage of the Downtreader", струнний квартет, твори для двох ф-но з

орк., тріо для флейти, скрипки і ф–но, для скрипки, віольончелі, альта і ф–но "Limits", "Concert-Requiem" для скрипки і ф–но, для ф–но 28 творів "23 Clowns", "Roman Days", "The Stadium", "Envoy", "Sonnets", "Legend", "Lament" та ін.

Видання творів. **Circular Pieces: 22 Etudes for Piano.** A Beginner's Primer in the Technique of Continuous Playing. (Люнд, 1981)
Open Time: The Art of Continuous Music. (1981)

МИКИТЮК Олександер
(20. IX 1906, Заліщики, Тернопільська обл.) — композитор, диригент, скрипаль. Закінчив муз. школу в Чернівцях, кл. ф–но Горнера, кл. скрипки Лерхенфельда, кл. композиції і диригування Збріґера. Диригент хорів і симф. орк. філармонії в Чернівцях (1934–40), хору "Думка" в Нью–Йорку.

Творчість. Для симф. орк.: поема "Заграва", "Рапсодія" ля ф–но з орк., твори для ф–но.

МИКИША Тарас Михайлович
(2. II 1913, Приймівка, Полтавська обл. — 14. III 1958, Буенос–Айрес) — композитор, піяніст. Вчився в кл. ф–но Віри Сімхович у Києві, композиції в Б. Яворського в Москві, закінчив Віденську музичну академію, кл. композиції І. Маркса, кл. ф–но П. Вайнґартена. Лавреат міжнародніх конкурсів піяністів у Варшаві (1932), Будапешті (1933), Відні (1935 премія Безендорфера). Як піяніст концертував в Голляндії, Угорщині, Румунії, Чехо–Словаччині. З 1947 жив в Буенос–Айресі.

Творчість. Кам.–інстр. твори: Сюїта для ф–но, скрипки, віольончелі. Тріо на теми старовинних інків, струнний квартет, квартет для саксофонів, "Похоронний марш" для кларнета й флейти, для ф–но шість сонат, варіяції, сім фуґ, 27 прелюдій, дев'ять танців, "Українська рапсодія" (1942), "Українська фантазія" (1955), "Лірницька поема" (1955) та ін.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963).

МИЛКА Євген Григорович
(4. IV 1950, Старобішево, Донецька обл.) — композитор, педагог. Закінчив композиторський ф–т Київської консерваторії, кл. А. Штогаренка, кл. контрабаса (1973), з 1975 викладач муз. теорії в Донецькому муз. училищі.

Творчість. Вок.–симф. "Словацькі пісні"; для симф. орк. симфонієтта No. 1 (1974); кам.–інстр. твори: концерт для флейти,

струнних і ударних інстр. для ф-но "Scherzo", "П'ять прелюдій", "Три мініятюри", "Речитатив і фуґа" та ін., для органа Соната, для флейти і ф-но "Діялоги", для віольончелі й ф-но "Романс", для контрабасу й ф-но "Романс", Соната. Романси, пісні, обр. нар. пісень.

Музикознавча праця: підручник *Гармонічне сольфеджіо* співавтор М. Шевченко (К. 1978).

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

МИХАЙЛОВСЬКИЙ Михайло
(1917, Одеса) — композитор, скрипаль, музикознавець. Вчився гри на скрипці в Одесі, в Московській консерваторії (1930-6), з 1936 викладач в Одеській консерваторії, викладач у школі Єгуди Менугіна в Лондоні (1969), професор Вищої музичної школи в Гамбурзі. Як скрипаль концертував у Німеччині (1968).

Творчість. "Українська рапсодія" для ф-но з орк.; інстр. твори, вокальні твори. Музикознавчі статті.

МОЛЧАНОВ Порфірій Устинович
(24. II 1863, Харків — 13. IV 1945) — композитор, педагог. Закінчив Петербурзьку консерваторію (1887), учень М. Римського-Корсакова і А. Лядова. З 1888 викладач композиції в муз. закладах Одеси, з 1934 професор Одеської консерваторії.

Творчість. Для симф. орк.: дві симфонії, "Scherzo"; кам.-інстр. струнний секстет та ін.; кантати. Зредагував клавір опери "Катерина" М. Аркаса.

МУХА Антон Іванович
(6. I 1928, Шебаліно, Алтай) — композитор, музикознавець. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. М. Вілінського (1952), аспірантуру (1955), кандидат мистецтвознавства (1966).

Творчість. Балети для дітей "Івасик" співавтор І. Віленський (1972), "Мрії" (1969); для симф. орк.: Симфонія (1954-7), "Концертний вальс" (1954) та ін., концерт для скрипки (1952); кам.-інстр. твори: для скрипки і ф-но "Scherzo" (1953), для флейти, гобоя і ф-но "Дитячі п'єси" (1975-7), для ф-но Соната (1950), "Весняний етюд" (1964), прелюдії, п'єси для дітей та ін., твори для бандури, балалайки, баяна; твори для орк. нар. інстр.; романси, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав, радіо, телевізійних передач, науково-популярних фільмів.

Музикознавчі праці. "Принцип програмності в музиці" (К. 1966), брошура "Симфонічний оркестр і його інструменти" (К. 1967), статті в книгах, збірниках, журналах, газетах.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

МЯСКОВ Констянтин Олександрович
(15. VIII 1921, Полтава) — композитор. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. К. Данькевича (1958).

Творчість. Оперета "Браво, сеньйор Антоніо" (1976); для симф. орк.: сюїта, два концерти для баяна (1961, 1971), концерт для балалайки (1977); вок.-симф. кантати: "Донбас" (1966), "Прометей" (1972) та ін.; кам.-інстр. твори: струнний квартет (1954), сюїта (1956), для ф-но: Соната (1958), поема (1958), Ноктюрн, Scherzo, "Осіння пісня" (1964), для баяна 15 концертних п'єс (1961-8), 20 етюдів (1961), твори для бандури, балалайки; концерт для бандури з орк. нар. інстр., твори для орк. нар. інстр.; хори, романси, пісні, пісні для дітей, обр. нар. пісень, музика до радіо, телепередач.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

НАДЕНЕНКО Федір Миколайович
(26. II 1902, Льгов, Курська обл. — 2. XII 1963, Київ) — композитор, піяніст, концертмайстер, хормайстер. Закінчив Київську консерваторію, кл. ф-но Турчинського, кл. композиції Б. Яворського. Хормайстер Київської (1925-35), Ленінградської (1935-7) опери. Понад 30 р. муз. редактор видавництва "Мистецтво".

Творчість. Вок.-симф. "Корейська сюїта" для голосу з орк. (1950). Поема (1953), "Танцювальна сюїта" (1959); кам.-інстр. твори: струнний квартет, близько 80 творів для ф-но: хорові твори (близько 40, "Напровесні", "Закувала зозуленька"), романси (близько 100), пісні на сл. Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, А. Міцкевича, О. Пушкіна, обр. нар. пісень.

Література. Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965).

НАЛИВАЙКО Володимир Борисович

(21. I 1946, Харків) — композитор, концертмайстер, педагог. Закінчив Харківську консерваторію, кл. композиції Д. Клебанова (1970). З 1972 викладач ф-но і концертмайстер Харківського культпросвітучилища.

Творчість. Для симф. орк. Симфонія (1966-7); кам.-інстр. твори: концертіно для ф-но і струнної орк. (1965), квінтет (1971-2), для скрипки і ф-но Соната (1969-70); хори, романси, пісні на сл. Т. Шевченка, Г. Гайне, обр. нар. пісень.

НАХАБІН Володимир Миколайович

(21. IV 1910, Шарівка, Харківська обл. — 20. X 1967, Харків) — композитор, дириґент, педагог. Закінчив Харківський муз.-драм. ін-т, кл. композиції та дириґування (1932). З 1945 дириґент Харківського театру опери і балету, з 1963 ректор Харківського ін-ту мистецтв.

Творчість. Балети "Міщанин з Тоскани" (1936), "Марійка" (1939), "Данко" (1948), "Таврія" (1961), "Весняна казка" (1954); муз. комедії "Амурський гість" (1938), "За ваше здоров'я (1951); для симф. орк.: три симфонії (1932, 1945, 1959), поеми "Завод", "Індустріяльна поема" (1931), "Повернення", "Чорноморці", "Дівчина і смерть" (1965), сюїта "Картини моєї батьківщини" (1952), концерт для ф-но (1951) та ін.; романси, пісні. Зредагував оперу "Енеїда" М. Лисенка (1958).

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963).

НЕДІЛЬСЬКИЙ Іван

(1895, Золотий Потік, Галичина — 1970, Нью-Йорк) — композитор, челіст, педагог, дириґент. Вчився музики в консерваторії в Берліні, викладач і директор музичного ін-ту ім. М. Лисенка в Станиславові (тепер Івано-Франківськ), там же дириґент хору "Боян", викладач в Українськім музичнім ін-ті в Нью-Йорку.

Творчість. Твори для ф-но, хорові твори ("Засяло сонце золоте") романси, пісні.

НИЖАНКІВСЬКИЙ Нестор Остапович

(31. IX 1893, Бережани, Тернопільська обл. — 10. IV 1940, Лудзь, Польща) — композитор, піяніст, педагог, муз.-гром. діяч. Закінчив Музичний ін-т ім. М. Лисенка у Львові, Віденську музичну академію, кл. Й. Маркса, де здобув ступінь доктора філософії, Празьку консерваторію, кл. В. Новака. Викладач Музичного ін-ту ім. М. Лисенка у Львові (1928-39), муз. критик газети

"Українські вісті", співорганізатор і перший голова Союзу українських професійних музик у Львові.

Творчість. Кам.-інстр. твори: для ф-но тріо мі-мінор (1928), "Мала сюїта" (1929), Фуґа на тему прізвища Баха, "Intermezzo D-moll", Соната, цикл творів для молоді "Марш горобчиків", "Староукраїнська пісня", "Коломийка", "Івасько грає на віольончелі", "Ґавот ляльки"; хорові твори "Наймит", сл. І. Франка, "Піскар" (1912) та ін., романси "Жита", сл. О. Олеся, "Поклін тобі, зів'яла квітко", "Снишся мені", сл. Б. Лепкого, "Осінь", сл. М. Семаки та ін., обр. нар. та стрілецьких пісень, музика до театральних вистав.

Література. Ю. Булка, *Нестор Нижанківський — творчі портрети українських композиторів* (К. 1972), А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963).

НИЖАНКІВСЬКИЙ Остап Йосипович
(24. I 1862, Стрий, Львівська обл. — 22. V 1919 там же) — композитор, диригент, педагог, гром. діяч, священик. Один з ініціяторів і активних організаторів т. зв. "артистичних мандрівок" з концертами по Галичині (1885, 1889, 1892), організатор і диригент відділу "Боян" у Бережанах (1892), диригент хору "Боян" у Львові (1895-6), Стрию (1900-14). Засновник муз. видавництва "Музикальна бібліотека". Нижанківський — активний організатор музичної, культурної і суспільної діяльности в Галичині (організації кооперативних товариств). Розстріляний без суду поляками.

Творчість. Хорові твори: "Гуляли", "З окрушків" — обидві на сл. Ю. Федьковича. "Вечірня пісня", "Нова Січ", "Не гармати грають нині", сл. І. Франка та ін., романси, пісні "Минули літа молодії" з ф-но і скрипкою "Ах де ж той цвіт", "І молилася я", "В гаю зеленім" та ін., обр. нар. пісень. Для ф-но цикл коломийкових мелодій "Вітрогони".

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963), М. Грінченко, *Історія української музики* (Нью-Йорк, 1961), М. Загайкевич, *Музичне життя Західної України другої половини XIX ст.* (К. 1960).

НІКОДЕМОВИЧ Андрій Маріянович
(2. I 1925, Львів) — композитор, педагог. Закінчив Львівську консерваторію кл. композиції А. Солтиса (1950), кл. ф-но Т. Маєрського (1954). Викладач Львівської консерваторії (1951-73), з 1973 коректор муз. відділу Музфонду СРСР.

Творчість. Пантоміма "Скляна гора" (1969); для симф. орк.: Симфонія (1974-75), концерт для голосу і симф. орк. (1972), "20 експресій" для ф-но з орк. (1960), Концертіно ля ф-но і дух. орк. (1967); кам.-інстр. твори: для тріо "Концертна музика для трьох" (1967), для гобоя і ф-но "Три колискові" (1964), для скрипки і ф-но Соната (1948), для труби і ф-но "Два ноктюрни" (1964), для ф-но три сонати (1947, 1951, 1958), Варіяції, "66 експресій" (1959-60) та ін., твори для скрипки, флейти; вокальні твори "П'ять вокалізів" (1957), "Сім польських народних пісень" (1972) та ін., обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

НІЩИНСЬКИЙ Петро

(21. IX 1832, Німенка, Київська обл. — 16. III 1896, Ворошилівка, Вінницька обл.) — композитор, філолог, письменник-перекладач, педагог. Учив у Петербурзі, Одесі, Ананьєві, Бердянському. Перекладав на українську мову грецьких класиків: "Антигона" Софокля, "Одіссея" Гомера, 6 пісень з "Іліяди" Гомера, автор розвідок про грецьку музику й метрику.

Творчість. Муз. картина "Вечорниці" (1875) до п'єси "Назар Стодоля" Т. Шевченка, в якому хоровий твір "Закувала та сива зозуля" здобув велику популярність. Обр. нар. пісень.

Видання творів. *Вечорниці*. Музика до драми "Назар Стодоля" Т. Шевченка. Клавір. (К. 1964)

НОСИК Олег Іванович

(12. III 1926, Запоріжжя) — композитор, педагог. Закінчив Московський муз.-пед. інститут ім. Гнесіних (1959), викладач Дніпропетровського муз. училища (1959-61), з 1961 завідувач теоретичним відділом Запорізького муз. училища.

Творчість. Для симф. орк. "Увертюра на три українські народні теми" (1959), для струнної орк. Симфонієтта (1972), Варіяції для скрипки з орк. (1969); кам.-інстр. твори: струнні квартети (1959, 1962), для скрипки і ф-но Варіяції (1959), для скрипки, віольончелі і ф-но "Варіяції", для ф-но "Дев'ять прелюдій", "Ноктюрн", "Вальс", "Фуґа" та ін., для двох баянів "Пісня"; хори, романси, циклі пісень, пісні, пісні для дітей.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ОВСЯНИКО-КУЛИКОВСЬКИЙ Микола Дмитрович

(1787, Бехтярі, Херсонська обл. — 1846, Одеса) Якийсь час уважали, що він автор симфонії No. 21, яка мала бути виконаною на відкритті театру в Одесі 1810 р., але насправді автором цієї симфонії є Михайло Ґольдштейн.

Література. Я. Сорокер, "Євреї в музиці України", *Сучасність,* 2 (286) (лютий 1985): 54-65, М. Голдштейн, *Записки музыканта.* (Франкфурт-на-Майні, 1970).

ОВЧАРЕНКО Василь

(1889, Харківщина —) — композитор. З 1950 жив у США.

Творчість. Дитячі опери: "Лис Микита", "Лісова царівна"; для дух. орк.: "Західня Україна", фантазія, марші; твори для ф-но; хори, пісні.

ОЛЕКСІЄНКО Борис Васильович

(18. VIII 1929, Краснодар) — композитор, педагог, муз. редактор. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. К. Данькевича (1958). Викладач Тернопільського муз. училища (1958-62), з 1962 муз. редактор, з 1974 головний муз. редактор Київської кіностудії ім. О. Довженка.

Творчість. Опера для дітей "Маша-растеряша" (1971); муз. комедії; для симф. орк. поема "Данко" (1958), увертюра "Молодість" (1967) та ін.; для орк. нар. інстр. "Українські буколіки" (1977); кам.-інстр. твори: для ф-но Соната-поема (1957), п'єси; хори, романси, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав і кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ОЛЬХІВСЬКИЙ, Андрій (Е. Оленський)

(1902-1969, Вашінґтон) — композитор, музикознавець, педагог. Доцент Ленінградської консерваторії, з 1933 професор, завідувач катедри історії музики Київської консерваторії, з 1945 професор Українського вільного ун-ту в Мюнхені. З 1950 жив у США.

Творчість. Для симф. орк.: дві симфонії, музика до драм. поеми "Оргія" Лесі Українки.

Музикознавчі праці. "Нарис історії української музики" (1941), "Music under the Soviets: The Agony of an Art" (1955)

ОМЕЛЬСЬКИЙ Олександер

(1906, Буковина) — композитор, піяніст, педагог. Закінчив Чернівецьку консерваторію, вчився в Моцартеум у Зальцбурґу. З 1963 живе в Нью-Йорку, викладач Українського музичного ін-ту в Нью-Йорку.

Творчість. Твори для ф-но, ф-нове тріо, збірка "28 Українських популярних мельодій на фортепіян" (1972); вокальні твори.

ОРФЕЄВ Серафим Дмитрович

(15. V 1904, Крутчинська Байгора, Воронезької обл. — 2. VII 1974, Одеса) — композитор, педагог, муз.-гром. діяч. Закінчив Одеський муз.-драм. інститут, кл. композиції П. Молчанова (1932). З 1949 доцент ф-ту композиції, в 1951-62 ректор Одеської консерваторії.

Творчість. Для симф. орк. Сюїта (1932); кам.-інстр. твори: 4 струнні квартети (1930, 1931, 1941, 1946), для ф-но 5 прелюдій (1928), 3 гуморески (1946), "Альбом для юнацтва" (10 п'єс, 1949), "Альбом для юнацтва" 10 п'єс, 1967) та ін., для скрипки й ф-но Соната (1947), для альта і ф-но Романс (1948). Хори, романси, пісні на сл. Т. Шевченка, І. Франка, А. Малишка, М. Рильського та ін., обр. нар. пісень, музика до театральних вистав, кінофільмів.

Музикознавчі праці. *Канони* (1949-50). *Про викладання поліфонії старого стилю* (1955), *Історія Одеської консерваторії* (1957), *Одновисотні тризвуки і тональності* (1968) та ін.

Література. *Спілка композиторів України* (К. 1968).

ПАВЛЮЧЕНКО Сергій Олександович

(4. X 1902, Курськ) — композитор, музикознавець, педагог. Закінчив Ленінградську консерваторію, пед. ф-т, кл. Б. Асаф'єва, Ю. Тюлина, М. Чернова (1931), диригування кл. М. Малько. Викладач Ленінградської консерваторії (1932-47), директор Львівської консерваторії (1947-53), завідувач ф-ту теорії музики Київської консерваторії (1963-9), з 1965 професор там же.

Творчість. Інстр. твори для ф-но: Прелюдії і фуґи (1959); Маленькі фуґи (для дітей, 1967); для хору: Поліфонічні етюди (1972); для голосу: Одноголосні та двоголосні варіяції для співу (1969), Етюди для співу (1974) та ін.

Музикознавчі праці. *Элементарная теория музыки* (Ленінград 1938, 2-ге вид. 1940, 3-тє вид. 1946), *Краткий музыкальный словарь-справочник* (М. 1950), *Практическое*

руководство по контрапункту строгого письма (Ленінград 1962), *Музиканту-любителю* — словник (К. 1965) та ін.

Література. *Советские композиторы и музыковеды* (М. 1981).

ПАДУРА Тимко

(1801, Київщина — 1871) — поет, композитор. Закінчив Крем'янецький ліцей (1825). Один з представників т. зв. української школи в польському мистецтві. Під впливом українського фолкльору писав вірші й пісні на українські теми.

Творчість. Романси і пісні "Січовик", "Козак пана не знав з віка", "Гей, я козак з України", "Гей, козаче, в добрий час" та ін.

Література. М. Загайкевич, *Музичне життя західної України другої половини XIX ст.* (К. 1960).

ПАРХОМЕНКО Микола Михайлович

(23. VII 1902, Катеринославська обл. — 3. VI 1964) — композитор, скрипаль, педагог. Закінчив Ростовську консерваторію, кл. скрипки й композиції (1924). Викладач у різних муз. школах.

Творчість. Дитячі опери: "Казка про рибалку і рибку" (1936) "Лямпа Алладина" (1941) та ін.; балет "Шехерезада" (1925); вок.-симф. кантати, ораторіо; для симф. орк.: чотири симфонії (1930, 1933, 1943, "Українська" 1947) сюїти, поеми; кам.-інстр. твори: три струнні квартети (1923, 1935, 1948), тріо для скрипки, віольончелі, ф-но (1930, 1952) для скрипки і ф-но Соната, для ф-но Соната (1940); романси, пісні.

ПЕТРОВ-ОМЕЛЬЧУК Петро Володимирович

(20. V 1943, Липівка, Київська обл.) — композитор, педагог. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. А. Коломийця (1971). Викладач муз. школи в Києві (1971-2), інспектор муз. ансамблів управління культури київського міськвиконкому (1973-7), з 1977 директор Республіканського дому композиторів.

Творчість. Ораторія "Довбуш" (1971); вок.-симф. кантати; для симф. орк.: поема "Largo funebre" (1974), "Сонце не заходить" (1974); кам.-інстр. твори "Концерт-капричіо" для віольончелі й кам. орк., струнний квартет (1970), струнний квінтет, "Прелюдія", "Токката", "Хорал" (1974), для ф-но

"Три мініятюри" (1967) та ін.; твори для ансамблів нар. інстр.; хори, пісні, обр. нар. пісень.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ПЕТРУШЕВСЬКИЙ, Василь Григорович
(XIX ст.) — композитор, диригент. Диригент хору Київської академії (1888-91). Здобув муз. освіту, пройшовши теорію, гармонію, контрапункт у теоретика Є. Риба. Автор духовних п'єс, редактор двох збірників духовних творів А. Веделя, також "Обихода" лаврського співу. Знавець церковного співу та його історії.

Література. П. Козицький, *Спів і музика в Київській академії за 300 років її існування* (К. 1971)

ПЕЧЕГІГА-УГЛИЦЬКИЙ Павло
(1892, Печеніги, Харківська обл. — 1948, Нью-Йорк) — композитор, диригент, педагог. Закінчив муз. школу в Харкові, продовжував науку музики в Петербурзькій консерваторії у Ф. Якименка, О. Ґлазунова. Викладач у консерваторіях Петербурґу, Ростова, Краснодару (1914-20). З 1922 жив у США, де диригував різними хорами й оркестрами.

Творчість. Опери: "Відьма", лібр. С. Чарнецького, "Вій" незакінчена, "Сос і Вартідер" на вірменський сюжет; балет "Леґінь", лібр. Д. Чутра; для симф. орк. поема "Україна"; вок.-симф. кантата "Б'ють пороги"; кам.-інстр. твори: три струнні квартети, твори для ф-но, віольончелі. Хори, Літургія, романси, пісні "Ой одна я, одна", "Думи мої" обидві на сл. Т. Шевченка, "Ти не хотіла вірити мені", "Елегія" та ін., обр. нар. пісень.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963)

ПИКУЛИЦЬКИЙ, Василь
(XVII ст.) — композитор, диригент, співак. Реєнт капелі митрополита Сильвестра Косова. Автор багатьох партесних творів. У "Реєстрі нотныхъ тетрадей Львовского братства 1697 р." вміщені такі твори Пикулицького: Служба на 8 голосів, "Єлицы въ Хріста спасителя" на 8 голосів.

Література. П. Козицький, *Спів і музика в Київській академії за 300 років її існування* (К. 1971).

ПІДГІРНИЙ Володимир Якович
(4. X 1928, Верхна Богданівка, Ворошиловградська обл.) — композитор, педагог. Закінчив Харківську консерваторію, кл. композиції В. Борисова (1956). З 1956 викладач Харківського ін-ту мистецтв, доцент (1971).

Творчість. Для симф. орк.: "Варіяції" (1953), симфонія (1956), "Баллада" (1957) та ін.; вок.-симф. сюїта "Починається день" (1962), поема; кам.-інстр. твори: для струнної орк. сюїта (1952), концерт для домри з орк. (1967), для скрипки "Прелюдія" для баяна сюїта (1951), фантазія (1956), для домри й ф-но "Прелюдія" (1967), "Інтермеццо" (1977); вокальні твори, цикл пісень для дітей.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ПІДГОРЕЦЬКИЙ Борис Володимирович
(6. IV 1873, Лубні, Полтавщина — 19. II 1919, Москва) — композитор, муз. критик, фолкльорист, педагог, хоровий диригент. Закінчив Варшавський муз. ін-т, продовжував муз. науку в Ільїнського в Москві. Організатор любительського хору в Лубнах (1895), брав активну участь у роботі культурно-освітніх закладах міста. Педагог хорового диригування в нар. консерваторії в Москві. Активний діяч муз.-етнографічної комісії Товариства любителів природознавства, антропології й етнографії при Московському ун-ті, з чим була пов'язана його праця вивчення української нар. пісні, диригентсько-хорова ділнність у справі муз. навчання й виховання дітей.

Творчість. Опера "Купальська іскра", лібр. Л. Яновської; твори для ф-но, сонати та ін.; вокальні твори: понад 100 романсів і пісень на сл. Т. Шевченка, І. Франка, О. Пушкіна, Є. Гребінки, Й. Ґете, Дж. Байрона, Г. Гайне та ін.

Музикознавчі праці. статті та рецензії в журналах, газетах.

ПОДВАЛА Валерій Давидович
(25. IV 1932, Ростов-на-Дону) — композитор, педагог. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. А. Штогаренка (1960). З 1960 викладач теорії музики Київського муз. училища.

Творчість. Для симф. орк.: симфонія (1960), симф. рондо, "Гумореска" (1957), концерт для скрипки з орк. (1967), "Рапсодія", "Думка-шумка"; кам.-інстр. твори: "Український квартет" (1960), ф-но квартет (1976), для ф-но "Прелюдія і фуґа" (1970), цикл дитячих п'єс (1973); хорові твори: "Аскольдова могила" сл. В. Сосюри (1956), романси на сл. І. Франка, Л. Забашти та ін., музика до радіопередач.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ПОКЛАД Ігор Дмитрович
(10. XII 1941, Фрунзе, Киргизія) — композитор. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. А. Штогаренка (1967), з 1965 мистецький керівник ансамблю "Мрія".

Творчість. Муз. комедія "Друге весілля в Малинівці" (1973); для симф. орк. "Scherzo" (1962), симфонія (1970) та ін.; для хору з орк. сюїта (1969); пісні "Кохана" сл. І. Бараха, "Зелен клен", "Чарівна скрипка", "Дикі гуси", сл. Ю. Рибчинського, "Пісня не загубиться моя" сл. Б. Олійника та ін., музика до телепередач і кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ПОЛЕВИЙ Валерій Петрович
(3. VI 1927, Одеса) — композитор, педагог, музичний редактор. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. Б. Лятошинського (1950), 1955-6 викладач в муз. школах, з 1956 муз. редактор різних муз. журналів.

Творчість. Для симф. орк.: "Симфонічна поема" (1950), "Український танець" (1952), поема "Пісня" (1960), "Два вальси" (1961), сюїти, увертюри та ін.; кам.-інстр. твори: два струнні квартети (1949, 1973), для квартету дерев'яних дух. інстр. сюїта (1966), для секстету мідних інстр. сюїта (1966), для флейти й ф-но "Чотири мелодії" (1976) для ф-но соната (1948), "Дві поеми" (1948), п'єси для дітей, твори для домри, балалайки, гітари, бандури, баяна; хорові твори: "Жолудь" сл. М. Стельмаха, "Цвіте бузок" сл. М. Рильського, (1968), вокальні цикли, романси "Райдуга" сл. І. Неходи, "Серце Довженка" сл. Л. Забашти та ін., пісні, обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці. Доповіді на музичні теми "Світ і музика" (Казань 1966, 1969, 1975), "Про функціональну музику" (Пермь 1970) та ін., статті в журналах і газетах.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ПОЛОЗ Микола Григорійович
(30. VII 1936, хут. Смоляниківка, Сумська обл.) — композитор, диригент, музичний редактор. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. Б. Лятошинського (1965). Музичний редактор Українського радіо,

мистецький керівник муз. ансамблів, з 1973 диригент Київського об'єднання муз. ансамблів.

Творчість. Для симф. орк. п'ять симфоній (1962, 1965, 1968, 1972, 1977), п'ять концертів (1973, 1974, 1975, 1976, 1977), "Варіяції" (1961), "Тріюмфальна увертюра" (1967); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1963), тріо для скрипки, альта, віольончелі (1964), для віольончелі й ф-но, для скрипки й ф-но "Музикальний момент" (1960), для ф-но: дві сонати (1959, 1963), "Елегія", "Прелюдія", етюди, варіяції та ін.; хорові твори на сл. сучасних поетів, романси, пісні, обр. нар. пісень, музика до мистецьких та науково-популярних фільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ПОЛОНСЬКИЙ Михайло Лазарович

(19. X 1898, Київ — 1966, там же) — композитор, диригент. Закінчив Київську консерваторію, кл. ф-но Г. Беклемішева (1918). Диригент драм. театрів у Смоленську, Полтаві, Ташкенті. З 1944 жив у Києві.

Творчість. Вок.-симф. кантати: "Клятва", сл. О. Новицького (1949), "Живи, Україно", сл. І. Неходи (1947), ораторіо (1964), для соліста і симф. орк. "У тієї Катерини", сл. Т. Шевченка (1946); хори, романси на сл. М. Рильського, Т. Масенка та ін.; музика до театральних вистав та кінофільмів.

ПОЛЯКОВ Петро Андрійович

(15. XI 1907, Одеса — 5. X 1973, Київ) — композитор, диригент, педагог. Закінчив Київський муз.-драм. ін-т ім. М. Лисенка, кл. композиції Б. Лятошинського, диригування В. Бердяєва (1931). З 1933 диригент та художній керівник симф. орк. Українського радіо, керівник муз. відділом Київського театру муз. комедії та диригент (1956-6), викладач Київської консерваторії.

Творчість. Вок.-симф. кантати: "Живи, Україно", сл. О. Новицького (1943), "Перший постріл" (1969), "Солдатові свободи", сл. О. Новицького (1970) та ін.; для симф. орк.: сюїти: "Танцювальна" (1930), "Веснянки" (1948), "Дружба народів" (1951); "Фантазія" (1942), "Поема" (1968), "Козачок" (1970) та ін.; для дух. орк. "Марш і три вальси" (1926), "Фантазія-рапсодія" (1966); кам.-інстр. твори: струнний квартет, для скрипки й ф-но "Варіяції", для ф-но "Прелюд" (1924), "Варіяції" (1930), для віольончелі й ф-но "Дума" (1931); понад 50 вок.-хорових, кам.-вок. творів та обр. нар. пісень. Музика до близько

20 театральних вистав і радіопостановок, до кінофільмів ("Назар Стодоля" (1954), "Сватання на Гончарівці" (1956), до науково-популярних фільмів, музичні комедії "Випадок на квартирі" (1942), "Кого я кохаю?" (1960), "Не заважайте нам кохати" (1962). Інструментування творів інших авторів (опера "Чорноморці" М. Лисенка, кантата "Шевченкові" К. Стеценка та ін.), для орк. нар. інстр. вступ до опери "Різдвяна ніч" М. Лисенка, вступ до опери "Утоплена" М. Лисенка, опера "Купальська іскра" Б. Підгорецького".

Література. Г. Виноградов, "Петро Поляков — композитор і диригент", стаття в журналі *Українське музикознавство* No. 16 (К. 1981).

ПОЛЬСЬКИЙ Ілля Самійлович
(18. VIII 1924, Звенигородка, Черкаська обл.) — композитор, педагог. Закінчив Харківську консерваторію, кл. композиції Д. Клебанова, теорії музики М. Тіца (1949). Викладач Харківського муз. училища (1947–62), з 1962 викладач, з 1969 завідувач катедри, з 1972 доцент Харківського ін-ту культури.

Творчість. Опери "Терем-теремок" (1950), "Семиріччя" (1959), "Тихий ліс" (1968) та ін.; балет "Пролісок" (1960); вок.-симф. сюїта (1947) поеми "Пісня про дружбу" (1967), "Досвітні вогні" (1971), кантата; для симф. орк.: дві балетні сюїти (1962, 1968), дві симфонії (1974, 1977), симфонієта (1966), увертюра (1975), концерт для ф-но (1947), концертіно (1972), концерт для скрипки (1953), концерт для фаґота (1974); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1947), для скрипки й ф-но Соната (1947), для віольончелі й ф-но Соната (1977), п'єси для домри, тромбона, флейти, скрипки, віольончелі (1946–71), для ф-но Соната (1956), цикл п'єс для дітей (1953) та ін.: вокальні цикли, романси, цикли пісень на сл. Лесі Українки, М. Лермонтова, Дж. Байрона, О. Пушкіна та ін., музика до театральних вистав.

Музикознавчі праці. Брошури, статті в журналах, збірниках, газетах.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ПОНОМАРЕНКО Валентин Олександрович
(7. II 1928, Одеса) — композитор, дириґент, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. фаґота А. Литвинова (1954), композиції Б. Лятошинського (1957). Працював із самодіяльними колективами в Харкові й Києві (1951–9).

Викладач теорії музики в Харківському муз. училищі (1960-8), Донецькому муз.-пед. ін-ті (1968-70), з 1974 Харківського ін-ту культури.

Творчість. Для симф. орк.: Увертюра (1959), "Дружба" — фестивальні ескізи (1959), "Ювілейна увертюра" (1967), сюїта (1967), "Донецькі акварелі" (1971) та ін., "Тополя" концерт для гобоя з орк. (1977); кам.-інстр. твори: "Українська фантазія" для скрипки й ф-но (1958), струнний квартет (1960), для струнного квартету "Романс" (1969), чотири п'єси для квартету дерев'яних дух. інстр. (1975), для ф-но "Варіації" (1959), "Дві прелюдії" (1959), "П'ять фуг" (1960), "Донецький альбом" (1961), Концертіно для клярнету (1965), П'єса для фаґота (1957), хори, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ПРИДАТКЕВИЧ Роман Павлович

(1. VI 1895, Живець (коло Кракова) — 17. X 1980, Меррей, Кентуккі, США) — композитор, скрипаль, музикознавець, педагог, муз.-гром. діяч. Вчився в музичному ін-ті ім. М. Лисенка у Львові (1905-13), кл. скрипки Є. Перфецького, теорії Ф. Колесси, С. Людкевича, продовжував науку в Музичній академії у Відні (1913-15) кл. скрипки О. Шевчіка, композиції й теорії Р. Штерна та Й. Маркса. З 1923 жив у США. Продовжував науку музики в Колюмбійському ун-ті у П. Ґалікко, Гарцера і Флеша, здобув звання маґістра музикознавства (1953). Завідувач муз. відділу в Ін-ті народної освіти і в Театральному ін-ті ім. Тобілевича в Одесі (1920-2), співорганізатор і директор Української консерваторії в Нью-Йорку (1924-30), концертмайстер різних оркестр (Оркестра м. Нью-Йорк, 1937-40), організатор і член Українського тріо, концертмайстер і заступник дириґента оперної компанії ім. Ґілберта й Саллівана (1944-5), професор Меррейського штатного коледжу, Кентуккі (1946). Дійсний член Наукового товариства ім. Т. Шевченка та член американських музикознавчих і композиторських організацій. З 1930 концертував як скрипаль у Канаді й Америці.

Творчість. Для симф. орк.: чотири симфонії "Українське Визволення" (1933-9) — першу частину виконав дириґент Л. Стоковський (1951), "Тополя" за поемою Т. Шевченка (1940-45), "West Kentucky" виконана орк. Меррейського штатного коледжу, дириґент Р. Форрел (1961), "Про гетьмана Мазепу" (1959); кам.-інстр. твори: для кам. орк. "Українська сюїта" (1937-9), струнний квартет, три сонати для скрипки й ф-но (1938-40), для скрипки і ф-но "Перша сюїта" "Подільська сюїта", "Гуцульська сюїта" (1932-47), "Українська рапсодія", для ф-но Соната, "Вісім прелюдій", обр. нар. пісень для

скрипки, редактор творів для скрипки давніших композиторів (Вівальді, Кореллі та ін.). Романси, пісні, цикл пісень на тексти св. Франціска Асизького, обр. нар. пісень. Керівник інстр. частини фільму "Маруся" (1938).

Музикознавчі праці. Розвідки, статті, репортажі в журналах, збірниках, газетах.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963).

ПТУШКИН Володимир Михайлович

(29. I 1949, Ворошиловград) — композитор, концертмайстер, педагог. Закінчив Харківський ін-т мистецтв, кл. ф-но Р. Папкової (1972), кл. композиції Д. Клебанова (1973), концертмайстер Харківського ін-ту мистецтва (1968-72), з 1972 керівник муз. відділом Харківського драм. театру, викладач муз. теорії та ф-но в Харківськім ін-ті культури.

Творчість. Для симф. орк.: концерт (1973), концерт для скрипки з орк. (1977), Концертіно для віольончелі з орк. (1968), для кам. орк. "Скерцино" (1967); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1969), для ф-но: дві сонати (1967, 1971), десять інвенцій (1971-72), для скрипки Соната (1976), для вальторні Етюди (1975-76). Хори, вокальні цикли, романси на сл. Лесі Українки, Р. Бернса, пісні, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ПУХАЛЬСЬКИЙ Володимир Вячеславович

(2. IV 1848, Мінськ — 23. II 1933, Київ) — композитор, піяніст, педагог, муз. діяч. Закінчив Петербурзьку консерваторію, кл. композиції, ф-но, теорії (1928). В 1874-6 викладач ф-но там же, в 1976-1913 в Києві муз. училищі, в 1913-33 — професор Київської консерваторії, в 1913-14 перший її директор. Як піяніст концертував у Петербурзі, Києві, Одесі. Заслужений педагог, учні його були В. Горовіц, К. Михайлов та ін.

Творчість. Опера "Валерія" (1923); вок.-симф. кантата "Кирилові і Методієві"; для симф. орк. "Фантазія", "Фантазія на теми українських нар. пісень" (1882), для ф-но і симф. орк. Концерт (1881); інстр. твори: для ф-но Ноктюрн, Романс і Скерцо, Вальс, П'єса та ін.; Літургія Івана Золотоустого; романси.

РАДЧЕНКО Олександер Маркович

(20. VIII 1894, Лохвиця, Полтавська обл. — 20. I 1975, Львів) — композитор, дириґент, педагог. Закінчив муз. школу Я. Кауфмана, кл. скрипки (1911), вчився в Одеській консерваторії, кл. дух. інстр., дириґування, теорії музики (1911-14). Дириґент і керівник самодіяльних орк. в Одесі (1923-30), завідувач муз. частиною і композитор театру ім. М. Заньковецької в Запоріжжі (1930-54), з 1944 у Львові, викладач і директор муз. шкіл і училищ в Запоріжжі, Дніпропетровську, мистецький керівник філармонії в Запоріжжі, завідувач муз. сектором відділу мистецтв у Львові.

Творчість. Для симф. орк. "Трагічна поема", "Абхазька легенда", "Увертюра-фантазія на українські народні теми", "Танець чортів", увертюри до трагедій В. Шекспіра "Отелло", "Король Лір" та ін.; для дух. орк.: увертюри "Життя", "1918 рік на Україні", два східні танці, понад 50 маршів, понад 50 різних творів: вальси, полонези, пісні та ін. Твори для хору з орк. для голосу з орк. обр. нар. пісень, музика до 500 драматичних вистав.

РАДЗІЄВСЬКИЙ Микола Іванович

(27. XI 1884, Єрки, Черкаська обл. — 27. V 1965, Хмельницький) — композитор, дириґент, муз.-гром. діяч. Закінчив Московську консерваторію кл. С. Танєєва. З 1945 завідувач муз. частиною і дириґент Вінницького та Хмельницького муз.-драм. театру.

Творчість. Для симф орк. увертюри; близько 80 хорових творів, романси, пісні на сл. Г. Сковороди, Т. Шевченка, І. Франка, М. Рильського, В. Сосюри.

РАТНЕР Самуїл Вульфович

(13. VI 1910, Вєтка, Гомельська обл.) — композитор, дириґент, педагог. Закінчив Ленінградську консерваторію, кл. композиції та дириґування (1937). Дириґент Мінського театру опери та балету (1937-41), композитор Уйгурського нац. театру в Алма-Аті (1941-4), дириґент і мистецький керівник Луганської філармонії (1944-7), з 1948 викладач муз. училища в Донецьку.

Творчість. Комічна опера "Хитрий Наса" (1942); балети "Майя" (1962), "Поема про весну" (1974), "Симфонія Донбасу" (1977) та ін.; вок.-симф. ораторії "Думи Тараса", сл. Г. Кривди (1964), "Трудовий Донбас" (1959), кантати, поеми, цикл пісень та ін.; для симф. орк. симфонія (1943), поеми, увертюри, концерти для ф-но та орк. (1942), фаґота (1969), труби (1966); кам.-інстр. твори: квінтет для дух. інстр. (1970), для ф-но три концертні фантазії, цикли пісень, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

РАЧИНСЬКИЙ Андрій Андрійович

(24. XI 1724, Великі Мости, Львівщина — 1794) — композитор, дириґент. Вчився музики у Львові, де протягом трьох літ був дириґентом єпископської капелі. З 1753 — придворний капельмайстер гетьмана К. Розумовського. Рачинський, поруч з М. Березовським, став представником нового хорового стилю духовних концертів. Обр. нар. пісень.

РАЧИНСЬКИЙ Гаврило Андрійович

(1777, Новгород-Сіверський — 11. IV 1843) — композитор, скрипаль, педагог. Вчився в Київській академії (1789-95), був учнем А. Веделя. Автор варіяцій для скрипки на укр., рос., поль. нар. пісні ("Віють вітри, віють буйні").

РЕВУЦЬКИЙ Лев Миколайович

(21. II 1889, Іржавець, Чернігівська обл. — 30. III 1977, Київ) — композитор, педагог, муз.-гром. діяч, юрист. Закінчив муз.-драм. школу М. Лисенка, юридичний ф-т Київського ун-ту (1916), Київську консерваторію, кл. композиції Р. Ґлієра (1916), викладач Муз.-драм. ін-ту ім. М. Лисенка (1924-32), з 1932 Київської консерваторії, професор і керівник катедри композиції, теорії та історії музики в Ташкентській консерваторії (1941-4), з 1944 знову в Київській консерваторії. Професор (1935), доктор мистецтвознавства (1941) член Академії наук УРСР. Голова правління СКУ (1944-8), член правління СК СРСР. Ревуцький — один з найбільш відповідальних за розвиток сучасної української музики, як педагог виховав цілий ряд сучасних українських композиторів (В. Гомоляка, М. Дремлюга, С. Жданов, Г. Жуковський, О. Зноско-Боровський, В. Кирейко, А. Коломиєць, Г. Майборода, П. Майборода, В. Рождественський та ін.). У своїй творчості Ревуцький поєднав клясичні й новітні засоби музичної виразності з національними рисами, створюючи індивідуальний почерк, що відзначається ясністю, витонченістю, чистою, свіжою ліричністю.

Творчість. Для симф. орк. Симфонія No. 1 (1916-20), 2-га ред. (1957), симфонія No. 2 (1926), "Козачок" (1936), концерт для ф-но з орк. (1963); вок.-симф. твори: кантата-поема "Хустина", сл. Т. Шевченка (1922), "Зима", сл. О. Олеся (1924), для голосу з орк. "Монолог Тараса Бульби", сл. М. Рильського за повістю М. Гоголя (1956), 4 укр. нар. пісні: "Червона ружа", "Їхав козак" (1928), "Та ой крикнули журавлі", "Чуєш, брате мій" (1959), "Ода пісні" (1959) та ін.; кам.-інстр. твори: для ф-но Соната, прелюдії, Пісня, Гумореска, Вальс, Етюд та ін., Балада для віольончелі й ф-но (1933), Інтермеццо для скрипки й ф-но. Хорові твори, романси, ("Проса покошено", сл. М. Рильського, "Дума про трьох вітрів", сл. П. Тичини

(1925), "Тиша", сл. Л. Ревуцького), обр. нар. пісень (близько 100) "Козацькі пісні" (1925), "Галицькі пісні" (1926), "Пісні для низького голосу" (1925–27), "Пісні для середнього голосу" (1925–43), "Пісні для високого голосу" (1925–47). "На кладочці умивалася", "Дід іде", "Їхав стрілець на війноньку" та ін. Пісні для дітей та юнацтва ("А вже весна", "Веснянка", "Вперед", "Школярський марш"), збірник "Сонечко" (1925), музика до театральних вистав і радіопередач. Редакція 1 ч. концерту для ф-но і симф. орк. В. Косенка (1936), опери "Тарас Бульба" М. Лисенка (1962).

Література. *Спілка композиторів України* (К. 1968), Т. В. Шеффер, *Лев Ревуцький* (К. 1973), В. Клин *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980), Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979), Б. Фільц, *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965), М. Бялик, *Л. Ревуцький риси творчості* (К. 1973). Г. Кисельов, *Л. М. Ревуцький* (К. 1949), Н. Горюхіна, *Симфонізм Л. М. Ревуцького* (К. 1965), М. Гордійчук, *Українська радянська симфонічна музика* (К. 1969), В. Клин, *Л. Ревуцький — композитор-піаніст* (К. 1972), М. Бялик, *Л. Н. Ревуцький* (Ленінград, 1979).

Видання творів. *Повне видання творів* у одинадцяти томах (К. 1981–).

РИБАЛЬЧЕНКО Всеволод Петрович
(23. VIII 1904, Харків) — композитор, педагог. Закінчив Харківський муз.-драм. ін-т, кл. композиції С. Богатирьова (1931). Викладач теорії музики в муз. театр. технікумі (1931–4). З 1944 живе й працює в Києві.

Творчість. Опери: "Перекоп", співавтори Ю. Мейчус, М. Тіц (1938), "Гайдамаки" за поемою Т. Шевченка, співавтори Ю. Мейчус, М. Тіц (1940–1); для симф. орк.: дві сюїти (1929, 1957), три увертюри "Партизани" (1959), "Весела увертюра" (1964), "Святкова увертюра" (1969), поеми "Слово о полку Ігореві" (1968), "Космічна поема" (1971) та ін.; кам.-інстр. твори: "Концертна п'єса" для труби й ф-но (1975), "Scherzo" для трьох тромбонів (1971), романси на сл. Г. Сковороди, М. Лермонтова, Т. Шевченка, В. Сосюри та ін., пісні.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1978).

РОЗДОЛЬСЬКИЙ Данило Іванович

(1875 — 4. VIII 1902) — композитор, священик. Автор хорової музики для чоловічого хору, церковної музики, пісні "Сонце заходить", сл. Т. Шевченка.

РОЖАВСЬКА Юдіф Григорівна

(12. XI 1923, Київ — 1981) — композитор. Закінчила Київську консерваторію, кл. ф-но та композиції (1946), аспірантуру (1951).

Творчість. Опера "Казка про втрачений час", лібр. власне та Л. Компанійця (1968); балет "Королівство кривих дзеркал", лібр. М. Скорульського (1955); для симф. орк. сюїта з балету "Королівство кривих дзеркал" (1958), поема "Дніпро" (1951); вок.-симф. ч. III кантати "Слава трудящим жінкам", сл. О. Марунича (1950), кантати; кам.-інстр. твори: концерт для ф-но з орк. (1946), тріо (1943), для ф-но Сонатіна (1951), "Десять п'єс" (1959), "Три мініятюри" (1966), "Два етюди" (1973), Соната (1977), для скрипки і ф-но сюїта (1944); романси на сл. Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, П. Тичини, М. Рильського, Дж. Байрона, В. Коротича (цикл), В. Сосюри (цикл), І. Драча та ін. ("Летять ніби чайки", сл. Л. Реви, "Коло вікон твоїх" і "Лісова царівна", сл. І. Бердника). Рожавська багато і плідно працювала в жанрі дитячої музики: пісні й збірники на сл. сучасних поетів "Пісні-картинки" (1962), "Пісні-прислів'я" (1966), "Пісні-загадки" (1967), "Пісні-лічилки" (1968), "Мій квітник" (1969). Музика до театральних вистав, телевізійних і радіопередач ("Олівець-малювець", "Калинова сопілка", "Веснянка-співанка", "Рікі-Тікі-Таві" та ін.), фільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

РОЖДЕСТВЕНСЬКИЙ Всеволод Петрович

(2. VII 1918, Полтава) — композитор, дириґент, муз.-громадський діяч. Закінчив Харківську консерваторію, кл. композиції С. Богатирьова (1939), Київську консерваторію, кл. Л. Ревуцького (1941). З 1945 дириґент і керівник муз. частиною Київського драм. театру ім. І. Франка.

Творчість. Балет "Свято врожаю" (1947); муз. комедії "Пісня про вірну любов" (1947), "Соняшною дорогою" (1948), "За двома зайцями" за М. Старицьким (1954), "Полум'яне серце" (1957) та ін.; вок.-симф. кантата "Славний будь-співець народу" пам'яті М. Гоголя (1952) та ін.; для симф. орк. "Концертний гопак" (1951), концерт для скрипки (1947), баса з орк. "Ода матерям" (1971);

кам.-інстр. твори: два струнні квартети (1940, 1965), для ф-но "Експромт", "Прелюдії", п'єси; для орк. нар. інстр. три сюїти (1945, 1946, 1948), "Українська танцювальна поема" (1947), для дух. орк. марші, п'єси (1941-5). Хори, романси, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав і кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

РУДКОВСЬКИЙ М

— композитор, дириґент, піяніст. Дириґент хору духовної семінарії у Львові (1850-60). Автор хорових, церковних творів, пісень, творів для ф-но (танці, фантазії, на нар. теми).

РУДНИЦЬКИЙ Антін

(7. II 1902, Луки, Львівська обл. — 30. X 1975, Філядельфія), — композитор, дириґент, піяніст, педагог, музикознавець. Закінчив Львівську консерваторію, кл. ф-но В. Курца, Є. Лялевича, кл. гармонії В. Барвінського, Вищу музичну школу в Берліні кляси ф-но Е. Петрі, А. Шнабеля, кляси композиції Ф. Шрекера, дириґування Й. Прювера (1926), музикознавство в Берлінськім ун-ті. З 1959 дійсний член Наукового товариства ім. Т. Шевченка. Дириґент оперних театрів у Харкові (1927-30), Києві (1930-2), Львові (1932-4), оркестр у Львові, Варшаві, Кавнасі, Нью-Йорку, Філядельфії, Торонті. Викладач у муз. школах у Харкові, Львові, Філядельфії. З 1938 жив у США. Організатор Української оперної компанії, яка виступала в Нью-Йорку, Ньюарку, Детройті, Чікаґо, Українських музичних курсів у Філядельфії. З 1958 професор Музичної консерваторії в Філядельфії, з 1962 Філядельфійської музичної академії. З 1953 дириґент хору "Кобзар" у Філядельфії, з 1959 мистецький керівник і головний дириґент Союзу українських хорів Америки. Як піяніст концертував у Німеччині, Україні, Канаді, США.

Творчість. Опери: "Довбуш", лібр. Б.-І. Антоновича (1936-8), "Анна Ярославна" (1967), "Княгиня Ольга" (1968); балет "Бурі над заходом" лібр. І. Крушельницького (1931-2); вок.-симф. твори: кантата "Посланіє", сл. Т. Шевченка (1960), ораторіо "Гайдамаки" (1974), "П'ять любовних поем" сл. Н. Холодної-Левицької для сопрано і орк., "Драматичний пролог", сл. І. Франка для тенора й орк. та ін.; для симф. орк.: три симфонії, "Балетна сюїта", "Весела увертюра", "Лірична поема", концерт для віольончелі та ін.; кам.-інстр. твори: два струнні квартети, твори для ф-но, віольончелі. Хорові твори: "Гамалія" (1919), "Рожевий квіте", "Сумні ідем" та ін., близько 70 сольоспівів, музичне оформлення до фільмів "Запорожець за Думаєм", "Трагедія Карпатської України" постановки В. Авраменка в Нью-Йорку.

Музикознавчі праці. *Українська музика* — історичний огляд (Мюнхен 1963), *Про музику й музик* (Нью-Йорк, 1980), статті в збірниках і газетах.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963).

РУСИНОВ Юхим Ісакович

(6. X 1905, Одеса) — композитор, диригент, піяніст. Закінчив Одеську консерваторію, кл. дириґування І. Прибика ф-но М. Старкової, композиції П. Молчанова, М. Вілінського. Піяніст (1925-34), дириґент симф. орк. консерваторії (1934-6), оперного театру в Дніпропетровську (1936-41), оперного театру в Красноярську (1941-4), в Харкові (1944-5), з 1945 оперного театру в Одесі.

Творчість. Балети "Три мушкетери" (1939), "Олеся" (1947), "По синьому морю" (1954), "Дюймовочка" (1963); для симф. орк.: сюїта з балету "Олеся" (1948), 4 циганські танці (1938), "Іспанський танець" (1952) та ін.; кам.-інстр. твори: Вальс для скрипки, віольончелі, ф-но (1946), Adagio і варіації для скрипки з ф-но (1946); романси, музика до вистав.

Література. *Спілка композиторів України* (К. 1968).

РЯБОВ Олексій Пантелеймонович

(17. III 1899, Харків — 18. XII 1955, Київ) — композитор, скрипаль, дириґент. Закінчив Харківську консерваторію, кл. скрипки Й. Ахрона, композиції Акимова (1918). З 1919 скрипаль-концертмайстер і дириґент у різних містах СРСР, дириґент Харківської музкомедії (1929-41), Київської музкомедії (1945-5).

Творчість. Близько 30 оперет і муз. комедій "Весілля в Малинівці", "Зорі екрана", "Сорочинський ярмарок", "Майська ніч", "Червона калина", "Шумить Дніпро", "Князь-ріпак", "Пошились в дурні" та ін.; вок.-симф. твори: "Торжественна кантата" (1934), поема "Ой у полі вітер" (1948); для симф. орк.: Симфонія (1921), концерт для скрипки (1919); кам.-інстр. квартет (1921) та ін.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963).

САБАДАШ Степан Олексійович

(5. VI 1920, Вовчинець, Чернівецька обл.) — самодіяльний композитор. Автор ліричних пісень "Марічка", "Пісня з полонини", "Очі волошкові" та ін., обр. нар. пісень.

САВИЦЬКИЙ Роман

(11. III 1907, Сокаль, Львівска обл. — 12. I 1960, Філядельфія) — композитор, піяніст, педагог, муз.-громадський діяч. Закінчив Музичний ін-т ім. М. Лисенка у Львові, кл. ф-но В. Барвінського (1927), Празьку консерваторію, кл. В. Курца (1932). Викладач Музичного ін-ту ім. М. Лисенка (Львів, Стрий, Самбір), доцент Львівської консерваторії, декан ф-нного ф-ту (1939-41), муз. редактор Львівського радіо (1941-4). Організатор муз. школи в Берхтесґадені, Німеччина (1946-9), Українського музичного ін-ту в Філядельфії (1952-9), його перший директор, викладач у Філядельфійській консерваторії. Як піяніст виступав з концертами по містах західньої України, в Києві, Дніпропетровську, Німеччині, США.

Творчість. Автор творів для ф-но обр. нар. мелодій.

Музикознавчі праці. *Основні засади фортепіянової педагогіки,* статті в збірниках, журналах.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963).

САКАЄВА (Ростимашенко) Тетяна Григорівна

(16. III 1948, Симферопіль) — композитор, педагог. Закінчила Одеську консерваторію, композиторський ф-т, кл. Т. Малюкової-Сидоренко (1974). З 1974 викладач ф-но та композиції дитячої муз. школи в Симферополі.

Творчість. Для симф. орк. симфонія (1974); для струнної орк. симфонієтта-буфф (1976); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1975), для ф-но "Соната-балада" (1973), "Варіації" (1972) цикл п'єс (1971), для органу "Сюїта-партіта" (1973), для скрипки, альта, ударних інстр.; романси, пісні, обр. нар. пісень.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

САКСОНСЬКИЙ Лазар Якович

(11. II 1897, Одеса) — композитор, піяніст, концертмайстер. Закінчив Одеську консерваторію, кл. ф-но (1917). Піяніст у театрах і кіно (1912-25), муз. редактор і піяніст радіо (1929-41), концертмайстер філармонії та театру опери і балету в Алма-Аті (1941-5), з 1945 концертмайстер Одеської філармонії й радіо.

Творчість. Для симф. орк.: “Варіяції” (1964), “Ранок рідного міста” (1966), “Десять варіацій на українську тему”; кам.-інстр. твори: для арфи “Шість варіацій”, для цимбал рапсодії, етюди, для скрипки “Листок з альбому”, “Українська рапсодія”, для ф-но 3 етюди (1945), мініятюри (1961). Романси, пісні, обр. нар. пісень.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

САНДЛЕР Оскар Аронович
(26. I 1910, Київ — 1981) — композитор, диригент. Закінчив Київську консерваторію, кл. диригування Г. Таранова, кл. композиції В. Косенка (1937). До 1940 асистент диригента і диригент Київського оперного театру, завідувач муз. частиною Київського драм. театру ім. Лесі Українки (1940-1), з 1951 завідувач муз. частиною Київської естради.

Творчість. Опери: “Ельза Штраус” (1938), “Одним життям”, співавтор Д. Клебанов, (1947), “Собака на сіні” — комічна опера за п'єсою Льопе де Вега (1946), “В степах України”, комічна опера за комедією О. Корнійчука (1951); балет “Серце дівоче” (1961); оперети “Келих гетьмана Богдана” (1954), “Даруйте коханим тюльпани” (1958), “Наречені не повинні плакати” (1959) та ін. муз. комедії; хорові та сольні пісні (близько 100), музика до драм. вистав, художніх кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970).

САПЕЛКІН Валентин Іванович
(7. VII 1926, Весела Лопань, Білгородська обл.) — композитор, педагог. Закінчив Харківську консерваторію, кл. композиції В. Барабашова (1958). З 1958 викладач Дніпропетровського муз. училища.

Творчість. Вок.-симф. кантати, для симф. орк. симфонія (1967), “Варіації” (1954), “Святкова увертюра” (1968), концерт для домри й орк. (1977); кам.-інстр. твори: для ансамблю скрипок “Елегія” (1974), для ф-но п'єси, для скрипки п'єси; хорові твори, романси, пісні, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

САСЬКО Геннадій Михайлович

(20. X 1946, Донецьк) — композитор, диригент. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. Л. Колодуба (1971). Завідувач муз. частиною Київського драм. театру ім. Лесі Українки (1971-2), диригент Червонопрапорного ансамблю (1972-4), з 1974 редактор вид-ва "Музична Україна".

Творчість. Вок.-симф. поема "Вічний вогонь" (1968), кантати; для симф. орк. "Слов'янська поема" (1971); кам.-інстр. твори: для кам. орк. симфонієтта (1969), концерт для флейти з орк. (1975), для ф-но з орк. композицій на теми пісень про пограничників (1973), для ф-но соната (1970), "Інвенції" (1967), збірник п'єс "Мозаїка" (1984), для скрипки й ф-но Соната (1974), для віольончелі "Камерна сюїта" (1969). Хори, романси, обр. нар. пісень, естрадні пісні, пісні для дітей, музика до театральних вистав і фільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

СВЄЧНІКОВ Анатолій Григорович

(15. VI 1908, Київ — 12. III 1962, там же) — композитор, педагог. Закінчив Київський муз.-драм. ін-т ім. М. Лисенка (1932). З 1945 викладач композиції в Київській консерваторії.

Творчість. Балет "Маруся Богуславка"; для симф. орк. поеми "Щорс" (1949), "Кармелюк", "Сюїта на теми народів Сходу" (1931), "Урочиста увертюра", "Українська сюїта"; кам.-інстр. твори: для ф-но "Варіяції на українську тему" (1930), для флейти і ф-но Соната (1935), хорові твори, сольоспіви, пісні ("Гуцульські народні пісні"), музика до фільмів "Партизанська іскра", "Іванна", "Калиновий гай" та ін., театральних вистав ("Лісова пісня").

СЕМЕНОВ Олексій Юхимович

(27. XI 1920, Козловка, Саратовська обл.) — композитор, концертмайстер, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції К. Данькевича, Б. Лятошинського (1964). В 1956 концертмайстер хорової кл. і викладач теорії музики в Дніпропетровськім технікумі, викладач у Криворізькім (1962-7), з 1967 Дніпропетровськім муз. училищі. Мистецький керівник ансамблю "Мрія" в Києві (1970-2).

Творчість. Для симф. орк.: дві симфонії (1962, 1965), "Adagio" (1966), "Молодеча увертюра" (1973), концерт для домри з орк. (1960); кам.-інстр. твори: квартет (1961), для ф-но 30

мініятюр для дітей (1958-67), естрадні мініятюри; пісні, обр. нар. пісень.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

СЕМЕРЖИНСЬКИЙ Яків

— композитор-пісняр XVIII ст. автор пісень, кантів, які увійшли в рукописні збірники, частково в широкий побут.

СЕНИЦЯ Павло Іванович

(23. IX 1879, Максимівка, Полтавська обл. — 3. VII 1960, Москва) — композитор, фолкльорист педагог. Закінчив Московську консерваторію, кл. контрабаса (1908), кл. композиції (1909). Викладач теорії музики в Московській консерваторії, співробітник етнографічного підвідділу муз. відділу Комісаріяту освіти.

Творчість. Опери: "Життя — це сон", за Кальдероном, "Наймичка" за Т. Шевченком (1916); для симф. орк.: дві симфонії (1905, 1912), поема (1952), Увертюра (1908); кам.-інстр. твори: 7 струнних квартетів (1903, 1929, 1931, 1932, 1933, 1946, 1950), квартет для дерев'яних дух. інстр. (1950), твори для ф-но, скрипки, віольончелі (2 думки), вальторні. Хорові твори (близько 50) на сл. Т. Шевченка, М. Рильського, П. Тичини, О. Олеся та ін., вокальні квартети, тріо, дуети, сольоспіви (близько 100), обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці. *Сучасна українська музика* (1923), *Українська вокальна музика* (1925), *П. Демуцький, нарис з його життя і критичний аналіз праць* (1931) та ін.

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963), М. Михайлов, *Композитор П. Сениця. Нарис про життя і творчість* (1965).

СЄЧКІН Віталій Васильович

(5. IX 1927, Харків) — композитор, піяніст, педагог. Закінчив Харківську консерваторію, кл. ф-но (1947), кл. композиції М. Тіца (1950), аспірантуру при Московській консерваторії (1954). З 1955 — викладач, з 1965 — доцент, 1971 — завідувач катедри ф-но, 1976 — професор Київської консерваторії. Лавреат Міжнародного конкурсу піяністів на III Всесвітньому фестивалі молоді й студентів у Берліні (1951, 1-ша премія).

Творчість. Вок.-симф. твір "Урочистий хор", сл. О. Пушкіна (1951); для симф. орк.: увертюра "Мій коханий краю" (1951),

концерт для ф-но з орк. (1962); кам.-інстр. твори: для струнного квартету "Andante cantabile" (1951), для ф-но дві сонати (1948, 1965), варіяції, 2 етюди (1949), 3 прелюдії (1952), "Романс" (1973), сюїта (1975) та ін., для скрипки і ф-но "Мелодія" (1927), Соната (1968) та ін., для віольончелі і ф-но "Колискова" (1958), три поеми (1966), сюїта "Естонські враження" (1967), для органу й віольончелі "Ода народу-велетню" (1973). Хори, романси, пісні.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

СИДОРЕНКО-МАЛЮКОВА Тамара Степанівна
див. *МАЛЮКОВА*

СИЛЬВАНСЬКИЙ Микола Йосипович
(5. I 1916, Харків — лютий 1985, Київ) — композитор, піяніст, педагог. Закінчив Московську консерваторію, кл. ф-но Я. Флієра (1944), Харківську консерваторію, кл. композиції В. Барабашова. Соліст Харківської обл. філармонії (1944-53), з 1955 — викладач, 1963 — доцент Київської консерваторії.

Творчість. Балети: "Іван — добрий молодець" (1956), "Незвичайний день" (1964), для симф. орк.: симфонія (1966), дві сюїти (1963, 1968), симф. казка "Івасик-Телесик" (1965), п'ять концертів для ф-но з орк. (1962, 1956, 1965, 1971, 1972), концертіно (1974), концерт для баяна з орк. (1975); кам.-інстр. твори: для ф-но три сонати (1952, 1960, 1970), "Українська сонатіна", прелюдії, п'єси та ін., для скрипки і ф-но сюїта, для віольончелі й ф-но "Поема" (1970), для альта й ф-но Концертіно (1968), для труби, концерт для бандури. Цикл романсів, обр. нар. пісень, музика до радіопередач.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин *Українська радянська фортепіянна музика* (К. 1980).

СИЛЬВЕСТРОВ, Валентин Васильович
(30. IX 1937, Київ) — композитор, педагог. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. Б. Лятошинського (1964). З 1963 — викладач у муз. школах Києва.

Творчість. Для симф. орк.: чотири симфонії (1963, 1965, 1966, 1976), "Клясична увертюра" (1964), Поема (1968), для ф-но з орк. "Монодія" (1965); кам.-інстр. твори: для кам. орк.

"Спектри" (1965), для віольончелі й кам. орк. "Медитація" (1972), для струнного квартету "Quartetto piccolo" 1961), квартет (1974), ф-нний квінтет (1961), для флейти, труби і челести тріо (1962), для скрипки і ф-но соната (1970), для ф-но дві сонати (1963, 1975), сонатіна (1960-5), "П'ять п'єс" (1961), "Музика в старинні́м стилю" (1973) та ін. Хори, романси, пісні, музика до кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

СИРОХВАТОВ Валерій Генадійович

(18. VIII 1935, Чусове, Пермська обл.) — композитор, педагог. Закінчив Кишинівську консерваторію, кл. композиції Л. Гурова (1958). Викладач Кишинівської консерваторії (1958-63), Чернівецького пед. інституту (1963-7), Одеської консерваторії (1967-72).

Творчість. Опери "Дзелика", співавтор П. Ривилис (1957), "Через двадцять літ" (1958), "Муха-цокотуха" — для дітей (1965); для симф. орк. "Камерна симфонія" (1964), "Українька сюїта" (1973), Увертюра (1961), "Радісна увертюра" (1976), концерт для цимбал з орк. (1974) та ін.; вок.-симф. кантати; кам.-інстр. твори: три струнні квартети (1959, 1963, 1967), тріо (1972), для скрипки і ф-но "Рондо" (1955), Сонатіна (1963), для ф-но "Дві молдавські сонатіни" (1959-61), "Три прелюдії і фуґи" (1961-3), п'єси. Хори, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав та кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

СІМОВИЧ Роман Аполлонович

(28. II 1901, Снятин, Івано-Франківська обл.) — композитор, педагог. Закінчив Празьку консерваторію, кл. композиції О. Шіна (1933), кл. ф-но (1934), школу вищої майстерности, кл. В. Новака (1936). Викладач теорії музики в муз. інституті ім. М. Лисенка в Дрогобичі та Станиславові (1936-9), в муз. училищі в Станиславові (1939-42), з 1951 — доцент, з 1963 — професор Львівської консерваторії.

Творчість. Балет "Сопілка Довбуша" (1948); вок.-симф. твори: "Слово", сл. П. Тичини (1947), "В Карпатах", сл. О. Ющенка (1949), кантата "Квітка волі", сл. Ю. Шкрумеляка (1960); для симф. орк.: шість симфоній: "Гуцульська" (1945), "Лемківська" (1947), "Весняна" (1951), "Героїчна" (1954), "Гірська" (1955), No. 6 (1965), сюїти: "Гуцульська" (1947), "Ювілейна" (1951), поеми: "Максим Кривоніс" (1954), "Довбуш" (1955), "Пам'яті І. Франка" (1956), увертюри:

"Карнавал" (1936), "Юність" (1957), "Патетична" (1963), концерт (1953), "Урочиста увертюра" (1966); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1951), два тріо (1932, 1935), для ф-но дві сонати (1932, 1939), сонатіна (1944), три сюїти (1933, 1934, 1935), варіяції та ін., для скрипки з ф-но чотири п'єси (1938, 1940), для віольончелі дві п'єси (1940), для арфи варіяції (1946). Хори, романси на сл. І. Франка, Ю. Шкрумеляка та ін., обр. нар. пісень для скрипки, віольончелі й ф-но.

Література. *Спілка композиторів України* (К. 1968).

СІЧИНСЬКИЙ Денис

(2. X 1865, Клювинці, тепер Гусятин, Тернопільська обл. — 6. VI 1909, Станиславів) — композитор, диригент, муз.-гром. діяч, перший професійний композитор-музика Західньої України. Вчився музики у В. Вшелячинського в Тернополі, закінчив Львівську консерваторію, кл. К. Мікулі (1890-2). Організатор і диригент співацьких товариств "Боян" у Львові, Коломиї, Станиславові, Перемишлі. 1902 заснував у Станиславові першу в краю муз. школу, муз. видавництво "Музична бібліотека". Організатор сільських хорів. Один з організаторів Союзу співочих і музичних товариств Галичини.

Творчість. Опери: "Будка", за драмою І. Франка, "Роксоляна", лібр. І. Луцика (1907-9); вок.-симф. твори: кантати "Дніпро реве" для хору, баритона й орк. (1892), "Лічу в неволі", сл. Т. Шевченка (1902), "Журавлі", сл. І. Франка (1906); кам.-інстр. твори: для орк. "На вічний сон" (1906), для кам. орк. вальс (1904), для струнного квартету "На хвилях Дністра", для духового орк. марш "Сагайдачний", для ф-но "Похоронний марш" (1893), "Мої спомини" (1901), "Пісня без слів" (1901), "Ой у полі три криниченьки" (1902) та ін. Хорові твори (близько 10) "Даремна пісне", сл. І. Франка (1901), "Пісне моя", сл. І. Франка (1902), "Минули літа молодії", сл. Т. Шевченка (1907), "Нудьга гнітить", сл. М. Вороного (1901) та ін., романси (близько 14) "У гаю, гаю", сл. Т. Шевченка (1888), "Як почуєш вночі", сл. І. Франка (1901), "Не співайте мені", сл. Лесі Українки (1901), "Розжалобилася душа" (1902), "Із сліз твоїх", сл. Г. Гайне (1903), "Бабине літо", сл. М. Гавалевича (1905), "Паду чолом до скелі", сл. Д. Січинського (1907) та ін., обр. нар. пісень збірки "152 українські народні і патріотичні пісні для фортепіяно зі словами" (1904), "Популярні пісні для дитячих голосів" (1904) та ін., музика до театральних вистав, обробки творів інших авторів (симфонії М. Вербицького, 12 пісень І. Воробкевича та ін.)

Література. С. Павлишин, *Денис Січинський* (К. 1980), М. Грінченко *Історія української музики* (Нью-Йорк, 1961), Л. Пархоменко *Українська хорова п'єса* (К. 1979), *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1970).

СКОВОРОДА Григорій Савич
(3. XII 1722, Чорнухи, Полтавська обл. — 9. XI 1794, Пан-Іванівка, Харківська обл.) — філософ, поет, композитор. Вчився в Києво-Могилянській академії, був співаком придворної капелі в Петербурзі. Автор музики до церковних пісень, псалмів, кантів, духовних концертів. В його піснях — провідна роля тексту й підпорядкована роля мелодії, в яких закликає проти визиску людини людиною, заклик до чесного життя, любов до природи, прагнення моральної чистоти: "Всякому городу нрав и права" (використана Котляревським у "Наталці Полтавці"), "Ой ты, птичко жолтобоко", "Ах ты, свѣте лестный" та ін.

Література. О. Шреєр-Ткаченко, *Григорій Сковорода* — музикант (К. 1971), *Історія української музики* (К. 1980), *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1970).

СКОРИК Мирослав Михайлович
(13. VII 1938, Львів) — композитор, педагог. Закінчив Львівську консерваторію, кл. композиції А. Солтиса, історії і теорії музики С. Людкевича. В 1964 аспірантура при Московській консерваторії, кл. композиції Д. Кабалевського. З 1964 викладач Львівської консерваторії, з 1966 Київської консерваторії, з 1967 кандидат мистецтвознавства, 1971 доцент. Лавреат Республіканської комсомольської премії ім. Островського (1968).

Творчість. Балет "Каменярі", за твором І. Франка (1967), муз. комедія "0:0 на нашу користь", лібр. Р. Віккерса та О. Каневського, дитячий мюзикл-казка "Пісні Арлекіна"; вок.-симф. твори: кантати "Весна", сл. І. Франка (1960), "Людина" (1964), "Три українські весільні пісні" (1974); для симф. орк. поеми "Вальс" (1960), "Сильніше смерті" (1963), "Гуцульський триптих" (1965), "Карпатський концерт" (1972), Партіта No. 4 (1974), концерт для ф-но з орк. (1977), концерт для скрипки з орк. (1969); кам.-інстр. твори: для струнної орк.: сюїта (1961), Партіта No. 1 (1966), для кам. орк. Партіта No. 2 (1970), для струнного квартету Партіта No. 3 (1976), для ф-но цикл п'єс "В Карпатах" (1959), Рондо (1962), Варіації (1962), Партіта No. 5 (1975), п'єси та ін., для скрипки й ф-но Соната (1963). Романси на сл. Т. Шевченка, естрадні пісні "Намалюй мені ніч", сл. М. Петренка, "Не топчіть конвалій", сл. Р. Братуня, "Принесіть мені маків", сл. Б. Стельмаха та ін. Музика до театральних вистав та

кінофільмів. Розшифрування старовинних творів та редагування зразків музичної спадщини "Львівська лютнева табулатура XVI ст.", "Юнацька симфонія" М. Лисенка, опера "На Русалчин Великдень" М. Леонтовича. "Особливості ладу музики Прокоф'єва" (1966), статті в журналах і газетах.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

СКОРОХОД Констянтин Павлович
(17. VII 1921, Ірпень, Київська обл.) — композитор. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. Л. Ревуцького (1951), Редактор видавництва "Мистецтво" (1951-5).

Творчість. Вок.-симф. поема "Шум весни", сл. Т. Масенка (1954), "Requiem", кантати; для симф. орк.: "Варіації на українську тему" (1951), поема "Моя сім'я" (1958), "Слов'янський танець" (1959), фантазія "Свято в Грузії" (1976) та ін.; для орк. нар. інстр.: "Ліричний танець" (1972), "Українська рапсодія" (1973) та ін.; кам.-інстр. струнний квартет (1953). Хори, романси, пісні, обр. нар. пісень.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

СКОРУЛЬСЬКИЙ Михайло Адамович
(6. IX 1887, Київ — 21. II 1950, там же) — композитор, педагог. Закінчив Петербурзьку консерваторію, кл. композиції Я. Вітоля, М. Штейнберґа, кл. ф-но А. Єсіпової. Викладач у Житомирі (1915-33), в Київській консерваторії (1933-41, 1944-50), з 1937 — доцент, 1940 — кандидат мистецтвознавства.

Творчість. Опери: "Свіччине весілля", лібр. І. Кочерги (1948), "Сніжна королева" за Г.-Х. Андерсеном; балети: "Лісова Пісня" за драмою Лесі Українки (1936), "Бондарівна" (1939); вок.-симф. ораторія "Голос матері" (1943); для симф. орк.: дві симфонії (1923, 1932), поеми, п'ять українських пісень (1930), концерт для ф-но (1933); кам.-інстр. твори: ф-нове тріо (1924), струнний квартет (1929), два ф-нові квінтети (1928, 1943), для ф-но п'єси та ін. Хори, романси, пісні, обр. нар. пісень.

Література. М. Михайлов, *М. А. Скорульський* (К. 1960).

СОКОВНІН Лев Михайлович

(16. XI 1907, Гиринь, Манджурія) — композитор, піяніст, диригент. Вчився в муз. технікумі ім. О. Скрябіна (1926–30), в Московській консерваторії, кл. композиції М. М'ясковського, кл. оркестрування Д. Рогаля-Левицького (1932–35). Завідувач муз. частиною і диригент у Казахському драм. театрі в Караганді (1935–42), в Київському драм. театрі ім Лесі Українки (1942–67).

Творчість. Опера "Ван-Ші-Бін" співавтори Г. Киркор, О. Ельдештейн (1932); балет "Негреня Себі" співавтори Л. Кніппер, Л. Половинкін (1929); для симф. орк.: три симфонії (1945, 1970, 1973), п'ять мініятюр (1960), увертюри, марші та ін.; кам.-інстр. твори: для 2-х ф-но сюїта (1930), для ф-но п'ять прелюдій (1928), сонатіна (1967), для балалайки, труби, семиструнної гітари. Музика до театральних вистав (близько 150), радіопередач та кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

СОКАЛЬСЬКИЙ Володимир Іванович

(1863, Гайдельберґ, Німеччина — 1919, Севастопіль) — композитор, юрист. Закінчив юридичний ф-т Харківського ун-ту, музику кл. Івана Кнора.

Творчість. Дитяча опера "Ріпка", для симф. орк. Симфонія G-moll, для ф-но сюїта "На лугах", та ін., сольоспіви "Ой маю я оченята" сл. Т. Шевченка та ін.

Автор численних музично-критичних статтей.

Література. *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1970), О. Залеський, *Мала українська музична енциклопедія* (Мюнхен, 1971).

СОКАЛЬСЬКИЙ Петро Петрович

(26. XI 1832, Харків — 14. IV 1887, Одеса) — композитор, фолкльорист, муз. критик, громадський діяч. Закінчив природничий ф-т Харківського ун-ту (1852), музики вчився в Петербурзькій консерваторії (1862–3). Після кількарічної роботи в Петербурзі та Нью-Йорку у складі російського консульства, працював і жив переважно в Одесі. В Одесі організував Безплатну музичну школу (1865), Товариство любителів музики.

Творчість. Опери: "Мазепа" за поемою Пушкіна (1859), "Майська ніч" за Гоголем (1863), "Облога Дубна" (1878); для симф. орк. "Українська симфонія", для ф-но "Слов'янський альбом" (1873) та ін. Хори, романси, обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці. *Руська народня музика, російська і українська, в її будові мелодичній і ритмічній і відмінності її від*

основ сучасної гармонічної музики (1888, К. 1959), статті та рецензії на муз. теми.

Література. Т. Каришева, *Петро Сокальський* (К. 1978).

СОЛОВЙОВ Олександер Сергійович
(7. III 1887, Івановське, Московської обл.) — композитор, педагог. Закінчив Синодальне училище в Москві (1907) вчився в консерваторії композицію в кл. М. Іполітова-Іванова (1915). Викладач музики в Дніпропетровському муз. училищі.

Творчість. Для дитячого струнного ансамблю: Гопак, Етюд, варіації; для скрипки і ф-но Вальс (1958). Хорові твори на сл. В. Сосюри, М. Рильського, П. Тичини та ін., романси, пісні, дитячі пісні ("12 місяців" сл. Н. Забіли (1951)), обр. нар. пісень.

СОЛТИС Адам Мечиславович
(4. VII 1890, Львів — 6. VII 1968, там же) — композитор, дириґент, педагог. Вчився в Львівській консерваторії, кл. скрипки Вольфшталя і кл. ф-но Лаврецької (1903-11), в Державній муз. академії в Шарлотенбурзі (Берлін), кл. композиції Й. Вольфа і Р. Кана (1911-14), в Державній академії мистецтв у Берліні, кл. композиції Г. Шумана (1914-16). Закінчив музикознавчий відділ Берлінського ун-ту зі званням доктора філософських наук (1921). Професор Львівської консерваторії (1930-39, 1945-68), з 1944 завідувач катедрою хорового дириґування Львівської консерваторії. З 1921 дириґент Польського муз. товариства, з 1940 Львівської державної філармонії.

Творчість. Балет "Левине серце" (1930), для симф. орк.: дві симфонії (1922, 1946), увертюра "Аретуза" (1914), Елегія (1918), сюїти, поеми, фантазії, концерт та ін.: кам.-інстр. твори: квартет, ескізи (1904), для струнного квартету Сюїта на польські нар. теми (1931-5), для струнного квартету і арфи сюїта (1953), для дерев'яних дух. інстр. і вальторні танок (1953), для ф-но варіяції (1914), рондо, сюїта, соната (1914) та ін., для скрипки і ф-но п'єси, сюїти та ін. Хори, романси, обр. нар. пісень, музика до драми "Камінний господар" Лесі Українки (1941).

Література. *Спілка композиторів України* (К. 1968).

СОНЕВИЦЬКИЙ Ігор
(2. I 1926, Гадинківці, Галичина) — композитор, педагог, музикознавець, дириґент. Закінчив Державну музичну академію в Мюнхені, кл. композиції та дириґування (1950), музикознавство в Українськім вільнім ун-ті в Мюнхені зі

ступенем доктора філософії (1961). Надзвичайний професор музикознавства в Українськім католицькім ун-ті в Римі (1967), дійсний член Наукового товариства ім. Т. Шевченка та голова Музикологічної комісії (1977), дійсний член УВАН у США і голова Музикологічної секції (1980), член Американського музикологічного товариства, Асоціяції американських композиторів. Викладач ф-но, муз. теорії, диригування, історії музики, композиції в Українськім музичнім ін-ті Америки (1952-67), в Українськім католицькім ун-ті (літні курси: 1971, 1973, 1975, 1978), з 1978 в Академії св. Юра в Нью-Йорку, президент Українського музичного ін-ту в Америці (1959-61). Диригент орк. Державної музичної академії в Мюнхені (1947-50), Українського оперного ансамблю (1948-50), з 1950 — різних хорів в Америці ("Думка" в Нью-Йорку, "Трембіта" в Ньюарку, "Заграва" в Нью-Йорку та ін.).

Творчість. Опери: "Зоря", лібр. Л. Полтави, опера-триптих "Володимир Великий"; балет "Попелюшка"; вок.-інстр. твори: кантати для міш. хору, солістів і ф-но "Любіть Україну", "Думи мої", "Псалом 113", "Псалом 137", "Псалом 149", для міш. хору і ф-но "Славень"; інстр. твори для ф-но пед. збірки "Весна", "Літо", "Осінь", "Зима", Варіяції на українську тему, ф-новий концерт, п'єси. Хори ("Відродженецький гимн"), Літургія (народня), літургійні пісні, цикл пісень на сл. Т. Шевченка, І. Франка, В. Симоненка, "Canti Spirituali" — 10 пісень-молитов для голосу з ф-но, пісні на сл. різних поетів. 15 муз. оформлень до театральних вистав Студії мистецького слова в Нью-Йорку ("Лісова пісня", "Казка старого млина", "Чорна пантера і білий ведмідь" та ін.).

Музикознавчі праці. *Артем Ведель і його музична спадщина* (Нью-Йорк, 1966), *Композиторська спадщина Нестора Нижанківського* (Рим, 1972), рецензії, статті в газетах і журналах. Недруковані праці: "Музикологічні праці З. Лиська" (1969), "Мирослав Скала-Старицький" — монографія (1976), "Антологія української церковної музики" (1981), лекції з історії української музики (1971-81). Редактор публікацій: М. Грінченко, *Історія української музики* (Нью-Йорк, 1961), *Ми йдемо в бій.* Повний збірник пісень Романа Купчинського (1977), Вибрані твори І. Недільського (1982), *Ювілейна книга УМІ в Америці* (Нью-Йорк, 1963) та ін.

СТАНКОВИЧ Євген Федорович

(19. IX 1942, Сваляве, Закарпаття) — композитор, муз. редактор. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. Б. Лятошинського і М. Скорика. Редактор видавництва "Музична Україна" (1970-6).

Творчість. Для симф. орк.: чотири симфонії (No. 2 - 1975, No. 3 -

1976), Увертюра (1967), Симфоніетта (1971), Фантазія; кам.-інстр. твори: для 15 струнних (1973), для 16 струнних (1977), концерт для віольончелі й орк. (1970), "Камерна симфонія" (1973), для струнного квартету "Allegro moderato" (1967), Сюїта (1971), Концертіно для скрипки і флейти (1968), для скрипки і ф-но триптих "На верховині" (1972), Sonata piccola (1977), для віольончелі й ф-но три сонати (1966, 1968, 1971), дитячі п'єси (для флейти і ф-но, гобоя і ф-но, фаґота і ф-но 1977). Хори, романси, пісні, музика для телепередач і кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

СТЕБЛЯНКО Олександр Іванович
(24. V 1896, Лебедин, Сумська обл.) — композитор, педагог. Закінчив Харківський муз.-драм. ін-т., кл. композиції С. Богатирьова (1926). В 1920-30 викладач співу в трудшколах, теорії музики в муз. технікумі. В 1936-41 і з 1945 завідувач кабінету муз. фолкльору Харківської консерваторії.

Творчість. Для струнного квартету: "Scherzo і Andante" (1925), Рондо (1926), Фуґа (1950); для орк. нар. інстр. Сюїта на теми українських нар. пісень (1961); для ф-но Марш (1935), п'єси (1954). Хори, романси, пісні, обр. нар. пісень. Записи (понад 2000) українських нар. пісень.

Музикознавчі праці. "Ладова структура і хроматизм української народної пісні" (1946), "Виконання народних пісень, ансамблів і народних хорів" (1952), упорядкування збірки *Українські народні пісні* (1965).

Література. *Спілка композиторів України* (К. 1968).

СТЕПАНЕНКО Михайло Борисович
(6. VI 1942, Семипалатинськ) — композитор, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. ф-но (1966), кл. композиції Б. Лятошинського і А. Штогаренка (1971). З 1967 викладач, з 1974 старший викладач катедри спеціяльного ф-но Київської консерваторії.

Творчість. Для симф. орк.: Симфонія (1971); кам.-інстр. твори: для струнного квартету "Концертне Allegro" (1977), для ф-но "Ескізи" (1962), "Варіяції" (1964), "Соната-балада" (1965), чотири сонатіни, мініятюри та ін., для флейти і ф-но "Ноктюрн", п'єси для скрипки й ф-но, флейти й ф-но, кларнету й ф-но. Хори, романси ("Стояла я і слухала весну", "До тебе, Україно" сл. Лесі Українки), пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав,

радіо і телепередач.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

СТЕПОВИЙ (Якименко) Яків Степанович
(20. X 1883, Харків — 4. XI 1921, Київ) — композитор, педагог, муз. критик. В 1895-1902 співав у Петербурзькій придворній капелі. Закінчив Петербурзьку консерваторію, кл. композиції М. Римського-Корсакова і А. Лядова (1909). З 1917 викладач Київської консерваторії, керівник Музичної драми та Державного вокального ансамблю, завідувач муз. секцією Всеукраїнського комітету мистецтв при нар. комісаріяті освіти УРСР.

Творчість. Кам.-інстр. твори: для ф-но (близько 50 творів) три фуґи (1909), Соната (1909), Фантазія (1909), Вальс (1910), Мазурка, прелюдії (15), Елегія, Менует, Колискова, танці, поеми, сюїти, мініятюри та ін., для віольончелі "Cantabile" (1909), для ансамблю бандуристів п'єси на теми нар. пісень (1920-1), для скрипки Романс, Мелодія. Хорові твори: "На роковини Т. Шевченка", сл. Лесі Українки (1906-7), "Тече вода з-під явора", сл. Т. Шевченка (1918), "Для всіх мертва і смішна", "Дві хмароньки", обидві на сл. О. Олеся, "Арфами", сл. П. Тичини (1921) та ін., вокальні ансамблі (11) на сл. Т. Шевченка, П. Тичини, Я. Щоголева, О. Олеся та ін., романси (близько 53) на сл. Т. Шевченка, І. Франка, О. Олеся, Лесі Українки, М. Рильського та ін., "За думою дума роєм вилітає", сл. Т. Шевченка, "Розвійтеся з вітром", сл. І. Франка, "Досить невільная думка мовчала", сл. Лесі Українки, "Степ", сл. М. Чернявського, "Рубіни", сл. М. Вороного, "З журбою радість обнялась", сл. О. Олеся, "Ноктюрн", сл. М. Рильського, окремі цикли на сл. різних поетів "Барвінки", "Пісні настрою" на сл. О. Олеся. Близько 80 обр. нар. пісень сольних та для ансамблів, збірники *П'ять десятків для хору*. Пісні для дітей: збірники *Проліски* (близько 150 пісень), *Кобзар* (20 пісень на сл. Т. Шевченка), п'ять шкільних хорів та ін.

Література. Т. Булат, *Яків Степовий* (К. 1980), *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1980), В. Клин, *Українська радянська фортепіянна музика* (К. 1980), Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979) Г. Степанченко, *Композитор Яків Степовий* (К. 1974), Г. Степанченко, *Я. С. Степовий і становлення української радянської музики* (К. 1979).

Видання творів. *Зібрання творів у трьох томах* (1. Інструментальні, 2. Солоспіви та вокальні ансамблі, 3. Хори) (К. 1964-5).

СТЕЦЕНКО Кирило Григорович

(24. V 1882, Квітки, Київщина — 29. IV 1922, Веприк, Київщина) — композитор, диригент, педагог, муз.-гром. діяч, священик. З 1899 співав у хорі М. Лисенка, у якому пізніше був помічником диригента. Закінчив Київську духовну семінарію (1903), до 1907 вчився в Муз.-драм. школі М. Лисенка в кл. Г. Любомирського. З 1908 навчав співу в Білій Церкві і Тирнові, з 1917 працював в Києві в муз. відділі Міністерства освіти, 1920 — організує при "Дніпросоюзі" дві мандрівні хорові капели, на базі яких пізніше виникла капеля "Думка" (Державна українська мандрівна капеля). Викладач у Вищому муз.-драм. ін-ті ім. М. Лисенка. Стеценко — автор багатьох проєктів реорганізації муз. життя на Україні відносно муз. шкіл, курсів, консерваторій, організування хорів і оркестрів по селах і містах, систематичного збирання етнографічних матеріялів і наукової розробки їх, тощо. У своїй творчості Стеценко був послідовником М. Лисенка, в якого домінуючим фактором був національний напрямок української музики. У виборі тем великий вплив на нього мала творчість Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, О. Олеся. Своєю творчістю Стеценко вніс великий вклад у розвиток хорової музики.

Творчість. Опери "Полонянка", лібр. Є. Кротевича (1903) незакінчена, "Кармелюк", лібр. Л. Пахаревського — незакінчена, "Іфігенія в Тавріді", за драмою Лесі Українки (1922), дитячі опери "Лисичка, Котик і Півник", лібр. автора (1911), "Івасик-Телесик", лібр. М. Кропивницького (1907-11); кантати та поеми "Слава Лисенку", сл. Л. Пахаревського та М. Павловського (1903), "Рано-вранці новобранці", сл. Т. Шевченка (1904?), "Єднаймося", сл. І. Франка, (1910), "Шевченкові", сл. К. Малицької (1910), "У неділеньку, у святую", сл. Т. Шевченка (1918). 20-а капелла хорових творів "В країні мертвій", "Радійте, співайте", "Усе жило, усе цвіло", всі три на сл. О. Олеся, "Сон", сл. П. Грабовського, "Як умру, то поховайте", сл. Т. Шевченка, та ін., 17 хорових творів з супроводом ф-но ("Вкраїно-мати! Кат сконав", "Живи Україно" обі на сл. О. Олеся, "Могила", сл. Б. Грінченка, "Прометей", сл. О. Коваленка, "То була тиха ніч", сл. Лесі Українки, "Хмари", сл. М. Вороного, та ін.), духовні твори: три Літургії, Панахида, Всенощна, канти: 48 романсів і пісень на сл. різних авторів ("Болить душа моя", "І ви покинули", "О, не дивуйсь", на сл. О. Олеся, "Плавай, плавай, лебедонько", сл. Т. Шевченка "Хотіла б я піснею стати", сл. Лесі Українки), ансамблі, обр. нар. пісень, "Українські колядки і щедрівки" для мішаного і однорідного хорів (5 десятків), "Колядки і щедрівки" для дво, три-голосого, однорідного дитячого або жіночого хорів (45 пісень), музика до театральних вистав "Бувальщина", "Про що тирса шелестіла", "Гайдамаки", пісні для дітей збірка "Луна", "Шкільний співанник".

Музикознавчі праці. "Українська музика та її представники", "Українська пісня в народній школі", "Музика на українській сцені", "Методика шкільного співу", статті, рецензії.

Література. Л. Пархоменко, *Кирило Григорович Стеценко* (К. 1973), Е. Федотов, *Кирило Стеценко спогади, матеріяли* (К. 1981), С. Лісецький, *Риси стилю творчості К. Стеценка* (К. 1977), М. Грінченко *Історія української музики* (Нью-Йорк, 1961), *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1980).

Видання творів. *Зібрання творів у п'яти томах* (шести книжках) (К. 1963-6).

СТЕЦЮК Микола Григорович
(28. VI 1942, Артемівське, Донецька обл.) — композитор, педагог. Закінчив ф-т нар. інстр. (1969), композиторський ф-т, кл. І. Ковача Харківського ін-ту мистецтв (1973). Викладач харківських культурно-просвітних училищ, керівник естрадних оркестр. З 1975 — мистецький керівник ансамблю нар. інстр. "Коробейники" Харківської філармонії і викладач Ін-ту мистецтв.

Творчість. Вок.-симф. кантата "Революція" (1973), для симф. орк. "Молодеча увертюра" (1974), кам.-інстр. твори: для ф-но Соната, Варіації (1972), для домри і ф-но Scherzo(1970), для домри і баяна Концертіно (1972), для орк. нар. інстр. Сюїта (1969), твори для естрадної орк. пісні, обр. нар. пісень.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

СТУПНИЦЬКИЙ, Василь
(1879-1945 (?)) — композитор, етнограф, диригент. Закінчив Харківський ун-т, музики вчився в Києві і Москві. Диригент катедрального хору і керівник муз. школи в Чернігові. Організатор пересувних концертів і учитель муз. студії Ін-ту нар. освіти в Харкові. Автор обр. нар. пісень "Пісні Слобідської України" (1929), цикл "Слобожанські пісні" та ін., церковних творів.

ТАРАНОВ Гліб Павлович
(15. VI 1904, Київ) — композитор, педагог, муз.-гром. діяч. В 1920-4 вчився в Київській консерваторії, кл. композиції Р. Ґлієра, Б. Лятошинського, кл. дириґування М. Малько. Закінчив Муз.-драм. ін-т ім. М. Лисенка (1925). Викладач теорії музики й дириґування в цьому ін-ті. З 1934 доцент, з 1939

професор Київської консерваторії, в 1941–50 професор, в 1944–50 завідувач катедрою інструментовки Ленінградської консерваторії. Доктор музикознавства (1944). Член управи Спілки композиторів України.

Творчість. Опера "Льодове побоїще" ("Олександер Невський") лібр. Б. Таранова (1937–42); для симф. орк.: дев'ять симфоній (1934, 1947, 1952, 1957, 1964, 1964, 1967, 1969, 1974), поеми: "Вітер зі сходу" (1946), "Героїчна" (1951), "Три монументи" (1971) та ін., увертюра "Приборкання Ангари" (1958), сюїти: "Українська" (1950), "Алтайська" (1955) та ін., концерти для ф-но з орк. (1928), для флейти, англійського ріжка, фаґота зі струнною орк. (1976), для балалайки, бандури з орк. (1954); кам.-інстр. твори: два струнні квартети (1929, 1945), "Патетичний секстет" для струнних інстр. і ф-но (1945), для ф-но "Дві прелюдії", Поема (1924), дві сонати (1924, 1947), 10 п'єс для дітей (1947), для скрипки, альта, арфи, для духових інстр. квінтет (1959). Хори, романси, пісні, обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці. *Курс читання партитур* (М.–Ленінград, 1939), статті, в журналах і газетах.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970).

ТЕПЛИЦЬКИЙ Олександер Семенович
(2. IX 1902, Темір-Хан-Шурі, Буйнакськ, Даґестанська АРСР) — композитор, педагог, дириґент. Закінчив Ленінградську консерваторію, кл. композиції (1929). Викладач теорії музики в муз. школі та Ленінградській консерваторії, з 1948 у Львівській консерваторії, з 1966 доцент. В 1945-7 мистецький керівник орк. нар. інстр. Таджицької філармонії.

Творчість. Для симф. орк. "Урочистий марш" (1930), для струнної орк. Елегія (1929), для духової орк. три марші (1957); кам.-інстр. твори: для струнного квартету "Ліричні сторінки" (1958), для квартету дерев'яних дух. інстр. обр. грузинської нар. пісні "Ціцінателя", для ф-но соната (1929), Тема з варіяціями (1927), для баяна "Східний гавот" (1963). Хори, романси, пісні, музика до театральних вистав і радіопередач.

Музикознавчі праці. *Короткий словник музичних термінів* (1947), "Тонально-ладовий склад музики" (1953), "Система акордів мажору-мінору викладена в таблицях" (1956-9), статті та рецензії в газетах.

Література. *Спілка композиторів України* (К. 1968).

ТЕРНОПОЛЬСЬКИЙ Феодір
(XVII ст.) — композитор, диригент. Автор партесної музики, творець строчного співу.

ТИЛИК Володимир Володимирович
(21. VII 1938, Дніпропетровськ) — композитор, муз. редактор. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції А. Штогаренка (1962). З 1967 завідувач відділом музики журналу "Мистецтво", з 1969 — журналу "Музика", в 1971, 1974 — завідувач редакції видавництва "Музична Україна". Лавреат Республіканської премії ім. М. Островського.

Творчість. Балетна новела "Червона ромашка" (1973); вок.-симф. кантати "Муса Джаліль" (1962), "Севастопіль" (1976); для симф. орк.: увертюра, сюїти, концерти для ф-но й орк. (1972), для сопрано й орк. (1977), для бандури й орк. (1976); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1967), тріо (1976), для квартету віольочель Сюїта (1965), для ф-но Соната (1965), "Акварелі" (1966), "Прелюдії-пісні" (1969) та ін., твори для скрипки, валторні, флейти, фаґота, цимбал; для орк. нар. інстр. "Полтавські танці" (1971) та ін., Вокальні цикли, романси, пісні на сл. І. Франка, Т. Шевченка, І. Бердника та ін., музика до радіопередач, кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978)

ТІЦ Михайло Дмитрович
(8. III 1898, Петербурґ — 12. X. 1978, Харків) — композитор, педагог, муз.-гром. діяч. Закінчив Харківський муз.-драм. ін-т, кл. композиції С. Богатирьова, кл. ф-но П. Луценка. З 1924 викладач теорії та композиції в Харківській консерваторії, з 1944 — завідувач катедрою теорії музики та композиції там же, з 1935 — професор. Серед його учнів були П. Гайдамака, Л. Булгаков, Л. Колодуб та ін.

Творчість. Опери: "Перекоп" (1939), "Гайдамаки", за одноіменною поемою Т. Шевченка (1940-1), співавтори обидвох Ю. Мейтус, В. Рибальченко; вок.-симф. кантата "Пісня червоної кінноти" сл. власні (1936); для симф. орк. "Комсомольська увертюра" (1932); кам.-інстр. твори: тріо "Камерна трилогія" (1937-40), два струнні квартети (1949, 1956), ф-нний квартет (1954), для ф-но дві сонати (1924-27), п'ять сонатін (1955-62), поліфонічна сюїта (1956) та ін., педагогічний репертуар для скрипки, ф-но

та для інших інстр. Вокальні цикли "Монологи з поем Т. Шевченка" та ін., хори, романси, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Музикознавчі праці. "Про тематичну і композиційну структуру музичних творів" (1958–9), "Про сучасні проблеми теорії музики" (К. 1976) та ін. статті.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970), В. Клин, *Українська радянська фортепіянна музика* (К. 1980).

ТОЛСТЯКОВ Павло

(1880–1938) — композитор, хормайстер. З 1912 — хормайстер Маріїнського, в 1921–33 Харківського, з 1933 Одеського оперного театру.

Творчість. Твори для ф-но, хорові твори "В космічному оркестрі", "Данилова криниця", "Пісня кузні" та ін., обр. нар. пісень (близько 20), музика до кінофільмів ("Коліївщина").

ТОПОЛЬНИЦЬКИЙ Генріх

(1864–1920 (?)) — композитор, муз.-гром. діяч. Вчився в Львівській духовній семінарії. Співпрацівник муз. товариства "Боян".

Творчість. Вок.-симф. кантата "Хустина", сл. Т. Шевченка, вперше виконана хором "Боян" 1898. Хорові твори: "Перебендя", "Ой три шляхи", "У неділньку гуляла" всі на сл. Т. Шевченка, твори на сл. М. Шашкевича, П. Грабовського, Я. Щоголева та ін.; твори для ф-но; обр. нар. пісень "В'язанка народніх пісень" та ін.

Література. М. Загайкевич, *Музичне життя Західної України другої половини XIX ст.* (К. 1960), *Хрестоматія української дожовтневої музики* (К. 1970).

ТУРКЕВИЧ Лев

(4. V 1901, Броди — 4. XI 1961, Торонто) — композитор, дириґент, педагог. Закінчив Львівську консерваторію, кл. М. Солтиса, вчився у Віденській академії, кл. ф-но Вюрера, кл. композиції Й. Маркса. Дириґент театру оперети в Бидґощі та Познані (Польща), в 1941–4 Львівської української опери. В 1946–9 дириґент чол. хору "Ватра", з яким концертував по Австрії, Німеччині, Швайцарії. З 1949 жив в Канаді, де був дириґентом різних хорів (жін. хор "Чайка", чол. хор "Прометей"), завдяки йому відбулися в Канаді вокально-симфонічні концерти з українською програмою.

Творчість. Вокально-хорова музика, обр. хорових творів, ф-нові супроводи до хорових творів, інструментовка різних творів ("Єднаймося" К. Стеценка, "Заповіт" Б. Лятошинського, "Б'ють пороги" М. Лисенка та ін.).

Література. Л. Левицька, І. Бодревич, *Лев Туркевич. Життя і творчість* (Торонто, 1965).

УМАНЕЦЬ, Василь Андрійович

(2. V 1916, Рубченки, Київщина) — композитор, диригент, педагог. Закінчив муз.-театр. технікум (1937), диригентсько-хоровий ф-т Київської консерваторії (1945), в 1948 — аспірантуру. В 1944-51 викладач Київського, в 1951-6 Дніпропетровського муз. училищ. З 1956 — учитель співу в школі і керівник самодіяльних хорів у Києві, з 1958 — викладач Київського пед. ін-ту, з 1976 — доцент, кандидат мистецтвознавства (1972).

Творчість. Вок.-симф. сюїта "На Верховині" (1962); для симф. орк.: Фантазія на українські народні теми (1954), сюїта "Рідна земля" (1957); кам.-інстр. твори: для струнного квартету дві сюїти на укр. теми (1946, 1949), для скрипки і ф-но "Дві пісні" (1949), для ф-но "Три прелюдії" (1945), "Поема", "Хоровід" (1952), п'єси (1948-50) для бандури та ін. хори, романси, пісні на сл. Т. Шевченка, М. Рильського, П. Воронька, Д. Павличка, Р. Братуня та ін., пісні для дітей, обр. нар. пісень.

Музикознавчі праці. "Поезія І. Франка в хоровій та вокальній творчості українських композиторів" (1956), "Микола Лисенко і українське хорове мистецтво" (1961), "Хорова творчість українських радянських композиторів" (1967), "Музично-педагогічна і диригентсько-хорова діяльність М. Д. Леонтовича" (1975) та ін., статті в збірниках і журналах.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

УСАЧІВ Леонід Антонович

(10. VI 1899, Красне, Херсонська обл.) — композитор, диригент, співак. В 1919-23 вчився композиції в А. Корещенка в Харкові. В 1928-48 співак і диригент хорової капелі в Дніпропетровську.

Творчість. Опера-балет "Муха-Цокотуха" (1945); вок.-симф. твори: "Встають ліси" (1953), ораторія "Степан Разін", поема "Свобода — дорожча від життя"; для симф. орк.

"Героїчна балада"; хори, романси, пісні, музика до театральних вистав.

ФАЙНТУХ Соломон Овсійович

(16. X 1899, Бердичів) — композитор, дириґент. В 1918-21 вчився в Харківській консерваторії, кл. ф-но А. Корещенка. Закінчив Харківський муз.-драм. ін-т, кл. композиції С. Богатирьова (1927). З 1932 — викладач Харківської консерваторії. В 1920-3 — мистецький керівник і дириґент капелі Наркомосу УРСР, в 1944-6, симф. орк. і філармонії в Луганську.

Творчість. Оперети: "Дощ", "Чаклунка", "Сільське одруження"; вок.-симф. "Ораторія-балада", сл. М. Рильського, В. Сосюри, П. Тичини (1946-7); для симф. орк. Поема (1935); кам.-інстр. твори: два струнні квартети (1926-7, 1965-8), твори для ф-но. Хори, романси, пісні, пісні для дітей, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Література. *Спілка композиторів України* (К. 1968).

ФАЙНТУХ Яків Самійлович

(19. XII 1892, Бердичів) — композитор, педагог. Закінчив Одеську консерваторію, кл. композиції В. Золотарьова і П. Молчанова (1930), з 1935 — викладач Одеської консерваторії і муз. училища. В 1917-37 — театральний композитор, в 1941-5 — композитор узбецького і російського театрів у Самарканді.

Творчість. Радіоопера "Червона пресня" (1932), оперети "Розіта", "Дівчина з гарему" та ін.; для симф. орк.: Поема (1959), сюїти, увертюра (1966) та ін.; вок.-симф. сюїта на сл. Т. Шевченка (1946-7), кантата; кам.-інстр. твори: для струнної орк.: "Прелюдія", "Ода", "Scherzo" (1965), сюїта (1966), концерт для труби з орк. (1957), два концерти для скрипки з орк. (1951, 1959), два струнні квартети (1928, 1944-5) та ін., Хори на сл. Т. Шевченка, П. Воронька, пісні для дітей, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав та кінофільмів.

Література. *Спілка композиторів України* (К. 1968).

ФЕДОРІВ Мирон

(1907, Криве, Тернопільська обл.) — композитор, дириґент, педагог, музикознавець. Вчився у Варшавській консерваторії теорії та композиції в К. Сікорського (1939-42), у Віденській муз. школі музичного виховання у Л. Райбенспіс, Ф. Бурґгарта (1942-4), в Моцартеум у Зальцбурґу музикознавства, композиції, дириґування у Ґ. Шінемана, Й. Маркса, К. Кравса,

у Cosmopolitan School of Music у Чікаґо ф-но і дух. інстр. (1951-52). Живе у США.

Творчість. Хорові твори: дві Літургії F-dur і G-dur для чол. хору (Філядельфія, 1984), Єрусалимська утреня для міш. хору (Чікаґо, 1971), Воскресна утреня для міш. хору (Чікаґо, 1971), Велика Вечірня (1985), "Українські релігійні пісні" у двох частинах для міш., чол., жін. хорів (Чікаґо, 1960), "Сальви і мальви", сл. Т. Курпіти (1967), "Сім струн", сл. Лесі Українки (1971), "Українські пісні" у 4-ох частинах (1964), Збірник літургічних співів Закарпатської церкви (1982), "Коляди" (1985), "Щедрівки, веснянки й гаївки" у двох циклах (1985), близько 300 церковних, народних пісень, близько 100 коляд на двоголосний шкільний або дівочий хор.

Музикознавчі праці. *Кодекс українських церковних напівів Галицької Землі* у двох томах — 1-ий том: *Василіянські церковні напіви* (Рим, 1961) 2-ий том: *Обрядові співи української церкви Галицької Землі* (Філядельфія, 1984), *Віднова, реформа, чи змаг до справжнього українського обряду по формі і змісті* (1971), *Генеза і розвиток українських церковних напівів та ін.*

ФЕМЕЛІДІ Володимир Олександрович
(29. VI 1905, Одеса — 30. X 1931) — композитор. Закінчив Одеський муз.-драм. ін-т, кл. П. Молчанова (1928).

Творчість. Опери: "Розлом" (1928), "Цезар і Клеопатра" за Дж.-Б. Шов (1930) — незакінчена; балет "Карманьйола" (1930); для симф. орк.: "Ювілейна симфонія" (1928), "Клясична симфонія" (1928), "Екзотичне скерцо" (1928), концерт для ф-но, концерт для скрипки та ін.; романси, пісні.

Література. Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970).

ФІЛІПЕНКО Аркадій Дмитрович
(8. I 1912, Київ — 24. VIII 1983, там же) — композитор, муз.-гром. діяч. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. Л. Ревуцького (1939).

Творчість. Опера для дітей "В зеленім саду", оперети: "Сто перша жінка султана", за романом З. Тулуб "Людолови" (1972) та ін.; вок.-симф. поема "Дума про безсмертного Кобзаря" сл. Тичини (1960) та ін.: для симф. орк.

"Героїчна поема" (1947), "Концертний вальс" (1957), симфонія для струнної орк. (1976); кам.-інстр. твори: чотири струнні квартети (1939, 1948, 1971, 1977), для ф-но сюїта "Звіринець" (1935), дві сонати (1936, 1937), Хори, романси, пісні для дітей, музика до театральних вистав і кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979).

ФІЛІПЕНКО Віталій Аркадійович
(2. II 1939, Київ) — композитор. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. А. Штогаренка (1965).

Творчість. Для симф. орк. "Поема" (1965), балетна фреска "Єдність", "Поема-концерт" для скрипки з орк. (1970) та ін.; кам.-інстр. твори: для струнної орк. "Варіяції" (1967), для ф-но "Соната-поема" (1966), "Токката" (1968), "Дві прелюдії", "Варіяції" та ін., для бандури "Веснянка", "Скерцо" (1967). Хори, пісні, пісні для дітей, музика до театральних вистав, кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ФІЛЬЦ Богдана Михайлівна
(14. X 1932, Яворів, Львівська обл.) — композитор, музикознавець, педагог. Закінчила історико-теоретичний ф-т Львівської консерваторії (1956), композиторську кл. С. Людкевича (1958). В 1956-8 викладач теорії музики в муз. десятирічці ім. М. Лисенка, з 1959 — аспірант, з 1963 — науковий співробітник ІМФЕ ім. М. Рильського АН УРСР. Кандидат мистецтвознавства (1964).

Творчість. Для симф. орк. "Верховинська рапсодія" (1961), концерт для ф-но з орк. (1958). "Новела" для бандури з орк. (1961); кам.-інстр. твори: для ансамблю скрипачів "Маленький вальс" (1972), для двох ф-но "Карпатські мельодії" (1977), для ф-но три прелюдії (1952), "Листок з альбома" (1960), "Закарпатські новелети" (1966), "Лемківські варіації" (1976) та ін., для скрипки і ф-но "Гумореска" (1954), "Романс" (1973), для гобоя "Колискова" (1977), "В лісі" (1977), для баяна. Хори, романси, пісні на сл. Т. Шевченка, Лесі Українки, А. Міцкевича, О. Олеся, В. Сосюри ("Баркароля", сл. В. Сосюри, "Гуцулка Анничка", сл. Д. Павличка), збірники пісень для дітей "Від льоду до льоду", сл. О. Олеся (1965), "Ялиночка" (1973) та ін.

Музикознавчі праці. *Хорові обробки українських народних пісень* (К. 1965), *Фортепіанна творчість В. С. Косенка (К. 1965)*, "Поліфонія в хорових обробках народних пісень українських радянських композиторів" в збірнику *Сучасна українська музика* (К. 1965), "Методи хорових обробок українських народних пісень в творчости українських радянських композиторів" (1964).

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

ФІНАРОВСЬКИЙ Григорій Абрамович
(2. I 1906, Шполе, Київщина) — композитор. Закінчив Харківський муз.-драм. інститут, кл. композиції С. Богатирьова (1933), Працював у театрах Харкова, Севастополя, Джамбула.

Творчість. Дитяча опера "В майстерні художника" (1929), муз. комедії: "Останній баль", співавтор Д. Клебанов (1941), "Пальмовий острів" (1961) та ін.; вок.-симф. кантати: "Пісня про бойовий шлях", сл. З. Біленка (1943), "Пісня братерства" сл. Т. Шевченка, додатковий текст М. Шаповала (1956) та ін.; для симф. орк.: "Марш" (1929), "Героїчна поема" (1953), для ф-но з орк. варіяції на тему укр. нар. пісні "Віддала мене моя матінка", для скрипки з орк. "Юнацький концерт" (1971); кам.-інстр. твори: для ф-но "Дитячий альбом", для віольончелі й ф-но "Сім мініятюр на казахські теми". Хори, пісні, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ФІЯЛА Юрій
(31. III 1922, Київ) — композитор, піяніст, дириґент. В 1939-41 вчився в Київській консерваторії в Л. Ревуцького, Б. Лятошинського, А. Ольховського, ф-но в К. Михайлова, в 1942-45 вчився в Вищій музичній академії в Берліні, кл. композиції Г. Домбровського, кл. дириґування В. Фуртвенґлера, з 1945 вчився в Королівській музичній консерваторії в Брюселі. Рівночасно працює в Брюселі як композитор, піяніст, дириґент. З 1949 живе в Монтреалі, Канада, де працює як композитор, піяніст, органіст, педагог.

Творчість. Для симф. орк. близько 20 творів: Симфонія E-moll (1950), Симфонія No. 4 ("Українська") (1973), концерт для скрипки з орк. (1973), "Бурлеск увертюра" (1972), "Український триптих" (1975), "Сюїта Курилик" (1982) та ін.; вок.-симф. твори: "Канадське кредо", для хору з

орк. (1966), "П'ять українських пісень", для сопрано з орк. (1973); кам.-інстр. твори: Концертіно для 4-ох арф (1972), струнний квартет (1972), квінтет для ф-но і струнного квартету (1982), два квартети для саксафонів (1955, 1961), сонати для віольончелі й ф-но (1969), для скрипки й ф-но (1969), для ф-но дво сонати (1947, 1970), сонатіна (1947), токата (1948), три багателі (1968), "Дитяча сюїта (1941), "Мініятюрна сюїта" (1959), "Австралійська сюїта" (1963) шість творів для двох ф-но та ін. Хори, романси, пісні.

Література. А. Рудницький *Українська музика* (Мюнхен, 1963).

Видання творів. **Miniature suite** (Торонто, 1960).

ФЛІС Володимир Васильович

(23. III 1924, Станиславів (нині Івано-Франківськ)) — композитор, педагог. Закінчив Львівську консерваторію, кл. композиції Р. Сімовича (1960). В 1960-3 викладач Івано-Франківського муз. училища, в 1963-5 Львівського муз. училища. З 1965 — викладач Львівської консерваторії.

Творчість. Вок.-симф. кантата "Дзвеніть, Карпати" (1960), поема-кантата "Моя батьківщина" (1976); для симф. орк. "Ярема Галайда", за поемою "Гайдамаки" Т. Шевченка (1961), симфонія (1972); кам.-інстр. твори: два струнні квартети (1960, 1968), для скрипки: "Пісня" (1960), "Каприз" (1969), для ф-но: Соната (1962), "Експромпт" (1970), "Scherzo" (1972), "Andante" (1973), для баяна прелюдії й фуґи (1974). Хори, романси, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Музикознавчі праці. Посібник *Сольфеджіо* для 1-4 кляс дитячих муз. шкіл (1975), для 5-ої кляси (1977), співавтор Я. Якуб'як.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ФОМЕНКО Микола

(25. XII 1894, Ростов-на-Дону — 8. X 1961, Нью-Йорк) — композитор, пяніст, педагог, муз. критик. Закінчив Харківську консерваторію, кл. ф-но П. Луценка, кл. композиції С. Богатирьова (1929). Викладач Харківської консерваторії, з 1951 в Українському музичному ін-ті в Нью-Йорку. Музичний редактор видавництва "Мистецтво" в Харкові. Концертував як пяніст в Україні й Америці.

Творчість. Опери: "Маруся Богуславка", "Ганна" (незакінчена), опера-муз. казка "Івасик-Телесик"; для симф. орк.: дві

симфонії, поема "9 січня", три сюїти "Младиш", "Українська", "З далекого світу чудес", концерт для ф-но з орк., марш; кам.-інстр. твори: струнний квартет, для скрипки сюїта, "Леґенда", "Етюд-баляда", для ф-но "Баляда", "Вальс", "Рондо", "П'ять творів на українські теми" та ін., для віольончелі. Хори, романси, пісні на сл. Т. Шевченка, І. Франка, П. Тичини, Я. Славутича (кантата "Слава Мазепі", сл. Я. Славутича, баляда "Про Байду Вишневецького", пісні "Любіть Україну", сл. В. Сосюри, "Монолог перед шаблею", сл. Я. Славутича), близько 12 обр. нар. пісень, музика до театральних вистав ("Князівна на горошині", інсценізація поеми "Мойсей", І. Франка).

Література. А. Рудницький, *Українська музика* (Мюнхен, 1963).

ФОРОСТИНА Євген

(5. IX 1883, Кольбушів, Галичина — 25. IX 1951, Бруклін, НЙ, США) — композитор, педагог, диригент. Диригент хору "Боян" в Перемишлі, Львові, Стрию.

Творчість. Оперета "Дівча з Лелією", "Ганджа Андибер"; кам.-інстр. твори: струнний квартет, ф-нове тріо; хорові твори "Тополя", "Реве та стогне", обидві на сл. Т. Шевченка, "Велій Господь" та ін., романси, пісні, музика до театральних вистав ("Казка старого млина").

ФРЕЙДЛІН Яків Михайлович

(12. VIII 1944, Чіта) — композитор, педагог. Закінчив Одеську консерваторію, кл. композиції (1971). З 1973 викладач теорії музики в Одеській муз. школі ім. П. Столярського.

Творчість. Кіноопера для дітей "Настало літо" (1977); для симф. орк.: симфонія (1973), симф. баляда "Броненосець Потьомкін" (1977), концерт для ф-но з орк. (1971), концерт для флейти, ф-но з орк. (1974); кам.-інстр. твори: два струнні квартети (1963, 1975), соната для кларнету й ф-но (1976), соната для флейти й ф-но (1966), для ф-но: "Scherzo" (1965), сонатіна (1974), цикл п'єс (1977) та ін., для органа "Поема" (1977). Вокальні цикли, пісні, музика до театральних вистав і телепередач.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ХОТКЕВИЧ Гнат Мартинович
(31. XII 1877, Харків — 1938 (?) на засланні) — бандурист, композитор, мистецтвознавець, технолог, муз.-гром. діяч. Пропаґатор гри на бандурі, як бандурист концертував у різних місцевостях України. Організатор першого виступу кобзарів і лірників на XII археологічному з'їзді в Харкові 1902 р. Організатор Гуцульського театру. В 1921-8 викладач гри на бандурі в муз.-драм. ін-ті в Харкові.

Творчість. Близько 182 твори, з того 69 написані для бандури, вок.-інстр. твори: "Буря на Чорному морі", "Байда", "Пісня про Кармалюка", "Пісня про Залізняка", "Пісня про Нечая" "Як виїхав Ревуха" та ін.; кам.-інстр. твори: 2 струнні квартети, для бандури: два Козачки, марш, "Невільничий ринок", "Одарочка", "Ранок", серенада, терціяльний етюд та ін., сім перекладів для бандури "Більше надії, брати" В. Верховинця, етюд Генделя, марш Шуберта та ін., три мелодеклямації, мелодії до думи про "Смерть козака бандуриста". Хорові твори (близько 10) на сл. Т. Шевченка, І. Франка, дитячі хори, збірник романсів для тенора, сопрано. Музика до драми Шакунталя.

Музикознавчі праці. *Підручник гри на бандурі* (Л. 1909), *Підручник гри на бандурі* (Харків, 1929-30, передрук Детройт, 1965), *Музичні інструменти українського народу* (Харків, 1930), "Короткий курс гри на бандурі" в журналі *Музика масам* (1931), "Бандура та її місце серед інших музичних інструментів" (1914), статті, розвідки в журналах, збірниках; оповідання, повісті та драматичні твори.

Література. В. Мішалов, *Видатний будівничий бандурного мистецтва Гнат Хоткевич* (Сідней, 1983), Л. Горлиця, *Гнат Хоткевич. Будитель пам'яти народу 1877-1942* (Міннеаполіс, 1978), У. Самчук, *Живі струни*. Бандура і бандуристи (Детройт, 1977), А. Горняткевич, "Hnat Khotkevych" в журналі *Бандура* (1982).

ХУТОРЯНСЬКИЙ Ігор Миколайович
(21. XII 1924, Немирів, Вінницька обл.) — композитор, педагог. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. Л. Ревуцького (1955). В 1957-64 викладач у Київській спеціяльній муз. школі ім. М. Лисенка, з 1967 — редактор видавництва "Музична Україна".

Творчість. Для симф. орк.: "Поема" (1955), "Прелюдія" (1956), "Увертюра" (1966), "Гімн місту-герою Києву" (1966) та ін.; для орк. нар. інстр.: "Уральська сюїта" (1956), "Пісня і скерцо" (1957), увертюра (1956), концерт для домри й

орк. (1957) та ін.; кам.-інстр. твори: два струнні квартети (1957, 1971), для скрипки й ф-но "Танець" (1957-8), "Поліфонічні п'єси" (1976), для ф-но "Колискова", "Scherzo" (1955), "30 маленьких канонів" (1970) та ін., твори для гобоя, тромбона, флейти, вальторні. Пісні, обр. нар. пісень, музика до лялькової вистави "Закохані боги" (1956-7).

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

ЦЕГЛЯР Яків Самійлович

(29. II 1912, Київ) — композитор, педагог. Закінчив Київське муз. училище, кл. композиції Л. Ревуцького (1939), Тбіліську консерваторію, кл. композиції А. Баланчівадзе (1946).

Творчість. Оперети: "Бажаємо щастя" (1957), "Дівчина і море" (1965) та ін. вок.-симф. кантата: "Безсмертному Кобзареві", сл. В. Симоненка (1963), "Концертний вальс" для кольоратурного сопрано й орк. (1975) та ін., для симф. орк.: сюїта з оперет "Бажаємо щастя", "Дівчина і море", вальс "Золоті вогні" (1964), ноктюрн "Зорі над Дніпром" (1969) та ін., кам.-інстр. твори: для струнного квартету сюїта (1944), для скрипки й ф-но сюїта "Струни дружби", "Пісня без слів" (1970), для ф-но варіяції (1954), "Дві прелюдії" (1971). Хори, романси, пісні, музика до театральних вистав і кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ЦИЦАЛЮК Григорій Никифорович

(23. IX 1929, Подільське, Хмельницька обл.) — композитор, диригент, педагог. Закінчив Львівську консерваторію, кл. композиції С. Людкевича (1953). В 1953-7 мистецький керівник Вінницької філармонії, 1957-62 викладач у Харківськім ін-ті культури, диригент нар. ансамблю пісні і танцю, з 1974 доцент Харківського ін-ту мистецтв.

Творчість. Для симф. орк.: симфонія (1967), три поеми (1956, 1963, 1974), "Подільська сюїта" (1972), концерт для флейти з орк. (1976), "Українські симфонічні танці"; кам.-інстр. твори: для струнного квартету сюїта (1969), для вальторні й струнного квартету "Елегія" (1971), для ф-но "Рондо" (1954), "Фуґа" (1956), "Прелюд" (1961) та ін. Хори ("Хор лісових дзвіночків", сл. П. Тичини), романси, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ЧИШКО Олесь Семенович
(2. VII 1895, Дворічний Кут, Харківщина — 4. XII 1976, Ленінград) — композитор, співак. Закінчив Харківський муз.-драм. ін-т (1924), Ленінградську консерваторію (1937). В 1926-31 співак Харківського, Київського, Одеського оперних театрів, в 1931-48 Ленінградського оперного театру.

Творчість. Опери: "Юдифа" (1923), "Яблуневий полон" (1930), "Броненосець Потьомкін" (1937), "Донька Каспія" (1942), "Махмуд Торабі" (1944), "Леся Вересай" (1949); для симф. орк.: увертюра "Степ" (1930), "Українська сюїта" (1944); для орк. нар. інстр.: "Танцювальна сюїта" (1933), 6 п'єс (1939-44); струнний квартет (1941). Хори, близько 50 романсів.

ШАМО Ігор Наумович
(21. II 1925, Київ — 1982, там же) — композитор, муз.-гром. діяч. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Б. Лятошинського (1951). Лавреат премій ім. Островського (1972), ім. Т. Шевченка (1976).

Творчість. Для симф. орк.: симфонія для струнної орк. (1965), симфонія "Пам'яті героїв" (1975), симфонічні танці (1949), симф. картини "Флуєраш" (1953), фестивальна сюїта (1954), камерна сюїта (1968), увертюра (1967), концерт для ф-но з орк. (1951), для флейти і струнної орк. (1977) та ін.; вок.-симф. кантати "Дума про трьох вітрів", сл. П. Тичини (1948), "Співа Україна", сл. Д. Луценка (1961), сюїта "Моя Батьківщина" (1945) та ін.; кам.-інстр. твори: чотири струнні квартети (1955-62), ф-нове тріо (1947), ф-новий квінтет (1958), для дерев'яних дух. інстр. "Український квартет" (1961), для віольончелі й ф-но "Романс" (1947), для скрипки і ф-но соната (1950), для ф-но "Українська сюїта" (1948), п'ять мініятюр (1949), Соната (1950), сюїти (1954, 1959), "Тарасові думи" (1960), 12 прелюдій (1962), "Гуцульські акварелі" (1972) та ін., для бандури "Десять концертних п'єс". Хори: 4 хори на сл. І. Франка (1958), 7 хорів на сл. сучасних поетів "Летять журавлі" (1963), "Карпатська сюїта" (1964) та ін., романси: цикл на сл. Лесі Українки (1947), "Медоцвіти" сл. А. Малишка (1950), 7 романсів на сл. Р. Бернса (1958), 10 романсів на сл. Т. Шевченка (1959) та ін., пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав, радіопередач, кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980), Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979).

ШАМО Юрій
(2а пол. XX ст.) — композитор.

Творчість. Концерт No. 2 для ф-но, струнних та ударних інстр.; твори для ф-но: 6 сонат, казки та історії для ф-но за мотивами казок Г.-Х. Андерсена; хорові твори на сл. Лесі Українки "Стояла я і слухала весну", "Хотіла б я піснею стати", "Напровесні", "Гей, піду я в ті зелені гори", "Осінній плач, осінній спів", "Скрізь, де не гляну, сухі тумани розляглися", "Ой не зникли золотії терни", "Якби мені достати струн живих", "У чорную хмару зібралася туга моя", "Знов весна і знов надії" (К. 1983).

ШАПОВАЛЕНКО Володимир Павлович
(9. XII 1932, Полтава) — композитор. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. А. Свєчнікова і К. Данькевича (1960). З 1960 редактор муз. відділу для дітей і молоді Українського радіо.

Творчість. Радіоопера для дітей "Королева Зубна Щітка" за казкою Т. Могилевської (1968), для симф. орк.: музика до телевистав "Принцеса Соліманська" (1961), "Кокорі" (1962), сюїта "На шкільному карнавалі" (1965), увертюра (1966) та ін.; для духової орк.: "Парадний марш", кам.-інстр. твори: для ф-но п'єси, для різних інстр. і ф-но п'єси. Хори "Конвалія" (1959), "Елегія" (1966), обидві на сл. О. Олеся, масові та естрадні пісні "Вальс кохання", сл. А. Пашка (1954), "Білий сніг" (1966), "Оленятко" (1966) та ін., пісні для дітей, музика до театральних вистав, теле і радіопередач, кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ШАЦ Олександер Юхимович
(15. VI 1901, Одеса) — композитор, піяніст, дириґент, педагог. Закінчив Одеську консерваторію, кл. ф-но Чегодаєвої (1924), кл. композиції В. Малішевського (1921), кл. дириґування. Піяніст, композитор і дириґент у драм. театрах Одеси і Дніпропетровська, в 1933-6 викладач на радіофакультеті консерваторії в Одесі.

Творчість. Балет "Мрія піонера" (1940); муз. комедії "Яким

Гаврилович" (1944), "Примхи кохання" за К. Ґольдоні (1947) та ін.; для дух. орк. "Український марш"; кам.-інстр. твори: для квартету дух. інстр. сюїта (1952), для ф-но 24 прелюдії, "Українська рапсодія" (1956), для скрипки й ф-но "Коломийка" (1952), поема та ін., для кларнету п'єси (1952). Романси, пісні, музика до театральних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ШВАРЦ Самуїл Аронович

(1. I 1896, Мозир, Гомельська обл.) — композитор, диригент, педагог. Закінчив Київську муз.-драм. школу М. Лисенка, кл. ф-но М. Лисенка, кл. теорії музики Г. Любомирського (1914), Київську консерваторію, кл. композиції Б. Лятошинського (1925). В 1923-40 викладач теорії музики в муз. школах і драм. ін-ті, з 1945 у вечірній консерваторії. В 1930-9 завідувач муз. частиною Київського драм. театру, в 1941-5 композитор і диригент драм. театру у Вольську.

Творчість. Для дух. орк.: Увертюра (1965), 20 маршів (1950-67), три танцювальні сюїти (1946, 1952, 1959), танцювальні п'єси; для орк. нар. інстр. дві сюїти (1934, 1959), увертюра (1936-7), обр. нар. пісень (1945) та ін.; кам.-інстр. твори: струнний квартет (1945), для квартету дерев'яних та мідних дух. інстр. п'єси, для дерев'яних інстр. квартет, квартет для баянів (1952), для ф-но 10 п'єс (1943), твори для скрипки й ф-но. Пісні для дітей, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав, театру юного глядача та лялькового театру.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ШВАРЦШТЕЙН Борис Наумович

(1. V 1906, Соболівка, Вінницька обл.) — композитор, педагог. Закінчив Харківську консерваторію, кл. композиції С. Богатирьова (1936), завідувач муз. частиною Харківського театру юного глядача, Чернівецького драм. театру, Тульського драм. театру, викладач Тульського пед. ін-ту. З 1971 в Харкові.

Творчість. Для симф. орк.: Симфонія (1935), вок.-симф. ораторія для дитячого хору (1937), сюїта (1961); Хорові твори, романси, цикл "Драматичні сцени", сл. Т. Шевченка, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

ШТОГАРЕНКО Андрій Якович

(15. X 1902, Нові Кайдаки, тепер ч. м. Дніпропетровська) — композитор, педагог, муз.-гром. діяч. Закінчив Харківську консерваторію, кл. композиції С. Богатирьова (1936). З 1954-68 ректор Київської консерваторії, з 1960 — професор. Заслужений діяч мистецтв УРСР (1947). Член правління Спілки композиторів України.

Творчість. Вок.-симф. твори: Симфонія-кантата "Україно моя", сл. А. Малишка і М. Рильського (1942-43), кантата "Переможцям слава", співавтор Д, Клебанов (1946) та ін. кантати, сюїти: "Шевченкіана", сл. Т. Шевченка (1963), "Дружба народів" (1964) та ін., ораторії "Шляхами Жовтня", сл. В. Коржа (1967), "Із Путивля...", сл. П. Воронька (1970) та ін.; для симф. орк.: 4 симфонії (1946, 1966, 1971-2, 1975-6), 5 сюїт ("Дитинство" 1934, "Пам'яті Лесі Українки" 1950, "Піонерська" 1959, "Молодіжна" 1965, "Народний герой Кирило Кожум'яка" 1966), увертюра-марш на тему М. Лисенка (1951), "Молодіжна поема" (1960), поема "Душа Кобзаря" (1961) та ін.; кам.-інстр. твори: для ф-но з орк. "Партизанські картини" (1959), концертіно (1973), "Поема-концерт (1977), для флейти, челести і струнного орк. "Дивертисемент" (1967), для скрипки й орк. концерт (1969), струнний квартет (1960), для скрипки й ф-но "Чотири українські танці" (1976), для віольончелі й ф-но "Балада", соната (1971), для ф-но три поеми "Пам'яті музикантів" (1960), "Образи" (1970), Хори, романси, пісні, музика до театральних вистав і кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), М. К. Боровик, *Творчість Андрія Штогаренка* (1965), Т. Кравцов (упорядник) *Творчість А. Штогаренка.* Збірка статей (К. 1979), Л. Пархоменко, *Українська хорова п'єса* (К. 1979), В. Клин, *Українська радянська фортепіанна музика* (К. 1980).

ШТОКАЛКО Зіновій Павлович

(25. V 1920, Бережани — 28. VI 1968, Нью-Йорк) — бандурист, композитор, лікар, письменник, педагог. Вчився гри на бандурі в Б. Клевчуцького й Юрія Сінґалевича. Опанувавши й вдосконаливши техніку виконування дум на бандурі, він працював над реконструкцією старовинних билин (про Іллю Муромця й Соловія Розбійника та ін.). Автор оригінальних творів на бандуру ("Атональний етюд" та ін.). Літературні твори друкувалися під псевдонімом З. Бережан.

Література. Зіновій Бережан, *На окраїнах ночі* (Штутґарт-Нью-Йорк, 1977).

ШУКАЙЛО Людмила Федорівна

(26. XII 1942, Верхня Салда, Свердловська обл.) — композитор, педагог. Закінчила Харківську консерваторію, кл. ф-но і композиції (1966). З 1965 викладач муз.-теоретичних предметів і композиції в Харківській середній муз. школі.

Творчість. Для симф. орк.: Сюїта (1965); для струнного орк. Симфонієтта (1964). концерт для ф-но з орк. (1966); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1963), концертіно для скрипки й камерної орк. (1973), для ансамблю скрипачів "Мелодія", "Scherzo" (1970), для ф-но дві сонати (1960, 1962), "Чотири прелюдії" (1964), "Токката" (1971), цикл п'єс для дітей (1976) та ін., для альта і ф-но "Рапсодія" (1975), для клярнету й ф-но "Чотири мініятюри" (1973), для кольоратурного сопрано, флейти й ф-но вокаліз (1976). Романси, обр. нар. пісень.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ШУМЕЙКО Володимир Вікторович

(21. I 1949, Гліватка, Дніпропетровська обл.) — композитор, педагог. Закінчив композиторський ф-т Київської консерваторії, кл. М. Скорика (1973). В 1973-6 викладач Ровенської філії Ін-ту культури ім. О. Корнійчука.

Творчість. Для симф. орк. "Поема" (1973); кам.-інстр. твори: для кам. орк. "Дві п'єси" (1975), для квінтету дух. інстр. "Варіяції" (1969), два струнні квартети (1971, 1974), для ф-но "П'ять ескізів" (1973), для скрипки і ф-но "Scherzo" (1976), для баяна "П'ять українських народних пісень" (1973), для бандури й сопілки "П'ять веснянок" (1973), твори для сопілки, цимбал. Хори, пісні.

Література. *Союз композиторів Украины* (К. 1978).

ШУТЕНКО Кім Олександрович

(17. X 1932, Харків) — композитор, педагог. Закінчив композиторський ф-т Московського муз.-пед. ін-ту ім. Гнесіних (1956). В 1954-9 викладач в Якутську, в 1959-62 в Калужськім, з 1962 в Кіровоградськім муз. училищі.

Творчість. Вок.-симф. твори: дві сюїти (1956, 1970), ода "Пам'яті партизан" (1970); для симф. орк. 4 увертюри (1957, 1958, 1959, 1973), поема "Чугайстер" (1972); кам.-інстр. твори: концерт для ф-но з кам. орк. (1966), для скрипки з орк. (1969), для кам. орк. "Легенда" (1974), для ансамблю скрипачів "Романс" (1967), "Веселі варіації" (1970), "Літній день" (1971) та ін., для ф-но "Варіяції" (1952), "Чотири

п'єси для дітей" (1965), "П'ять прелюдій" та ін., твори для скрипки й ф-но, віольончелі й ф-но, гобоя й ф-но, кларнета й ф-но; для орк. нар. інстр. симфонієтта (1955), "Якутська увертюра" (1957), "Пісня труда" (1972) та ін., твори для баяна з орк. нар. інстр., баяна сольо, балалайки й ф-но, домри й ф-но. Романси, пісні, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Література. *Спілка композиторів України* (К. 1968).

ШУТЕНКО Таїсія Іванівна

(5. X 1905, Харків) — композитор, педагог. Закінчила Харківський муз.-драм. ін-т як теоретик і муз. виховник, кл. С. Богатирьова (1930). З 1924 викладач гри на нар. інстр. та теорії музики в спеціяльних муз. закладах. В 1930-32 — аспірант Харківського науково-дослідного ін-ту педагогіки. В 1934-7 вчилася в Московській консерваторії в А. Александрова і М. Мясковського.

Творчість. Вок.-симф. твори: ода "Шлях до зірок" (1962) кантата "Слава жінці-трудівниці", сл. А. Пашка (1963); для симф. орк. симфонія "Кармалюк" (1936-7), увертюра (1956), два концерти для балалайки з орк. (1953, 1954-6); для дух. орк. марш (1933); кам.-інстр. твори: струнний квартет (1935), для ф-но "П'єси" (1934-6, 1958-61), "Українська пісня" (1966), "Полька-Іринка" (1966) та ін., для скрипки й ф-но Варіації на молдавські теми (1936), для віольончелі й ф-но 3 п'єси (1958-59), твори для бандури, баяна. Хори, романси на сл. Л. Забашти, А. Пашка та ін., вокальні ансамблі, пісні, обр. нар. пісень, пісні для дітей, музика до вистав.

Література. *Спілка композиторів України* (1968).

ШУТЬ, Василь Кирилович

(26. IV 1899, Золотоноша, Полтавщина — ?) — композитор, піяніст, диригент, педагог. Закінчив Київський муз. ін-т, кл. композиції В. Золотарьова (1930). Композитор-диригент муз.-драм. театру. Після війни жив у Чікаго, де займався педагогічною працею.

Творчість. Для симф. орк.: 4 симфонії, 2 симфонієти, 2 Скерцо, концерт для ф-но з орк. A-moll, концертіно для скрипки з орк. C-dur; кам.-інстр. твори: 7 струнних квартетів, струнний квінтет, ф-новий секстет, 3 ф-нові тріо, 2 сонати для скрипки і ф-но, твори для скрипки, для ф-но сонати, п'єси та ін. Хори, романси, пісні, ансамблі.

ЩУРОВСЬКИЙ Петро Андрійович
(1850, Полтавщина — 1908, Курськ) — композитор, піяніст, диригент. Вчився в Московській консерваторії, в 1878-82 — капельмайстер Московської імператорської опери.

Творчість. Опери: "Коваль Вакула", "Богдан Хмельницький"; дві сюїти для орк., твори для ф-но.

ЩУРОВСЬКИЙ Юрій Сергійович
(28. IV 1927, Київ) — композитор, педагог. Закінчив Київську консерваторію, кл. композиції Б. Лятошинського (1951). В 1951-4 викладач теорії музики в Київській консерваторії, в 1954-60 в муз. училищі, з 1973 редактор вид-ва "Музична Україна".

Творчість. Балет "Народження симфонії" (1961); вок-симф. поема "Гірська легенда" сл. Л. Дмитерка (1961) та ін.; для симф. орк.: дві симфонії (1962, 1966), дві увертюри (1954, 1965), поеми, картини та ін.; кам.-інстр. твори: струнний квартет (1949), для квартету віольончель "Прелюдія", "Танець", "Ноктюрн", "Рондо" (1966), для ф-нового тріо "Балада" (1949), для ф-но соната (1951), "Вальс" (1955), "Осіння пісня" (1957), п'єси для дітей, для скрипки й ф-но "Романс", "Танцювальна поема" (1956), для віольончелі й ф-но "Мелодія" (1966), "Варіяції" (1968) та ін., твори для альта, кларнету. Хори, романси, пісні, музика до радіопередач, кінофільмів.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ЮХНОВСЬКА, Нінель Григорівна
(1. III 1931, Харків) — композитор. Закінчила Харківську консерваторію, кл. композиції Д, Клебанова (1953).

Творчість. Опера "Павка Корчагін", за повістю М. Островського (1961); для симф. орк. поема "Як гартувалась сталь", для ф-но з орк. "Закарпатська рапсодія"; кам.-інстр. твори: струнний квартет "Молодіжна поема", "Кавказькі акварелі", для скрипки й ф-но п'єса. Хори, вокальні циклі, пісні, обр. нар. пісень, музика до телепередач, драматичних вистав.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ЮЦЕВИЧ Євген Омелянович

(7. VII 1901, Доброввеличківка, Кіровоградська обл.) — композитор, диригент, педагог. Вчився композиції в Одесі в П. Молчанова (1929), В. Золотарьова (1930), закінчив муз.-драм. ін-т ім. М. Лисенка в Києві, кл. Л. Ревуцького (1931–32). В 1922–31 музикант і диригент дух. орк. самодіяльних колективів, в 1931–41 і 1944–61 — диригент і завідувач муз. частиною в клубах і театрах Києва і області. Викладач муз. акустики і інструментовки для дух. оркестр в Київській консерваторії.

Творчість. Опери: "Журавель та чапля", лібр. С. Тобілевич (дитяча опера 1940), "Кирило Кожум'яка", лібр. власне (1954), "Вулкан", лібр. К. Кондрашової та Є. Юцевича (1954) та ін.; вок.-симф. кантати й пісні: "Визволення братів", сл. Є. Хоменка (1939), "Як весело нам нині" сл. В. Бичка (дитяча — 1960) та ін.; для симф. орк. дві симфонії (1932, 1934), "Scherzo" та ін.; для дух. орк. понад 120 п'єс, серед них три увертюри, марші, танці; для орк. нар. інстр. симфонієтта, дві фантазії, "Коломийки" та ін.; кам.-інстр. твори: для ф-но 24 фуґи, сюїта в стариннім стилю, прелюдії, вальси, поліфонічні п'єси та ін., для скрипки й ф-но "Арія-канон", "Гумореска", для віольончелі й ф-но "Чотири етюди", для бандури "Прелюдія і фуґа", 12 прелюдій, етюди, п'єси, для баяна й ансамблю баянів. Хори на сл. Т. Шевченка, І. Франка, П. Тичини та ін., романси, пісні, вокальні цикли, обр. нар. пісень, музика до театральних вистав.

Музикознавчі праці. "Настройка венской гармони" (1939), "Малий духовий оркестр" (1947, 1956, 1959), "Оркестр народних інструментів" (співавтор Є. Безп'ятов, 1958), "Школа гри на бандурі" (співавтор В. Кабачок, 1958), "Музичні інструменти" (1960, 1962), статті в газетах, журналах, рецензії.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978), Л. Архімович, *Шляхи розвитку української радянської опери* (К. 1970).

ЯНОВСЬКИЙ Борис Карлович

(31. XII 1875, Москва — 19. I 1933, Харків) — композитор, педагог, диригент. Закінчив Київський ун-т. З 1918 професор Харківської консерваторії і муз.-драм. ін-ту в Харкові.

Творчість. Опери "Коломбина" (1907), "Вільма" (1916), "Соломея" (1912) та ін.; балети: "Прімавера", "Ференджі", (1930) та ін.; для симф. орк. сюїти, поеми та ін.; кам.-інстр. твори:

струнний квартет, п'єси для ф-но, сюїти. Хори.

ЯРЕМЕНКО Сергій Іванович

(10. X 1912, Старо-Козаче, Басарабія) — композитор, дириґент, педагог, муз.-гром. діяч. Закінчив державну муз. консерваторію в Чернівцях, кл. скрипка Дж. Маноліу та Я. Миґасюка, кл. композиції, історії, дириґування Д. Ончула, кл. кам. музики Дж. Маноліу (1941). В 1941 — викладач в муз. школі в Акермані (Білгород-Дністровський). В 1944-52 жив у Голляндії, де грав у симф. орк., дириґував різними аматорськими симф. оркестрами, хорами, працював як педагог гри на скрипці в Семінарії редемптористів у Гланебруґу. З 1952 в Канаді (Ванкувер, Едмонтон), працює як дириґент оркестр, хорів, веде муз. студію кл. скрипки, клясичної гітари, мандоліни, бандури.

Творчість. Для симф. орк. "Симфонічна поема", для струнної орк. "Мініятюрна сюїта", балада "Цвітка дрібная"; вок.-симф. кантата "Завойовники прерій", сл. Я. Славутича; кам.-інстр. твори: квінтет для флейти, гобоя, кларнета, фаґота, вальторні, струнний квартет No. 1, тріо для трьох скрипок, два дуети для скрипок, дві балади для скрипки й ф-но, п'єси для скрипки й ф-но, для ф-но сонатіна, фуга, прелюдія, п'єси, етюди, твори для бандури, мандоліни. Хорові твори: Літургія, літургічні пісні, близько 10 творів для міш. хору ("Саскачеванка", сл. Я. Славутича, "Розвились прапори", сл. Т. Федорової, "Славень Христові", сл. Я. Славутича, "Пісня про сосну", сл. С. Гана), близько 35 творів на жін. хор ("Колискова", сл. Лесі Українки, "Вечірня година", сл. Лесі Українки, "Тополенька", сл. О. Олеся, "Ластівка летіла", сл. Р. Братуня, "Виростеш ти, сину", сл. В. Симоненка, "Мережі", сл. Г. Мура, "Тобі, Володарко", сл. Т. Федорової, "Ластівки", сл. Г. Черінь, "Весняна пісня" сл. Т. Федорової), близько 30 романсів і пісень ("Моя весна", сл. Д. Мура, "Фіялочки сині", сл. Д. Мура "Моїй незабутній", сл. Я. Славутича, "Чебрець", сл. М. Щербака), збірник пісень для дітей "Сонечко", пісні на сл. Р. Завадовича, Г. Черінь, О. Олеся, М. Горбаля, М. Підгірнянки. Музика до театральних вистав.

Література. П. Маценко, *С. Яременко* — композитор (Вінніпеґ, 1974).

ЯРОВИНСЬКИЙ, Борис Львович

(11. III 1922, Полтава) — композитор, дириґент. Закінчив військово-дириґентський ф-т Московської консерваторії (1942), Харківську консерваторію, кл. композиції С. Богатирьова (1949). З 1959 керівник і дириґент студентської симф. орк. в Харкові.

Творчість. Опера "Лейтенант Шмідт" (1970), балети "Пори року" (1959), "Марина" (1967) та ін.; вок-симф. кантата "Слава комсомолу" (1948), балада "Фронтова тишина" (1949), сюїта "Українська святкова сюїта" (1970) та ін.; для симф. орк. три симфонії (1948, 1960, 1964), дві увертюри (1949, 1971), сюїти, поеми та ін., концерти для ф-но з орк. (1941), для труби з орк. (1953), для віольончелі з орк. (1974); кам.-інстр. твори: для скрипки й струнної орк. "Маленький ноктюрн" (1976), струнний квартет (1940), для скрипки і ф-но "Поема" (1952), "Веснянка" (1953), Вальс (1954) та ін., для ф-но "Варіяції" і цикл прелюдій, твори для труби й ф-но. Твори для орк. нар. інстр., для дух. орк. Хори, романси, пісні, музика до театральних вистав, кінофільмів, музична редакція та інструментовка опери "Доля людини" І. Дзержинського (1962), "Богдан Хмельницький" К. Данькевича (1966) для Київського театру опери та балету ім. Т. Шевченка.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ЯРОСЛАВЕНКО (Вінцковський) Ярослав Дмитрович
(30. III 1880, Львів — 26. VI 1958) — композитор, інженер. Вчився музики в Ґалля. Один з організаторів муз. видавництва "Торбан" (1905).

Творчість. Опера "Відьма" (1922), оперета "Баб'ячий бунт", (1921); для симф. орк. поема; для дух. орк. 14 маршів. Хори ("Соколи", "Сонце по небі колує" сл. І. Франка), пісні, обр. нар. та стрілецьких пісень.

ЯРОШЕВСЬКА Людмила Анатоліївна
(14. IX 1906, Київ) — композитор, концертмайстер, педагог. Закінчила Київський муз.-драм. ін-т ім. М. Лисенка, кл. ф-но В. Пухальського (1930). В 1923-36 — концертмайстер у театрах, викладач у муз. школах і муз. технікумі, композитор-оформлювач в Українському радіо, та в 1939-40 звукооформлювач Київської кіностудії. З 1949 концертмайстер Львівського муз. училища.

Творчість. Опера "Дівчина і смерть" за казкою М. Горького; балет "Венеціянський купець" за В. Шекспіром (1957); муз. комедія "Адвокат Патлен" (1941); для симф. орк. дві увертюри (1954), концерти для скрипки з орк. (1954), для віольончелі з орк. (1940); для орк. нар. інстр. сюїта на болгарські теми (1962), симфонієта (1966); кам.-інстр. твори: для ф-но "Фантазія на гуцульські теми", прелюдії, варіяції (1935), ноктюрн (1951), сюїта "Байкал" (1966), для

цимбал і ф-но "Українська фантазія" (1964), для скрипки й ф-но "Scherzo" 1935), для кларнета і ф-но соната (1954) та ін. Хори, романси, пісні.

Література. *Союз композиторов Украины* (К. 1978).

ЯЦИНЕВИЧ Яків Михайлович

(27. X 1869, Біла Церква, — 25. IV 1945) — композитор, диригент, фолкльорист. Учень М. Лисенка. В 1899-1912 керував хором Київського ун-ту, в 1925-30 міським хором в Одесі, в 1940-45 керівник Адигейського ансамблю пісні і танцю. Діяльний член Товариства ім. М. Леонтовича, організатор хорових капел.

Творчість. Симфонія "1905 р.", ораторіо, хорові твори, обр. нар. пісень.

Список композиторів, твори яких виконувалися, виконуються чи друкуються, але я не могла дістати про них точніших даних. Де не подано інших дат, композитор жив(е) у XX столітті.

БЕШОВСЬКИЙ (XVII - XVIII ?)
БРОНДЗА В.
ГАВАЛЕВИЧ (XVII - XVIII ?)
ГНАТОВСЬКА О.
ГОЛУБОВА І.
ГУБАНОВ Яків Іванович (н. 1954)
ДРИМАЛИК Б.
ІВАНИЦЬКИЙ А.
ІВАЩЕНКО Й.
ЗАВАДОВСЬКИЙ (XVII - XVIII ?)
КАЛЄНДА (XVII - XVIII ?)
КАМІНСЬКИЙ Віктор
КАТИШЕВА Л.
КАШУБИНСЬКИЙ Євген
КОЛЯДЧИН (XVII - XVIII ?)
КРИВОЛАП О.
ЛУЧЕНКО І.
МАЗУРЕК (XVII - XVIII ?)
МУЖЧИЛЬ В.
НОВОСАДСЬКИЙ Борис
ПАШКЕВИЧ А.
ПАШКО А.
ПАЩЕНКО О.
ПОЛЯНСЬКИЙ Ярослав
ПОПАДИЧ Ф.
ПОПЕНКО М.
ПУЧКО В.
СВЯТОШЕНКО М.
СМОЛЯНСЬКИЙ О.
ТАЛОВИРЯ В.
ТОМАШЕВСЬКИЙ І.
ХИЦУНОВ Сергій Іванович
ХМУРИЧ Т.
ХОДОРОВСЬКИЙ Григорій
ЦИГАНКІВ Д.
ЦИМБАЛІСТИЙ Євген
ЧЕРНУЩИН (XVII - XVIII ?)
ШАВАРОВСЬКИЙ (XVII -XVIII ?)
ЯЖЕВСЬКИЙ (XVII - XVIII ?)